

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ**

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*(за матеріалами Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель – обдарований учень»
та Всеукраїнського конкурсу-рейтингу закладів загальної середньої
освіти по роботі з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів»)*

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ**

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

(за матеріалами Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель – обдарований учень» та Всеукраїнського конкурсу-рейтингу закладів загальної середньої освіти по роботі з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів»)

**2022 року
м. Київ**

УДК 376.056

Методичні розробки уроків (авторська методична розробка уроку, заняття, циклу уроків) / укладачі Малиношевська А.В., Онопченко Г.В., Онопченко О. В. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. – 129 с.

У збірник увійшли авторські методики та методичні розробки уроків дистанційного навчання учасників Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель – обдарований учень» та Всеукраїнського конкурсу-рейтингу закладів загальної середньої освіти по роботі з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів».

Видання призначене для педагогічних працівників усіх ланок системи освіти, магістрантів і студентів.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

УДК 376.056

ЗМІСТ

Олексієнко Л. В. Навчання за допомогою дистанційних технологій. Нові виклики та можливості	4
Сосновська М. В., Ланчуковська Л. А., Руденко О. О. Майстер-клас у дистанційному форматі: «Віртуальний простір як інструмент розвитку внутрішнього потенціалу підлітка».....	14
Майнаєва О. І. Написання й відмінювання заперечних займенників	17
Баранова В. М. Технологічна карта дистанційного уроку української мови у 8 класі за темою «Види односкладних речень» із використанням інтерактивних технологій та елементів STEAM	24
Васильєва А. В. Конспект дистанційного уроку з теми «трикутник і його елементи. Види трикутників» із використанням оригінальних авторських задач	39
Стегнієнко М. І. Розв'язування задач за допомогою дробових раціональних рівнянь, які зводяться до квадратних. Задачі на рух	47
Дяченко І. О. Дистанційний урок з геометрії у 8 класі: «Теорема Піфагора»....	54
Гладкий В. Ю. Модель організації дистанційного (змішаного) навчання на прикладі розробки уроку з предмету «Інформатика» для 8 класу	60
Дорошенко Г. В. Домашній хімічний експеримент в умовах дистанційного навчання	57
Терпімова В. М. Авторська методична розробка дистанційного уроку музичного мистецтва з «Рондо запрошує у коло»	69
Юношева І.В., Чернявський С.І., Глядченко Г.В., Галіченко Г.Г. Розробка дистанційних занять з туризму	85

НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Олексієнко Людмила Валеріївна

методист

Полтавський обласний центр

естетичного виховання учнівської

молоді Полтавської обласної ради

м. Полтава

Вступ

Актуальність. Реалії сьогодення стимулюють зростання у всьому світі попиту на освітні послуги, які передбачають використання дистанційних технологій навчання. Навчання та спілкування у форматі онлайн стає основою для побудови нових освітніх моделей, та передумовою розширення сфери компетентностей сучасного педагога.

Тому цілком закономірно, що на перше місце виходять вміння та навички, що належать до інформаційно-цифрової компетентності: шукати та опрацьовувати інформацію, критично оцінювати її зміст; налагоджувати спілкування за допомогою цифрових технологій; створювати, редагувати та поширювати цифровий контент; дотримуватися правил безпечного використання цифрових технологій; стежити за останніми тенденціями та самовдосконалюватись.

Однак, далеко не всі педагоги можуть швидко адаптуватися до таких умов та перебудувати свою діяльність у відповідності до сучасних освітніх запитів. На початкових етапах організації дистанційного та змішаного форматів навчання виникло чимало труднощів, пов'язаних із браком досвіду взаємодії за допомогою цифрових технологій.

Що стосується педагогів закладів позашкільної освіти, то основною перешкодою можна вважати, навіть, не сам брак досвіду, а унеможливлення фізичної взаємодії з вихованцями та своєчасної корекції отриманих навичок. Практичний досвід керівника гуртка досить складно ефективно передавати на відстані. Проте наявність таких складнощів також можна вважати інструментом додаткової мотивації для творчих та креативних педагогів-позашкільників, поштовхом до самоосвіти та підвищення професійної кваліфікації.

Отже, **мета роботи** – пошук ефективних шляхів підвищення цифрової грамотності педагогів закладу позашкільної освіти для подальшого налагодження дистанційного та змішаного форматів навчання.

Інноваційність роботи полягає у створенні продуктивної моделі забезпечення методичної підтримки педагогів закладу позашкільної освіти, яка дозволяє вибудувати індивідуальну траєкторію організації навчання дітей у форматі онлайн з використання сучасних інформаційних технологій.

Практична значимість роботи: отримані результати можуть використовуватися методистами та педагогами закладів позашкільної та загальної середньої освіти для інтенсифікації освітньої діяльності та налагодження ефективної взаємодії з вихованцями за умови неможливості очного навчання.

Навчання за допомогою дистанційних технологій.

Нові виклики та можливості

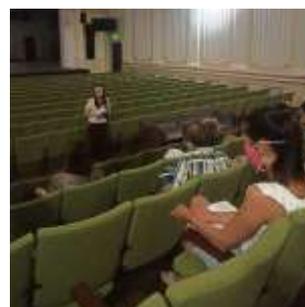
(Опис досвіду роботи «Школи педагогічної майстерності» Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради)

Робота в умовах карантину вимагає від нас гнучкості та мобільності у сфері використання інформаційних технологій. Існує чимало ресурсів, які допоможуть розв'язати проблеми із комунікацією між керівником гуртка та його вихованцями. Але враховуючи те, що підготовка до проведення занять у форматі онлайн та створення іншого навчального контенту, потребує набагато більше часу, ніж раніше, виникає потреба у пошукові легких у використанні інструментів.

На першому занятті «Школи педагогічної майстерності» ОЦЕВУМу у 2020-2021 н.р. було прийнято рішення спланувати подальшу роботу таким чином, щоб забезпечити педагогам допомогу у пошукові оптимальних шляхів реалізації дистанційних технологій в освітньому процесі (мал. 1-2).

Мал. 1

Мал. 2

Для досягнення поставленої цілі було розроблено дві можливих схеми, які поєднували самоосвітню діяльність педагогів та методичне консультування (Таблиця 1).

Таблиця 1

Орієнтовні схеми роботи «Школи педагогічної майстерності» ОЦЕВУМу

Схема 1	Схема 2
<p>Етап 1. Вивчення та аналіз доступних джерел інформації Детальне ознайомлення з організаційно-методичними рекомендаціями щодо навчання за допомогою дистанційних технологій в позашкільній освіті, які містяться в додатку до листа МОН від 19.05.2020 № 6/643-20.</p>	<p>Етап 1. Вивчення та аналіз доступних джерел інформації Детальне ознайомлення з організаційно-методичними рекомендаціями щодо навчання за допомогою дистанційних технологій в позашкільній освіті, які містяться в додатку до листа МОН від 19.05.2020 № 6/643-20.</p>
<p>Етап 2. Вибір інструментарію Анкетування для керівників гуртків. Відповідно до результатів якого буде здійснено підбір оптимального інструментарію.</p>	<p>Етап 2. Вибір інструментарію Анкетування для керівників гуртків. Розробка керівниками індивідуальної траєкторії вибору необхідного інструментарію.</p>

<p>Етап 3. Підвищення кваліфікації Серія занять «ШПМ» з інструкціями щодо роботи з обраними інструментами. Індивідуальні тематичні консультації для керівників гуртків.</p>	<p>Етап 3. Підвищення кваліфікації Самоосвіта керівників гуртків. Організація оглядів цікавих онлайн інструментів та індивідуальних тематичних консультацій для керівників гуртків.</p>
<p>Етап 4. Обмін досвідом Взаємонавчання керівників гуртків.</p>	<p>Етап 4. Обмін досвідом Взаємонавчання керівників гуртків.</p>

Головна відмінність цих схем полягає у збільшенні об'ємів самоосвітньої діяльності керівників гуртків у другій схемі, порівняно з першою. Передумовою для вибору однієї зі схем можуть бути результати діагностики рівня інформаційної культури та комп'ютерної грамотності педагогів чи їхня особиста ініціатива щодо вибору індивідуальної траєкторії самоосвіти.

Для того аби педагогам було легше зорієнтуватися серед безлічі онлайн ресурсів та вдало побудувати індивідуальну освітню модель для свого гуртка, можна запропонувати такий алгоритм.

Крок 1. Аналіз можливостей

Керівник гуртка оцінює своє технічне забезпечення та технічне забезпечення своїх вихованців, а також бере до уваги рівень цифрової грамотності.

Крок 2. Самоосвіта

Для організації навчання за допомогою дистанційних технологій часто не вистачає навичок користування сучасними онлайн сервісами, тому у педагогів виникає потреба отримати нові знання та вміння у цій галузі.

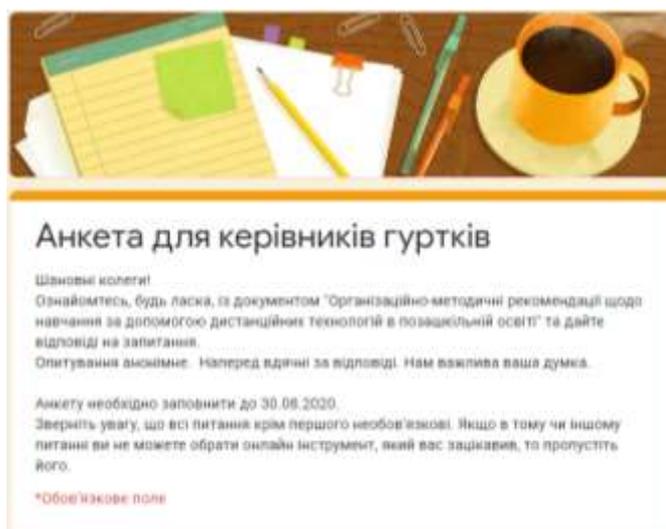
Крок 3. Вибір інструментів

Інструментарій краще добирати так, щоб його умовно можна було поділити на три групи:

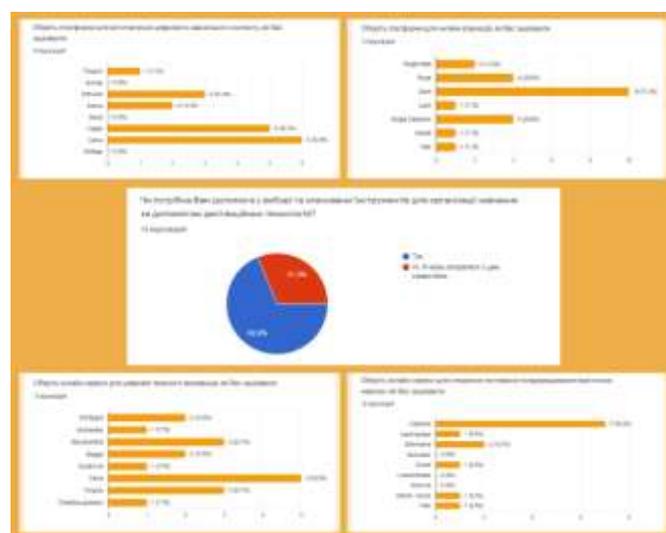
- 1) платформи для онлайн взаємодії;
- 2) ресурси для створення навчального контенту;
- 3) ресурси для налагодження зворотного зв'язку, контролю рівня знань та вмінь.

Умовність такого поділу полягає в універсальності та багатофункціональності більшості ресурсів.

Для керівників гуртків було організовано анкетування (мал. 3-4), яке мало на меті виявити рівень їхньої готовності до самостійного опанування дистанційних технологій та виявити ті ресурси, які є найбільш цікавими та потребують додаткової уваги. Під час створення анкети були взяті до уваги організаційно-методичні рекомендації щодо навчання за допомогою дистанційних технологій в позашкільній освіті.

Мал. 3

Мал. 4

Відповідно до результатів анкетування було обрано першу схему діяльності та здійснено добір актуальних онлайн ресурсів для подальшого опрацювання.

Обрано такі ресурси для створення освітнього контенту:

- ✓ Zoom;
- ✓ Canva;
- ✓ Classtime;
- ✓ LearningApps;
- ✓ Google Presentations;
- ✓ Slides;
- ✓ Story Jumper.

Серія занять «Школи педагогічної майстерності» ОЦЕВУМу розпочалася із практикумів «Zoom – платформа для проведення онлайн занять» (мал. 5-7) та «Особливості роботи із мобільним додатком Zoom» [6], на яких були розглянуті особливості роботи з додатком на ПК та смартфоні (мал. 8-13). Педагоги мали можливість на практиці переконатися, що дана платформа досить зручна для організації фронтальної, індивідуальної чи групової взаємодії з вихованцями.

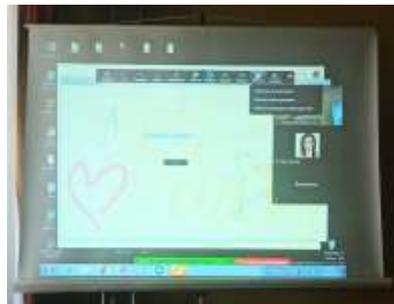
Особливе зацікавлення викликали інструменти для спільної роботи, такі як демонстрація екрана, дошка повідомлень, дистанційне керування мишкою та налаштування сесійних залів. Крім практикумів також активно проходило індивідуальне консультування керівників гуртків щодо роботи з платформою.

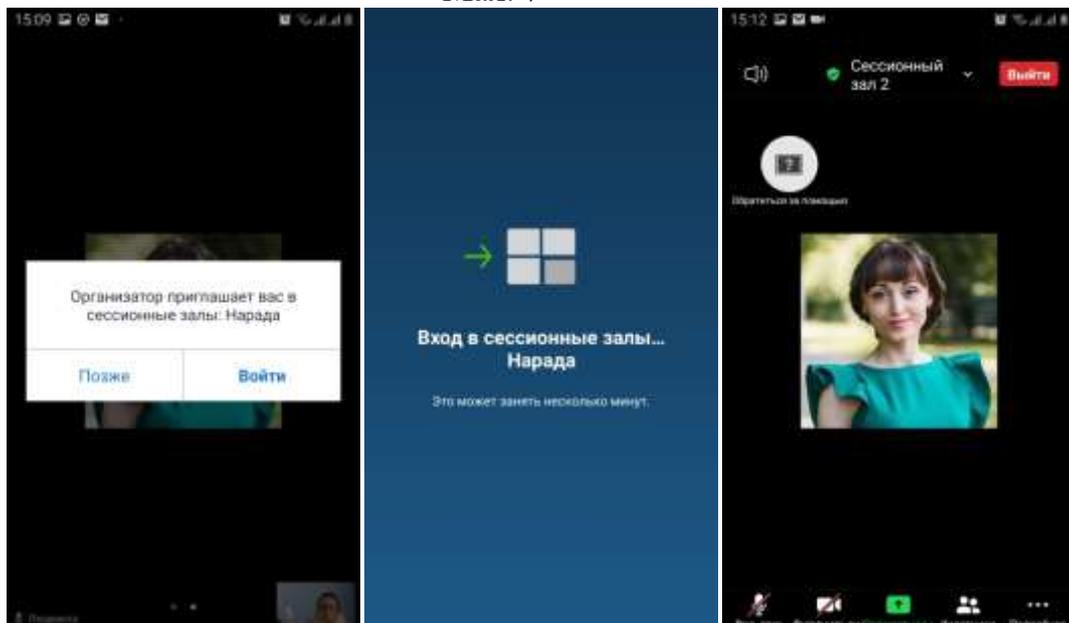
Мал. 5

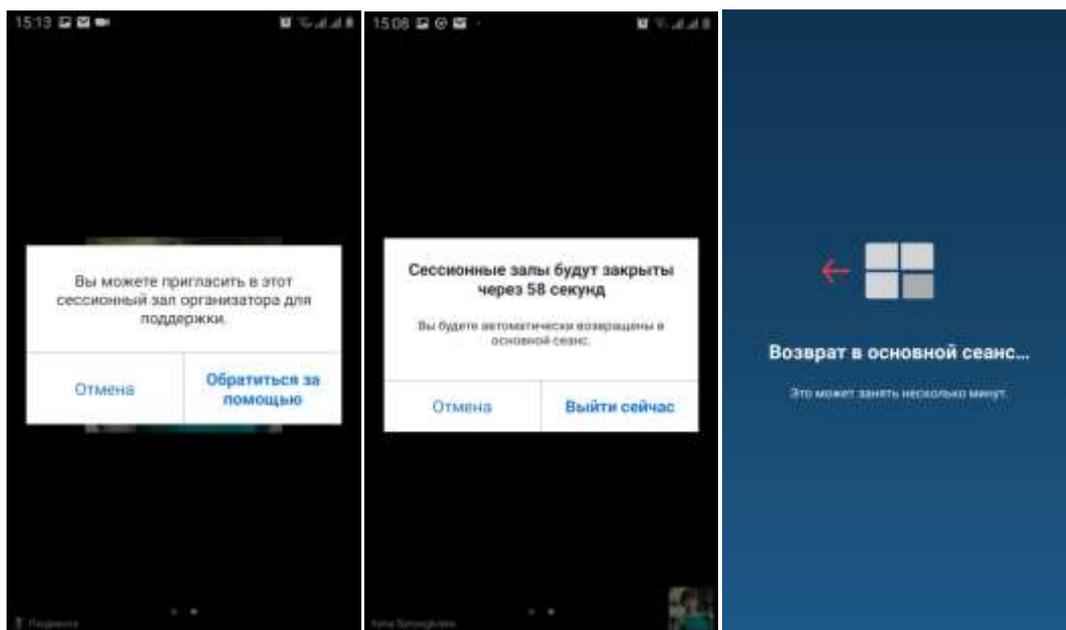

Мал. 6

Мал. 7

Мал. 8-13

Наступні заняття були присвячені онлайн сервісам Canva [3] (мал. 14), LearningApps [2] (мал. 15), Classtime [4] (мал. 16), Google Slides [7] (мал. 17), Slides [1] (мал. 18), StoryJumper [5] (мал. 19) і проводилися дистанційно. Детально з їхнім змістом можна ознайомитися за посиланнями.

Мал. 14

Мал. 15

Мал. 16

Мал. 17

Мал. 18

Мал. 19

Крім обраних онлайн інструментів, в контексті обміну досвідом та взаємонавчання, керівникам було запропоновано ознайомитися з можливостями оформлення навчальних матеріалів за допомогою інтерактивних робочих аркушів.

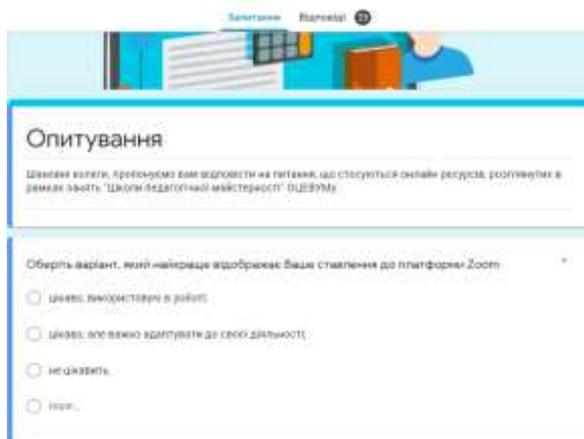
Рекомендовані матеріали для самостійного опрацювання:

1. Створення та застосування інтерактивних робочих аркушів: від ідеї до впровадження. URL : <https://vseosvita.ua/news/stvorennia-ta-zastosuvannia-interaktyvnykh-robochykh-arkushiv-vid-idei-do-vprovadzhennia-5523.html>.

2. Створення інтерактивних робочих аркушів на платформі Wizer.me та Classkick. URL : <https://vseosvita.ua/webinar/stvorennia-interaktivnih-robocih-arkusiv-na-platforni-wizerme-ta-classkick-182.html>.

3. Онлайн-конструктори для інтерактивних робочих аркушів (IPA). URL : https://www.youtube.com/watch?v=97Uc0qeq8O0&ab_channel=%D0%9D%D0%B0%D0%A3%D1%80%D0%BE%D0%BA.

За результатами такої діяльності проведено підсумкове опитування (мал. 20, Додаток 1) педагогів, яке мало на меті визначити чи не змінився вектор їхніх інтересів після ознайомлення з особливостями роботи обраних сервісів, а також користь від подібних оглядів. До опитування долучилися 25 керівників гуртків Полтавського ОЦЕВУМу.

Мал. 20

Отримані такі результати опитування:

- ✓ 68 % опитаних активно користуються платформою Zoom, а 32 % – відчують труднощі, які пов'язані з адаптацією ресурсу до освітньої діяльності гуртка;
- ✓ 44 % опитаних використовують або планують використати онлайн сервіс LearningApps, 12 % – відчують труднощі, решта – не зацікавлені;
- ✓ онлайн сервісом для тестування Classtime користуються 28 % опитаних, 8 % – зацікавлені у подальшому використанні, ще 20 % – відчують труднощі;
- ✓ 36 % опитаних створюють презентації за допомогою Google Slides, 12 % – планують застосовувати ресурс, 20 % – зіткнулися з труднощами;
- ✓ онлайн платформою для створення презентацій Slides користуються 20 % опитаних, 8 % – планують спробувати, а у 20 % педагогів виникли труднощі на етапі реалізації своїх задумів за допомогою ресурсу;
- ✓ найменш цікавим виявився онлайн ресурс для створення віртуальних книг StoryJumper: 20 % – користуються, 12 % – планують спробувати, 16 % – відчують труднощі, які пов'язані з адаптацією ресурсу до освітньої діяльності гуртка;
- ✓ для 84 % опитаних керівників гуртків запропоновані відеозаняття виявилися корисними;
- ✓ також педагоги використовують у своїй діяльності такі ресурси: додатки Google, мобільний додаток для редагування фото та відео InShot, Loom, Kahoot, Mindomo, Prezi, Quizizz, YouTube, Viber та Instagram.

Висновки

Результати проведеної роботи дають підстави для таких висновків:

- ✓ більшість онлайн інструментів втратили свою актуальність після більш детального ознайомлення з їхньою роботою і лише для певної категорії педагогів, які змогли адаптувати їх до діяльності свого гуртка стали корисною знахідкою;
- ✓ така діяльність стала в нагоді для керівників гуртків, полегшивши їм пошук ресурсів для реалізації дистанційних технологій в освітньому процесі;
- ✓ жанрова специфіка гуртків є головним чинником, який впливає на вибір необхідного онлайн інструментарію;

✓ у ході описаної діяльності педагоги отримали практичний досвід пошуку ефективних шляхів підвищення власної цифрової грамотності та сформували дієві алгоритми для подальшого налагодження дистанційного та змішаного форматів навчання;

✓ подібна практика роботи «Школи педагогічної майстерності» виявилася корисною та має перспективу для подальшого вдосконалення чи інтерпретації.

Список використаних джерел

1. База знань Slides. URL: <https://help.slides.com/knowledgebase>.
2. Довідка LearningApps. URL: <https://learningapps.org/tutorial.php>.
3. Довідковий центр Canva. URL: <https://www.canva.com/help>.
4. Питання та відповіді Classtime. URL: <https://help.classtime.com/en/collections/454464>.
5. Посібник для вчителя StoryJumper. URL: <https://www.storyjumper.com/main/classroom>.
6. Центр довідки та підтримки Zoom. URL: <https://support.zoom.us/hc/ru>.
7. Як працювати з додатком «Google Презентації».
URL: <https://support.google.com/docs/answer/2763168?hl=ru&co=GENIE.Platform=Desktop>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Опитування

Шановні колеги, пропонуємо вам відповісти на питання, що стосуються онлайн ресурсів, розглянутих в рамках занять "Школи педагогічної майстерності" ОЦЕВУМу.

1. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до платформи Zoom
  - цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - не цікавить;
  - інше..._____.
2. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн редактора Canva
  - цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - не цікавить;
  - інше..._____.
  - _____.
3. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн сервісу для створення інтерактивних вправ LearningApps
  - цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;

- не цікавить;
  - інше..._____.
4. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн сервісу для тестування Classtime
- цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - не цікавить;
  - інше..._____.
5. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн додатка для створення презентацій Google Slides
- цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - не цікавить;
  - інше..._____.
6. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн платформи для створення презентацій Slides
- цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - не цікавить;
  - інше..._____.
7. Оберіть варіант, який найкраще відображає Ваше ставлення до онлайн ресурсу для створення віртуальних книг StoryJumper
- цікаво, використовую в роботі;
  - цікаво, але важко адаптувати до своєї діяльності;
  - _____.
  - не цікавить;
  - інше..._____.
8. Чи корисними для Вас стали відеозаняття про ці ресурси?
- так;
  - ні;
  - інше..._____.
9. Якими ще онлайн ресурсами Ви користувалися?
-
-

**МАЙСТЕР-КЛАС У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ:
«ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДЛІТКА»**

Сосновська Марина Володимирівна

консультант

Комунальна установа «Міський центр

професійного розвитку педагогічних працівників»

Міської ради

м. Кропивницького

Ланчуковська Ліна Анатоліївна

практичний психолог

Комунальний заклад Навчально-виховне об'єднання

лицей-школа-дошкільний навчальний заклад

Вікторія-П Кіровоградської міської ради

Кіровоградської області

Руденко Ольга Олександрівна

практичний психолог

Навчально-виховний комплекс Кіровоградський

колегіум-спеціалізований загальноосвітній

навчальний заклад I-III ступенів-дошкільний

навчальний заклад-центр естетичного виховання

Кіровоградської міської ради

Кіровоградської області

Реалії сьогодення вимагають прискорення процесу освоєння практичними психологами методів та форм організації психологічного супроводу освітнього процесу в дистанційному форматі. При цьому, використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) має бути орієнтованим на формування в здобувачів освіти не лише інформаційно-цифрової компетентності (впевнене та критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією в публічному і в приватному спілкуванні, персональна відповідальність за поширення власних та чужих дописів у Internet-мережі), а й забезпечувати їх всебічний розвиток, стимулювати прагнення до самореалізації і самовдосконалення, сприяти зростанню у школярів громадянської активності.

Одним із важливих завдань сучасної школи також є формування у підлітків умінь спілкуватись рідною мовою, здійснювати комунікацію в усній і письмовій формах, на основі знання особливостей стилів мовлення медіатекстів; здобувати та опрацьовувати інформацію з різних аудіовізуальних джерел для творчого самовираження; критично осмислювати її та використовувати для відстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей, словесно передавати власні думки і почуття зважаючи на тему і мету комунікації, обираючи для цього відповідні стратегії, використовуючи різноманітні ресурси.

З огляду на існування в соціальних мережах різного роду віртуальних небезпек, особливої уваги також потребують питання посилення адаптивних ресурсів особистості (комунікативна компетентність, емоційна і поведінкова гнучкість, стресостійкість); формування в неї навичок медіакультури та медіаграмотності.

Міркуючи таким чином, фахівці міста Кропивницького М.Сосновська, Л.Ланчуковська та О.Руденко розробили розвивальну програму "Віртуальний простір як інструмент розвитку внутрішнього потенціалу підлітка" та стали переможцями обласного етапу Всеукраїнського конкурсу авторських розробок практичних психологів та соціальних педагогів "Нові технології в новій школі".

Мета програми: розвиток внутрішнього потенціалу підлітка на засадах використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Пропонований майстер-клас для фахівців соціально-психологічної служби розроблено авторами даної програми з метою ознайомлення педагогічних працівників, бажаючих взяти участь у апробації даної програми, з її змістом, метою, завданнями, пропонованими формами роботи для учнів та очікуваними результатами з урахуванням викликів сучасного суспільства.

Відповідно до вимог професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 24.11.2020 № 2425, практичний психолог має діяти в межах визначених трудових функцій та компетентностей.

Для фахівця, який координуватиме реалізацію пропонованої Програми, обов'язковим є володіння такими загальними компетентностями, як: соціальна, цифрова, особиста та навчальна, лідерська, культурна обізнаність та самовираження, мовна та етична.

З огляду на це основним завданням майстер-класу було формування в його учасників саме таких компетентностей.

Тривалість майстер-класу 10 днів. Кожен день згідно Програми, що буде апробуватися, присвячений певній темі, зміст якої за допомогою Internet-ресурсів розкриває підліткам можливості для їхнього розвитку:

1. День онлайн-знайомства.
2. День медіа-грамотності.
3. День гармонії та релаксу.
4. День емоційного розвантаження та комфорту.
5. День аналізу почуттів та емоцій.
6. День мотивації і натхнення.
7. День психологічного селфі.
8. День розкриття прихованих талантів.
9. День раціонального використання Інтернету.
10. День підбиття підсумків та постановки мети.

У такий спосіб учасники заходу отримали можливість «прожити» ці дні, відчутти можливі труднощі та колективно поміркувати як їх уникнути.

Інформація про результати навчання щоденно висвітлювалася на двох мережевих платформах: Фейсбук та Інстаграм.

У своїх коментарях учасники майстер-класу звертають увагу на те, що пропоновані форми роботи будуть цікаві та доступні учням, а в змісті Програми чітко розписано не лише щоденні цілі, завдання та очікувані результати проведеної роботи, а й покрокові дії координатора, що робить її зрозумілою та легкою в застосуванні.

Майстер-клас «Віртуальний простір як інструмент розвитку внутрішнього потенціалу підлітка» <https://mcprpp-mk-2021.blogspot.com/>

Віртуальний простір як інструмент розвитку внутрішнього потенціалу підлітка

МАЙСТЕР-КЛАС У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ ДЛЯ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ МІСТА КИЇВА ПІДПРИЄМЦЬКОГО

ПРО АБОМЕ АНТАЛДІ АПРОСАДІ РЕЗОНОВАНИ РОБОЧІ ПЛАТФОРМИ РЕСТАВРАЦІЯ РЕСТАВРАЦІЯ ДІЯРЕМІ

середа, 24 березня 2021 р.

Етапи майстер-класу

- ІНТРОДУКЦІЙНИЙ ЕТАП
- ДЕНЬ ОНЛАЙН-ЗНАЙОМСТВА
- ДЕНЬ КОМУНІКАЦІЙНОСТІ
- ДЕНЬ САРМОНІЇ ТА РЕЛАКСУ
- ДЕНЬ ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКА ІНТЕРЕСІВ ТА КОМФОРТУ
- ДЕНЬ АНАЛІЗУ ПОСИЛІВ ТА СМІШЛИ
- ДЕНЬ МОТИВАЦІЇ І НАТЯЖЕННЯ
- ДЕНЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СЕЛІН
- ДЕНЬ РОЗВИТКУ ПРОВОДИВАННЯ ТАЛАНТІВ
- ДЕНЬ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ
- ДЕНЬ ПІДВИГІВ ПІДТРИМКИ ТА ПОСТАВЛЕННЯ МЕТИ

Поділіться про подію

РОБОЧІ ПЛАТФОРМИ

Для проведення майстер-класу були створені закриті групи, тому для детального перегляду інформації про проведення заходу необхідно зареєструватися на обраній платформі

Етапи майстер-класу

- ІНТРОДУКЦІЙНИЙ ЕТАП
- ДЕНЬ ОНЛАЙН-ЗНАЙОМСТВА
- ДЕНЬ КОМУНІКАЦІЙНОСТІ
- ДЕНЬ САРМОНІЇ ТА РЕЛАКСУ
- ДЕНЬ ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКА ІНТЕРЕСІВ ТА КОМФОРТУ
- ДЕНЬ АНАЛІЗУ ПОСИЛІВ ТА СМІШЛИ
- ДЕНЬ МОТИВАЦІЇ І НАТЯЖЕННЯ
- ДЕНЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СЕЛІН
- ДЕНЬ РОЗВИТКУ ПРОВОДИВАННЯ ТАЛАНТІВ
- ДЕНЬ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ
- ДЕНЬ ПІДВИГІВ ПІДТРИМКИ ТА ПОСТАВЛЕННЯ МЕТИ

Поділіться про подію

НАПИСАННЯ Й ВІДМІНЮВАННЯ ЗАПЕРЕЧНИХ ЗАЙМЕННИКІВ

Майнаєва Олена Іванівна

Опорний заклад «Торецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6» військово-цивільної адміністрації
м. Торецьк, Донецька обл.

Дистанційний урок української мови в 6 класі. Вибір уроку в такому форматі зумовлений зростанням рівня захворюваності в країні на Covid-19 та необхідністю у зв'язку з цим проведення уроків дистанційно.

Навчально-методичним забезпеченням уроку є:

1. Авторська розробка уроку української мови для 6 класу з теми «Написання й відмінювання заперечних займенників».
2. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова: підручн. для 6 кл. загальноосв. навч. закл. Київ: Генеза. 2014. С. 201-204.
3. Українська мова. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2013 (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 №804. *Інформаційний пакет уроку* складається з презентації навчальних матеріалів для проведення уроку в режимі онлайн, конспекту уроку для вчителя, тестових завдань для перевірки рівня засвоєння учнями навчального матеріалу. Тривалість уроку в режимі онлайн – 20 хвилин, решту часу учні працюють самостійно.

Конспект уроку в режимі онлайн

№ з/п	Структурний компонент	Слайд / Текст
1.	Створення ситуації інтриги	 <p>Учитель Майнаєва Олена Іванівна</p> <p>Слайд 1. Запрошую на урок української мови, який ми проведемо в Простоквашино</p>

<p>2.</p>	<p>Актуалізація опорних знань учнів</p>	<div data-bbox="715 208 1257 584" data-label="Image"> </div> <p>Слайд 2. Прочитайте діалог, який відбувся між Шариком і Матроскіним. Поясніть уживання розділових знаків при діалозі. Які розділові знаки потрібно вживати при діалозі, який містить слова автора?</p> <div data-bbox="606 862 1369 1149" data-label="Text"> <p>- Ти своїм полюванням порушуєш права тварин! - обурено закричав ... .</p> <p>- Ніхто не постраждає! Це буде фотосесія, - спокійно відповів ... .</p> </div> <p>Слайд 3. Запишіть діалог, додавши до нього пропущені слова. Поясніть написання вставлених слів. Укажіть займенники, уживані в тексті.</p> <div data-bbox="606 1350 1369 1704" data-label="Text"> <p>- Ти своїм полюванням порушуєш права тварин! - обурено закричав Матроскін.</p> <p>- Ніхто не постраждає! Це буде фотосесія, - спокійно відповів ... .</p> <p>Займенники: ти, своїм, ніхто.</p> </div> <p>Слайд 4. Визначте, до яких розрядів за значенням належать виокремлені вами займенники</p>
-----------	---	---

<p>3.</p>	<p>Повідомлення теми, мети уроку</p>	 <p>Тема: Написання й відмінювання заперечних займенників</p> <p>Мета: навчитися правильно писати заперечні займенники та вживати їх відмінкові форми в усному та писемному мовленні.</p> <p>Слайд 5. Тема уроку сьогодні – «Написання й відмінювання заперечних займенників». Ваша мета – навчитися правильно писати заперечні займенники та вживати їх відмінкові форми в усному та писемному мовленні.</p>
<p>4.</p>	<p>Виконання вправи - спостереження</p>	 <p>Слайд 6. Розгляньте малюнок. Складіть усну розповідь (3-4 речення) за його змістом, використавши репліки. Укажіть займенники, ужиті в репліках. До якого розряду вони належать? Зробіть висновок, на що або на кого вказують заперечні займенники.</p>
<p>5.</p>	<p>Пояснення</p>	 <p>Заперечні займенники – це займенники, які вказують на відсутність предмета чи особи.</p> <p>Слайд 7. Отже, як ви самі щойно переконалися, заперечні займенники – це займенники, які вказують на відсутність предмета чи особи.</p>

6.

Виконання
вправи -
спостереження

Слайд 8. Як же утворюються заперечні займенники?

Слайд 9. Розгляньте словотвірний ланцюжок утворення займенника *ніхто*.

Поясніть, яким способом словотворення утворився займенник *ніхто*.

Слайд 10. Отже, заперечні займенники утворюємо від питально-відносних займенників додаванням префікса *ні-*.

Ви забули, що таке питально-відносні (або відносно-питальні) займенники?

Тоді перейдіть за покликанням у QR-коді й повторіть.

		 <p>Слайд 11. Закріпимо це правило. Проспіваймо його разом із Матроскіним</p>
7.	Виконання вправи-дослідження	 <p>Слайд 12. Прочитайте слова. Подумайте, чому ці займенники з <i>ні</i> пишуться окремо.</p>
		 <p>Слайд 13. Заперечні займенники з <i>ні</i> пишуться окремо, якщо між <i>ні</i> та займенником уживається прийменник.</p>

<p>8.</p>	<p>Виконання вправи-спостереження</p>	 <p>Слайд 14. Прочитайте діалог. Укажіть у ньому займенники. Визначте розряд займенників за значенням, їх число, рід, відмінок.</p>
		<p>Займенники:</p> <p>(про) вашого – присвійний, одн., ч. р., 3н. в.</p> <p>(в) нас – особовий, мн., Р. в</p> <p>ніякого – заперечний, одн., ч. р., Р. в.</p> <p>Слайд 15. (Про) вашого – присвійний, одинна, чоловічий рід, знахідний відмінок; (в) нас – особовий, множина, родовий відмінок; ніякого – заперечний, одинна, чоловічий рід, родовий відмінок. Зробіть висновок, як можуть змінюватися заперечні займенники.</p>
		<p>Заперечні займенники змінюються за числами, родами й відмінками, як і відносно-питальні займенники, від яких вони утворені.</p> <p>Слайд 16. Заперечні займенники змінюються за числами, родами й відмінками, як і відносно-питальні займенники, від яких вони утворені.</p>

<p>9.</p>	<p>Виконання тренувальної вправи</p>	<div data-bbox="608 206 1369 645" data-label="Image"> <p>1. ... ми не будемо для дослідів віддавати!</p> <p>2. Скільки за ялинку заплатили? А ... !</p> <p>3. А я Матроскіну ... писати не буду: грошей у мене немає.</p> <p>4. У тому будинку й живить: ... він.</p> </div> <p data-bbox="560 689 1420 887">Слайд 17. Прочитайте підслухані репліки героїв мультика про Простоквашино. Кому вони належать? Запишіть ці речення, доповнюючи заперечними займенниками в потрібній відмінковій формі. (перевірка)</p>
<p>10.</p>	<p>Підбиття підсумків заняття</p>	<div data-bbox="703 922 1286 1305" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="560 1346 1082 1424">Слайд 18. Перегляд відеоролика URL: https://youtu.be/YSU-v7w4I-U</p>
<p>11.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи</p>	<div data-bbox="735 1462 1241 1843" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="560 1883 1337 1962">Слайд 19. Виконайте тестові завдання за змістом навчального матеріалу уроку.</p>

Використані джерела

Зображення. URL: <https://prostokvashino.fandom.com/>
(дата звернення: 28.04.2021).

Висновки. Урок досяг поставлених цілей. Під час його проведення спостерігалася активність учнів, їх зацікавленість у навчальному матеріалі.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСТАНЦІЙНОГО УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У 8 КЛАСІ ЗА ТЕМОЮ «ВИДИ ОДНОСКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ» ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕЛЕМЕНТІВ STEAM

Баранова Вікторія Миколаївна
*вчителька української мови та
літератури
КЗ «Смичинський ліцей»
Городнянської міської ради
Чернігівської області*

*За чинною програмою: Українська мова: 5–9 класи / Г.Т.Шелехова,
М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, А.С.Пономаренко,
К.В.Таранік-Ткачук. – К., 2013 (зі змінами, затвердженими наказом МОН № 804 від
07. 06. 2017 р.).*

Мета уроку: поглибити знання здобувачів освіти про речення як основну комунікативну одиницю, повторити види речень за будовою, ознайомити з видами односкладних речень з головним членом у формі підмета та з головним членом у формі присудка, учити розрізняти односкладні та двоскладні речення, правильно конструювати односкладні речення відповідно до комунікативного завдання, удосконалити правописні навички, пунктуаційну грамотність, удосконалити навички доречного слововживання в усних та письмових текстах, удосконалювати граматичну пильність;

Розвивати вміння аналізувати мовний матеріал, робити самостійні висновки на основі виконаних завдань, розвивати уяву, логічне мислення, пам'ять, удосконалювати навички партнерства, роботи в команді, навички орієнтуватись у віртуальному просторі, вміння дискутувати, розвивати навички висловлювати побажання, прохання з дотриманням етики спілкування;

Виховувати розуміння спілкування як необхідного елемента повсякденного життя, виховувати вміння відчувати стан співрозмовника, проявляти емпатію, виховувати любов до українського слова

Завдання уроку (з урахування ключових компетентностей)

- спілкування державною мовою: сформувати вміння правильно утворювати односкладні речення різних видів, диференціювати та вживати їх у повсякденному спілкуванні;

- спілкування іноземними мовами: удосконалити навички тлумачення запозичених лексем в односкладних реченнях;

- математична: удосконалити вміння оперувати абстрактними категоріями, чітко формулювати визначення односкладного речення як синтаксичної категорії, вміння перетворювати інформацію з однієї форми на іншу;

- природнича та технологічна: формувати вміння використовувати сучасні технології, удосконалювати вміння критично ставитися до результатів людської діяльності;

- інформаційно-цифрова: розвивати навички працювати за заданим алгоритмом, чітко дотримуватись інструкцій, безпечно комунікувати в інформаційному просторі, переводити навчальну інформацію в інтерактивний формат;

- уміння вчитися впродовж життя: повторити теоретичний матеріал із теми «Речення як основна комунікативна одиниця», стимулювати розвиток орфографічної та пунктуаційної грамотності, прагнення до самовдосконалення шляхом опрацювання інформації з різних джерел;

- соціальна та громадянська: розвивати вміння аргументувати власну позицію, уміння співпрацювати, проявляти емпатію, бути відповідальним за кінцевий результат;

- підприємливість: удосконалювати вміння оперувати синтаксемами відповідно до поставленої мети, використовувати набуті знання на практиці, зокрема створювати суспільний продукт («інформаційний гамбургер», комікс);

- загальнокультурна грамотність: стимулювати прагнення дотримуватися культури мовлення, доречно будувати комунікацію згідно з ситуацією спілкування, уміння уникати потенційних конфліктів ;

- екологічна грамотність та здоровий спосіб життя: виховувати бажання вести здоровий екологічний спосіб життя, дотримуватися принципів природовідповідальної поведінки.

Розвивальні завдання уроку з урахуванням наскрізних змістових ліній (НЗМ)

- НЗМ-1: екологічна безпека і сталий розвиток: формувати основні поняття природовідповідальності за власну діяльність перед майбутніми поколіннями, спонукати до вирішення екологічних проблем;

- НЗМ-2: громадянська відповідальність: спонукати до усвідомлення власної соціальної значущості в роботі команди, формувати усвідомлення важливості активної громадянської позиції, важливості вміння відстоювати власну думку;

- НЗМ-3: здоров'я і безпека: спрямувати діяльність на засвоєння здобувачами освіти основних правил безпечної комунікації, на вироблення правил етичної поведінки в соцмережах, спонукати вести здоровий спосіб життя;

- НЗМ-4: підприємливість і фінансова грамотність: стимулювати лідерські ініціативи, прагнення бути успішним, отримувати винагороду (оцінювання)

Тип уроку: засвоєння нових знань та формування компетентностей.

Планові результати: здобувачі освіти розуміють особливості конструювання односкладних речень, можуть диференціювати двоскладні та односкладні, повні та неповні речення; здобувачі освіти виконують вправи репродуктивного та творчого характеру, пов'язані з особливостями вживання односкладних речень у мовленні; здобувачі освіти злагоджено працюють у команді, створюючи суспільних продукт, відчують значущість кожного члена команди, виявляють підтримку та розуміння, вчаться обґрунтовано утверджувати власну життєву позицію, а також будувати імперативні речення, дотримуючись норм етики та моралі.

Дії учнів за таксономією Блума:

Ознайомлення: працюють на платформі «Zoom», переглядають супровідні ілюстративні матеріали;

Розуміння: розв'язують вправи, пов'язані з поняттям односкладних речень, розширюють знання про види синтаксичних конструкцій, усвідомлюють особливості побудови односкладних речень різних видів;

Застосування: виконують вправи репродуктивного та творчого характеру на інтерактивних платформах, працюють у групах над мініпроектom;

Аналіз: утворюють односкладні речення відповідно до поставленого завдання, перетворюють синтаксичні конструкції;

Синтез: структурують знання про речення як основну комунікативну одиницю;

Оцінка: оцінюють власну роботу та власний рівень здобутих знань, оцінюють активність членів своєї команди.

Дії вчителя:

Підготувати: ілюстративний матеріал, завдання на онлайн-платформах та інструкції до них;

Спланувати: індивідуальну роботу та роботу груп на уроці й у позаурочний час;

Використовувати ілюстративний матеріал, відповідні інструкції;

Забезпечити умови для розвитку творчих здібностей, індивідуальний підхід до здобувачів освіти;

Створити можливість кожному бути почутим.

Методи та прийоми: завдання репродуктивного характеру (кросворд), евристична бесіда, проблемне завдання, мікрофон, асоціативний куш, брейншторм, метод пресу, незакінчене речення, групові мініпроекти

Внутрішньопредметні зв'язки: лексикологія і фразеологія: доречне вживання словоформ в односкладних реченнях; фонетика та орфоєпія:

удосконалення навичок правильної вимови звуків, правильного наголошування слів; культура мовлення і стилістика: доречне використання в мовленні односкладних речень.

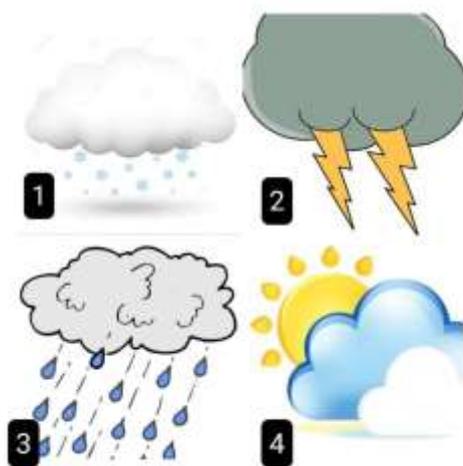
Міжпредметні зв'язки: інформатика, основи здоров'я, українознавство, українська література, риторика, мистецтво.

Ресурси: комп'ютерна техніка.

Етапи уроку

1. Організаційний момент.

Емоційне налаштування за допомогою «хмарини настрою». Дозволяє вчителю просканувати емоційний стан здобувачів освіти, налаштувати їх на позитивне світовідчуття, «розрядити» напружену атмосферу.

Завдання для здобувачів освіти: обрати ту хмаринку, яка відповідає настроєві.

Пояснення:

Ви обрали першу хмаринку? О, тоді по праву отримуєте статус Крижаної Леді, але найменша усмішка розтопить ваше крижане серце.

Ви обрали другу хмаринку? Готові вразити когось у самісіньке серце. Але знайте, що блискавка – це енергія, тож направмо її у правильне русло.

Ви обрали третю хмаринку з дощем? Хто вас так засмутив? Але пам'ятайте, що після дощу обов'язково буде веселка.

Ви асоціюєте себе з четвертою хмаринкою? Так, саме ви сьогодні запалите нас гарним настроєм. Сяйте яскравіше.

2. Актуалізація набутих знань

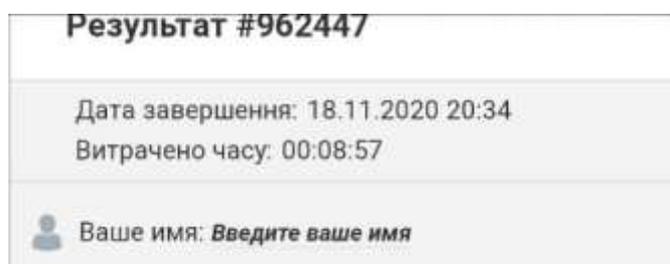
Урок буде проходити на платформі «Zoom» (синхронний варіант). Кожен здобувач освіти отримає код конференції за 10 хвилин до початку на вибраний канал комунікації (група в мережі «Телеграм» <https://bitly.su/jte4>). Здобувачі освіти в залі очікування реєструються, тому кожен підписується власним ім'ям та прізвищем (ці правила заздалегідь обумовлюються). Зображення має бути увімкненим, звук протягом конференції вмикати на прохання вчителя (організатора конференції).

Пояснення супроводжується ілюстративним матеріалом. Посилання на сторінки будуть надаватися в чаті. Право демонструвати екран матимуть усі учасники (за потреби).

*У разі відсутності можливості підключення до відео-конференції ілюстративні матеріали та завдання надсилаються здобувачеві освіти в гугл-класі <https://bit.ly.ru/btAca>. У разі унеможливлення використання інтернету завдання надсилаються текстовими повідомленнями у стислому вигляді (після індивідуальної консультації зі здобувачем освіти).

Перед опрацюванням нового матеріалу здобувачі освіти актуалізують знання про речення, розв'язуючи кросворд на платформі <https://onlinetestpad.com/f40c7xt6cxid2> (кросворд містить завдання репродуктивного характеру, спрямовані на повторення основних понять синтаксису; цитати з творів Л. Костенко виховують любов до природи – НЗМ - 1).

Здобувачі освіти розв'язують кросворд протягом 5 хвилин та вписують власне ім'я у відповідне поле

Очікуваний результат першого завдання:

Здобувачі освіти:

- повторили основні поняття про види речень;
- удосконалили практичні навички роботи з лінгвістичним матеріалом;
- розвивали пильність, логічне мислення;
- виховували навички природовідповідальної поведінки.

3. Визначення мети та завдань уроку

Особливості використання односкладних речень, важливість їх у мовленні обґрунтовується здобувачами освіти в ході виконання проблемного завдання (завдання виводиться на екран)

Прочитайте пари речень. Поясніть, як вони різняться за будовою. Поспостерігайте виражальні можливості кожного компонента пари, зокрема які слова стають логічно наголошеними в кожному реченні. Поміркуйте, які другорядні члени речення використовуються в другому компоненті пари. Зробіть власні висновки про особливості побудови односкладних речень

1. За вікном рожевів світанок. – Рожевий світанок
2. Учні, згідно з новими санітарними стандартами, прочиняють вікно на перерві. – Вікно на перерві прочиняють згідно з новими санітарними стандартами.

Орієнтовні відповіді учнів:

Перший компонент кожної пари має у своїй структурі підмет та присудок. На них акцентовано увагу мовця. Логічний наголос падає на граматичний цент речення, окрім традиційно наголошеного кінця конструкції.

Другий компонент пари має лише підмет або лише присудок, тому логічний акцент робиться на понятті/дії. Речення з головним членом у формі підмета поширюється означенням, а речення з головним членом у формі присудка – обставинами та додатками (які також можуть мати при собі означення)

Отже, коли в реченні є лише один головний член, то саме він «перебирає» на себе увагу мовця/ читача. Такі речення увиразнюють мовлення, допомагають передати потрібну інформацію більш стисло.

Проблемне завдання з використанням елементів «мікрофона» спрямовані на реалізацію НЗЛ – 3

Після відповідей здобувачів освіти вчитель висвітлює тему уроку.

4. Засвоєння нового матеріалу.

4.1. Пояснення вчителя з використанням засобів унаочнення (презентація додається)

Завдання вчителя на цьому етапі:

- пояснити основні відмінності двоскладних та односкладних речень;
- пояснити особливості побудови односкладних речень, можливості використання в них другорядних членів речення
- наголосити на способах вираження головних членів речення в односкладних конструкціях.

- продемонструвати приклади односкладних речень різних типів

Завдання здобувачів освіти:

- уважно слідкувати за поясненням учителя;
- занотувати для себе види односкладних речень;
- розвивати пильність, навички активного слухання;

У ході роботи реалізується НЗЛ – 2.

4.2. Метод «Прес» за підсумками теоретичного матеріалу.

Питання до здобувачів освіти:

- на які дві групи поділяються односкладні речення?
- які види односкладних речень з головним членом у формі присудка ви знаєте?

- які другорядні члени речення можуть використовуватися в різних видах односкладних речень?

Орієнтовні відповіді здобувачів освіти:

- дієслівні та називні;
- означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові;
- у називних реченнях можуть використовуватися лише узгоджені та неузгоджені означення, а в дієслівних – обставини та додатки, що також можуть доповнюватися означеннями, залежними від них.

5. Застосування набутих знань на практиці.

5.1. Виконання здобувачами освіти вправи на платформі <https://learningapps.org/display?v=po3mf4aia21>

Завдання здобувачів освіти – поєднати речення одного виду. Якщо вони правильно виконають завдання, то на екрані з'явиться передбачення. Його потрібно записати в зошит та підкреслити всі члени речення. Фотографію виконаного завдання надіслати у віртуальний клас.

Додаткове завдання: підібрати синоніми до слова «хуга» (на уроці).

Запропонований лінгвістичний матеріал сприяє впровадженню НЗМ -2 (спонування пізнавальних інтересів у царині культурних надбань нації).

Очікуваний результат:

- здобувачі освіти ще раз відпрацьовують практичні навички роботи з односкладними реченнями;
- вчаться визначати вид односкладного речення за його головним членом;
- розвивають сталий інтерес до культурних надбань українців.

Передбачення: Посмішка - це ваша перепустка в серця інших; посміхайтесь частіше.

5.2. Виконання вправи за посиланням

<https://padlet.com/baranovav314/cezmfzpkgaxz1ca7>

Відповідно до обраного номера хмаринки здобувачі освіти коментують допис на інтерактивній дошці.

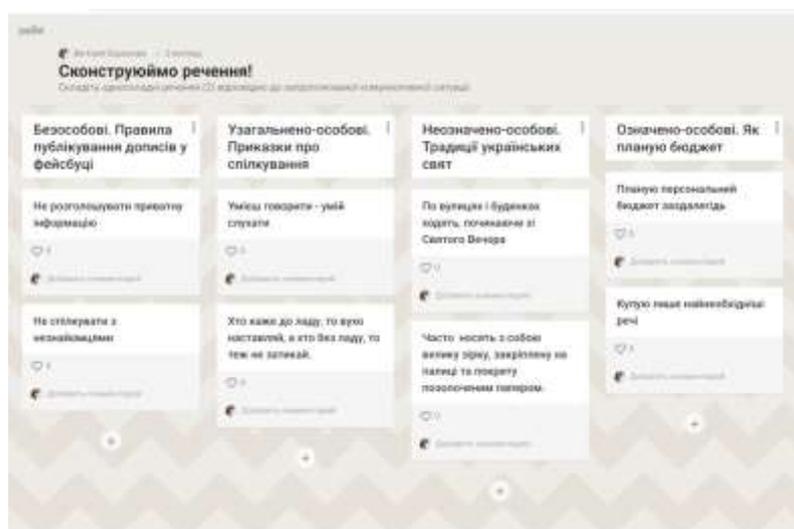
Завдання виконується самостійно і спрямоване воно на обмін досвідом

Очікуваний результат:

- здобувачі освіти практикують конструювання синтаксичних одиниць відповідно до запропонованої комунікативної ситуації;
- усвідомлюють правила етичного спілкування в соцмережах;
- розвивають фінансову грамотність;
- звертаються до глибинних традицій українського народу.

Завдання покликані реалізувати НЗЛ – 2 та НЗЛ – 4

Очікуваний результат завдання

5.3. Брейншторм.

Здобувачі освіти називають будь-який приголосний звук. Їхнє завдання: скласти текст із називних речень (5-7), де всі слова будуть починатися літерою, що передає обраний звук. Текст повинен бути логічно структурованим, усі речення мають бути об'єднаними спільною темою.

Очікуваний результат:

- здобувачі освіти повторюють відомості про текст;
- вчаться конструювати тексти відповідно до комунікативного завдання;
- практикують використання називних односкладних речень у мовленні.

Орієнтовні відповіді:

Сонце. Сріблястий сніг. Сліпуче сяйво. Самота. Стишений сміх. Світанок

Діяльність вчителя під час виконання інтерактивних завдань спрямована на коригування відповідей учнів, на активізацію пізнавальної діяльності за допомогою уточнювальних питань, на налагодження доброзичливої атмосфери здорової конкуренції, а також забезпечення об'єктивного оцінювання.

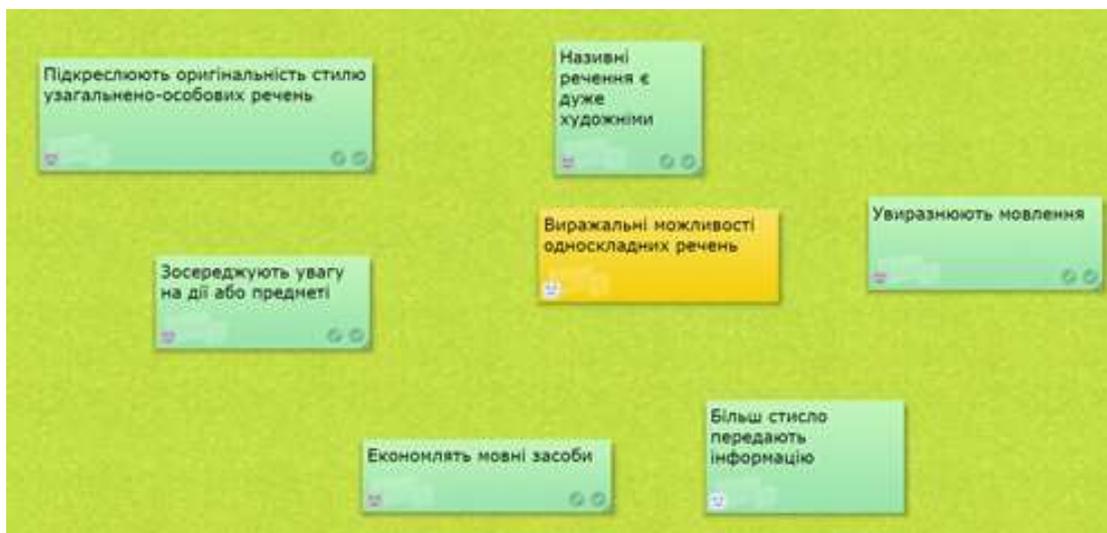
6. Підбиття підсумків.

Асоціативний куцц на платформі <https://bitly.su/gPrp>

Здобувачі освіти разом із учителем підсумовують особливості односкладних речень, їхні виражальні можливості. Кожен здобувач освіти має право додати наліпку зі своєю думкою про роль односкладних речень у мовленні.

Очікувані результати:

- здобувачі освіти підсумовують пройдений матеріал;
- визначають для себе виражальні можливості односкладних речень у порівнянні з двоскладними;
- діляться думками та напрацюваннями з іншими членами колективу.

7. Рефлексія.

«Мікрофон». Кожен здобувач освіти дає відповідь на запропоноване питання (питання пов'язані з темою уроку):

1. Протягом уроку я зрозумів/зрозуміла....
2. Найскладнішим для мене виявилось....
3. Далі я буду...
4. Мій настрій протягом уроку....

Також здобувачі освіти можуть поставити подібні питання вчителів. Наприклад, які враження від роботи в нього склалися протягом уроку.

Очікуваний результат:

- здобувачі освіти висловлюють власні враження від опрацьованого матеріалу;
- здобувачі освіти можуть поспілкуватися з учителем у більш неформальному ракурсі;
- здобувачі освіти можуть застосувати прийом самоаналізу.

8. Оцінювання. Критерії (виводяться на екран)

Номер завдання	Максимально	Ваш бал
1	3,5	
2	2,5	
3	1,5	
4	2	
5	1,5	
6	1	
<i>Разом:</i>		

Оцінюється оригінальність суджень, активність, ініціативність, швидкість виконання завдань. Підсумкова оцінка виставляється у віртуальному класі до кінця дня

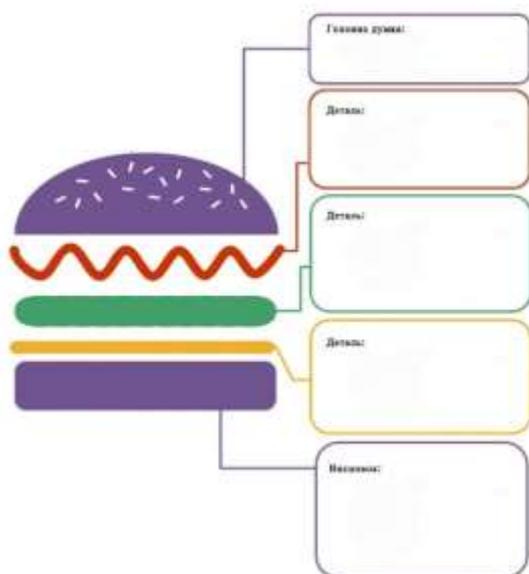
9. Домашнє завдання

Для всіх здобувачів освіти: Опрацювати сторінки підручника 72-75, виконати письмово вправу 159 (усі завдання) на стор. 75. Фото виконаної вправи надіслати у віртуальний клас.

Диференційоване завдання. Робота в групах.

Перша група. До першої підгрупи входять учні з низьким та середнім рівнем знань. Їм потрібно, опираючись на теоретичний матеріал підручника, на презентацію уроку (її можна знайти у віртуальному класі, у віртуальному класі також розміщений шаблон), на матеріали сторінок інтерактивного плаката <https://www.thinglink.com/scene/1410576363546476545>

Заповнити «інформаційний гамбургер», тобто структурувати матеріал. Завдяки цьому здобувачі освіти ще раз опрацюють теорію, попрацюють з прикладами кожного виду речення, структурують та систематизують матеріал. Проект потрібно представити під час конференції через 3 дні.

Друга група. Її складають учні з достатнім та високим рівнем знань. Їхнє завдання полягає у створенні проекту з елементами STEAM. Для роботи пропонується текст поезії. Завдання здобувачів освіти полягає в трансформації двоскладних речень в односкладні та навпаки. Це перша частина завдання. У підсумку треба зробити висновок про те, як змінився настрій вірша, як змінилися акценти. Провести порівняльний аналіз обох варіантів.

Друга частина завдання: створити комікс за допомогою сайту <https://app.pixton.com/#/> Загальна тема коміксу «Різниця між двоскладними та односкладними

реченнями». Пропонована канва коміксу (можна змінювати): студентка філологічного факультету проводить нестандартний урок-рекламу для учнів 8 класу під гаслом «Вживаймо односкладні речення – вони того варті!». Потрібно у доступній формі пояснити переваги односкладних речень, підкрипити свої докази конкретними прикладами. Обсяг коміксу – до 10 сторінок. Інструкції з користування сайтами додаються окремим файлом. Учитель контролює виконання проєктів, консулює, вносить корективи. Здобувачі освіти організують групову роботу, розподіляють ролі та зрештою заповнюють бланк оцінювання кожного члена своєї команди.

Критерії оцінювання проєктної роботи

Критерій оцінювання	Максимально	Ваш бал для (ШБ)
Координування роботи	2	
Підбір ілюстрацій, оформлення	3	
Текстове наповнення	3	
Технічна підтримка	2	
Креатив, оригінальність ідей	2	

ЛІТЕРАТУРА

1. Костенко Л. В. Вибране /Ліна Костенко. – Київ : Дніпро, 1989. – 559 с.
2. Кращі прислів'я та приказки українського народу. – Донецьк: БАО, 2009. – 416с.
3. Волох О. Сучасна українська літературна мова / О. Волох, М. Чемерисов, Є.Чернов. – 2-ге вид., перероблене і доповнене. К. : «Вища школа», 1989. – С.199.
4. Українська мова: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів / О.В.Заболотний, В.В. Заболотний. – Київ: Генеза, 2016. – 224 с.
5. Нова українська школа: основи Стандарту освіти / ред. кол.: Л. Гриневич, В.Бриндза, Н. Дементієвська, Р. Шиян (координатор проєкту). Львів, 2016 : Studio Wydawnicze VERSUM Lucyna Mynarska. 64 с
6. Українська мова: 5–9 класи / Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, А.С.Пономаренко, К.В.Таранік-Ткачук. – К., 2013 (зі змінами, затвердженими наказом МОН № 804 від 07. 06. 2017 р.).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Перелік завдань, які виконуватимуться Під час онлайн-уроку

1. Розв'язання кросворда за посиланням:

<https://onlinetestpad.com/f4oc7xt6cxid2>

Час виконання: 5 хвилин

Максимальна кількість балів: 3,5

Як перевірятиметься: учитель, орієнтуючись на результат біля вашого імені та прізвища, виставить оцінку в бланк (підсумковий бланк ви отримаєте у віртуальному класі за посиланням <https://bit-ly.ru/btAca>).

У результаті виконання цього завдання ви:

- поглибите знання про види речень;
- пригадаєте теоретичні відомості з теми «Синтаксис. Види речень»;
- відпрацюєте практичні навички визначати вид речення на конкретному прикладі;
- розвиватимете увагу, логічне мислення, пам'ять.

2. *Завдання під час трансляції проблемного характеру. Максимальна кількість балів: 2,5.

Працюйте активно, адже завдяки цьому завданню ви точно переконаєтесь у важливості односкладних речень.

3. Інтерактивна вправа за посиланням:

<https://learningapps.org/display?v=po3mf4aia21>

Час виконання: 5 хвилин

Максимальна кількість балів: 1,5

Поєднати пари речень. Якщо вам це вдасться, то отримаєте справжнє передбачення. Вам потрібно його записати в зошит та підкреслити всі члени речення.

Як перевірятиметься: після закінчення уроку протягом 30 хвилин ви повинні надіслати фото завдання у віртуальний клас (<https://bit-ly.ru/btAca>), на основі цього вчитель виставить оцінку в бланк (підсумковий бланк ви отримаєте у віртуальному класі за посиланням <https://bit-ly.ru/btAca>).

У результаті роботи ви:

- застосуєте знання з теми «Односкладні речення» на практиці;
- удосконалили пошукове вміння;
- пригадаєте, як може виражатися головний член речення в тому чи іншому типі;
- розвиватимете увагу, вміння читати та аналізувати матеріал

4. Інтерактивна «цифрова» вправа за посиланням:

<https://padlet.com/baranovav314/cezmfzpkgaxz1ca7>

Час виконання: 5 хвилин

Максимальна кількість балів: 2

Як перевірятиметься: взаємоперевірка та експрес-обговорення під час уроку. Оцінка буде виставлена в підсумковий бланк

У результаті виконання поставленого завдання ви:

- удосконалили вміння застосовувати теоретичні знання з теми «Односкладні речення» на практиці;
- візьмете участь в обговоренні виконаного завдання, зможете проаналізувати як свої помилки, так і помилки однокласників;
- розвиватимете вміння критично мислити, творчо підходити до виконання поставленого завдання.

5. *Завдання під час трансляції.

Максимальна кількість балів: 1,5.

Пригадайте різницю між звуком та літерою, перегляньте алфавіт. Упевнена: тут знадобиться вся ваша креативність.

6. Створення дошки асоціативних наліпок за посиланням:

<https://bitly.su/gPrp>

Час виконання: 4 хвилини

Максимальна кількість балів: 1.

Як перевірятиметься: безпосередньо під час уроку. Оцінка буде виставлена в підсумковий бланк

У результаті роботи ви:

- систематизуєте знання з теми;
- спілкуючись з однокласниками, поглиблюватимете свої знання;
- розвиватимете асоціативне мислення;

Підсумковий бланк оцінювання

Номер завдання	Максимально	Ваш бал
1	3,5	
2	1,5	
3	2,5	
4	2	
5	1,5	
6	1	
Разом:		

*у віртуальному класі до кінця дня кожен отримає індивідуальний банк оцінювання. Результат бачитимете лише ви, не хвилюйтесь.

Додаток 2

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ТА ГРУПОВОГО ВИКОНАННЯ

Завдання 1. Для всіх здобувачів освіти.

Опрацювати сторінки підручника 72-75, виконати письмово вправу 159 (усі завдання) на стор. 75. Фото виконаної вправи надіслати у віртуальний клас до 17.00 27 січня.

Основні теоретичні поняття, які ви повинні знати:

- Односкладне речення.
- Види односкладних речень.
- Способи вираження головного члена в односкладному реченні того чи іншого виду.

Завдяки виконанню запропонованої вправи ви удосконалили навички роботи з мовним матеріалом, уміння визначати вид односкладного речення.

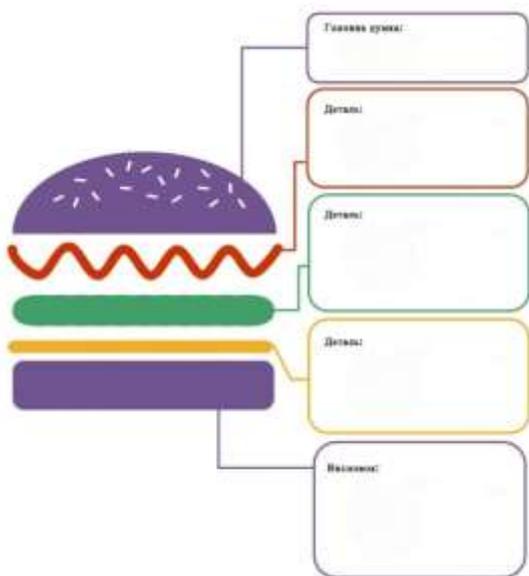
Фото виконаного завдання надіслати у віртуальний клас (<https://bit-ly.ru/btAca>) до 17.00 27 січня.

Завдання 2 виконується відповідно до такого розподілу:

Група 1	Група 2

Знайдіть ваше прізвище в списку та прочитайте уважно завдання для вашої групи.

Група 1

Ви – конструктори. Уважно опрацюйте сторінки підручника 72-75, перегляньте презентацію до уроку у віртуальному класі, а також перейдіть за посиланням <https://www.thinking.com/scene/1410576363546476545>

Перед вами відкриється інтерактивний плакат з позначками. Натисніть на позначку та опрацюйте додатковий матеріал з теми.

Розподіліть обов'язки в групі та заповніть інформаційний «гамбургер» (великий шаблон додається окремо, його можете знайти у віртуальному класі).

Визначте ключову інформацію (головна думка), деталі, які доповнюють, конкретизують ключову інформацію (деталі),

зробіть самостійні висновки. Мета вашої роботи – графічно систематизувати теоретичний матеріал з теми «Односкладні речення». Ви не просто заповнюєте «гамбургер», а ставите собі за мету навчити своїх товаришів, поглибити їхні знання з теми. Поставтесь відповідально до завдання! Уявіть, який би саме спосіб подачі матеріалу був ефективним саме для вас – оце орієнтир.

Ви маєте колективно! розробити один інформаційний «гамбургер» Презентація відбудеться під час онлайн-конференції.

Група 2

У віртуальному класі на вас очікує текст поезії. Прочитайте його та дослідіть з лінгвістичної точки зору: які види речень – односкладні чи двоскладні – там використовуються. Трансформуйте ці речення в протилежний вид: односкладні в двоскладні, а двоскладні в односкладні. Але це ще не все. Проведіть порівняльний аналіз: як змінився настрій поезії.

А ще вам потрібно створити комікс на сайті <https://app.pixton.com/#/>. Покрокові інструкції, як користуватися сайтом, знайдете в окремому файлі. Загальною темою вашої роботи є «Різниця між двоскладними та односкладними реченнями». Вам потрібно стисло представити теоретичний матеріал з теми у вигляді реплік персонажа (чи персонажів) так, щоб ваші читачі опанували теорію та змогли застосувати набуті знання на практиці. Я можу запропонувати таку канву коміксу: студентка філологічного факультету проводить нестандартний урок-рекламу для учнів 8 класу під гаслом «Вживаймо односкладні речення – вони того варті!». Але вибір за вами. Орієнтовна кількість «слайдів» - 8.

Майте на увазі, що це колективна робота. Презентація вашого коміксу та трансформованого тексту відбудеться під час онлайн-конференції.

Вірш для лінгвістичного експерименту:

ДИВНА ПІСЕНЬКА

Розгублений і зблідлий молочай,
зелені лики стебел – білі чари.
Ой заваріте, мамцю, мені чай
із корінців сухого молочаю.
Ох, сині жилки на моїх руках –
чого ж ви, мамцю, у таким одчаю?
Подайте мені в збанку молока
з листків блідозелених молочаю.
Усміхнене й просвітлене лице –
то, мамцю, все, що вам я залишаю...
А ви... ви не зривайте молочаю,
що завтра зранку дивно зацвіте...

Члени обох груп, під час виконання поставлених завдань зверніть увагу на такі пункти:

- виокремте найголовніше, акцентуйте увагу на ключових поняттях;
- не переобтяжуйте вашу презентацію теоретичними даними;
- теорію підкріплюйте практичними спостереженнями;
- не завчайте та не переказуйте теоретичний матеріал;
- девіза вашої співпраці – це «навчаючи – вчуся». Ви не тільки доповідачі, а й активні слухачі.

Дорогі діти! Проектна робота є груповою, кожен робить посильний внесок у спільну справу. Кожен з вас може отримати оцінку 12 максимально, але остаточну кількість балів ви поставите членам своєї групи самостійно. Після презентації проектів кожен з членів обох груп заповнить іменну таблицю відповідними балами та надішле мені у віртуальному класі (<https://bit-ly.ru/btAca>). Будьте об'єктивними!

Критерії оцінювання

Критерій оцінювання	Максимально	Ваш бал для (ПБ)
Координування роботи	2	
Підбір ілюстрацій, оформлення	3	
Текстове наповнення	3	
Технічна підтримка	2	
Креатив, оригінальність ідей	2	

КОНСПЕКТ ДИСТАНЦІЙНОГО УРОКУ З ТЕМИ «ТРИКУТНИК І ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ. ВИДИ ТРИКУТНИКІВ» ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ОРИГІНАЛЬНИХ АВТОРСЬКИХ ЗАДАЧ

Васильєва Альона В'ячеславівна
*Андріївська спеціалізована
різнопрофільна школа I-III ст.
Бердянської районної ради
Запорізької області*

Перед сучасною школою постає завдання виховати особистість, здатну до життєтворчої діяльності. Така особистість зуміє правильно обрати свій шлях у житті зважаючи на власні можливості; буде ставити перед собою завдання самовдосконалення й саморозвитку, що стане запорукою успіху в різних сферах діяльності. Сучасний світ пред'являє високі вимоги до діяльності людини, конкурентоспроможною може бути лише по-справжньому компетентна особистість.

Формування компетентностей відбувається засобами змісту освіти. У підсумку в учня розвиваються здібності та з'являються можливості вирішувати в повсякденному житті реальні проблеми – від побутових до виробничих і соціальних. Таким чином, компетентнісний зміст освіти проходить наскрізною лінією через усі навчальні предмети, одержуючи кожного разу реалістичне, діяльнісне, особистісне й соціально значуще втілення на відповідному матеріалі. У результаті вдається об'єднати навчальні предмети в єдиний цілісний зміст, визначивши системоутворюючі елементи загальної освіти як по вертикалі окремих ступенів навчання, так і на рівні горизонтальних міжпредметних зв'язків.

Математична компетентність — це вміння бачити й застосовувати математику в реальному житті, розуміти зміст і метод математичного моделювання, уміння будувати математичну модель, досліджувати її, інтерпретувати здобуті результати, обчислювати похибки обчислень.

Як вчитель математики у 5-11 класах, спостерігаю за змінами інтересів учнів до предмету відповідно до змін їх віку, інтересів, суспільства. Дітям не завжди цікаво розв'язувати абстрактні задачі та вирази з підручника, їх може не цікавити оцінка,

часто вони не розуміють, навіщо їм потрібні дані знання і вміння у житті. Відповідно до своїх спостережень, працюючи з учнями 5-11 класів, приділяю увагу прикладній спрямованості математики, використовую завдання, спрямовані на розвиток умінь бачити математику в реальному світі, майбутній трудовій діяльності, застосовувати вивчені формули та способи розв'язування математичних задач для досягнення особистих (повсякденних, життєвих) цілей і потреб. Одним із інструментів для вирішення даних завдань є компетентнісні задачі – з підручників, Інтернет-ресурсів, формату PISA та свої власні.

Працюючи над змістом задач, враховую проблематику наскрізних ліній «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність».

Під час складання задач головним для себе вважаю не втратити науковість задачі, зберегти її основну роль – виробити в учнів математичні вміння і навички, вміння знаходити раціональний спосіб рішення, але в той же час зацікавити школярів сюжетом, зрозумілим змістом.

Вважаю, застосування на уроках прикладних і в тому числі прикладних авторських задач перспективним і ефективним інструментом для мотивації, активізації пізнавальної діяльності, розвитку ключових компетентностей учнів. Оскільки одне із найважливіших завдань вчителя сьогодні – навчити дітей застосовувати набуті знання і вміння в повсякденному житті, в професійній діяльності.

Практична значущість впровадження авторських прикладних задач:

- розвиток умінь бачити математику в реальному світі, застосовувати вивчені формули та способи розв'язування математичних задач для досягнення особистих (повсякденних, життєвих) цілей і потреб;
- сприяння формуванню стійкого інтересу до предмета, стимулювання бажання працювати на уроці;
- сприяння професійному самовизначенню.

Тема. Трикутник і його елементи. Види трикутників
Розділ 3. Трикутники. Ознаки рівності трикутників.
Урок 1

Мета:

- сформувати вміння розпізнавати та називати елементи трикутників, зображених на рисунку; за рисунком та символічним позначенням трикутника називати кути, протилежні та прилеглі до певної сторони трикутника; розв'язувати задачі на обчислення сторін трикутника за відомим периметром та навпаки;
- формувати навички та уміння самостійно аналізувати ситуацію, вміння раціонально використовувати час, практичного використання набутих теоретичних знань; розвивати геометричну уяву, інтерес до геометрії, творче мислення учнів;
- виховувати розуміння значимості геометрії як науки серед інших наук, культури запису, мовлення.

Форма проведення: дистанційна (онлайн-платформа Zoom)

Основні поняття: трикутник та його елементи, види трикутників, периметр трикутника.

Компетентності, що формуються: математична (уміння розпізнавати види трикутників за сторонами та кутами, називати елементи трикутника, розв'язувати задачі на знаходження сторін трикутника, периметра та на побудову); ключові – інформаційно-цифрова (уміння діяти за алгоритмом, складати алгоритм, визначати достатність даних для розв'язування задачі); уміння вчитися впродовж життя (вміння відбирати і застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення мети, організовувати та планувати свою навчальну діяльність, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності); ініціативність і підприємливість (уміння вирішувати життєві проблеми, шукати оптимальний спосіб розв'язання життєвого завдання); соціальна і громадянська (уміння висловлювати власну думку, слухати і чути інших); спілкування державною мовою (уміння ставити запитання, міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах, розуміти, пояснювати і перетворювати тексти математичних задач; доречно та коректно вживати в мовленні математичну термінологію).

Тип уроку: засвоєння нових знань, формування вмінь.

Обладнання: ноутбук, підручник «Геометрія.7 клас» (автор Істер О.С.)

ЕОР: презентація, Google-карта, відеоролик (Youtube) «Бермудський трикутник», LearningApps, Google-тест, G Suite for Education

Випереджальне завдання:

Учні	Учитель
- знаходять трикутники в оточуючому середовищі (вдома, дорогою до школи), роблять фото і надсилають вчителю; - готують соломинки довжиною 3 см, 5 см, 7 см, 10 см;	- оформлює надіслані учнями фото у вигляді особистої сторінки Трикутника в Інстаграм

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Вітаю вас, любі мої семикласники! Рада бачити ваші оченята! Як ваш настрій? Як ви себе почуваєте? Розкажіть або напишіть в коментарях.

(На цьому етапі уроку діти включаються в діалог з вчителем, розказують або пишуть в коментарях про своє самопочуття та настрій)

Всіх почули! Тоді починаємо!

II. Постановка проблема

Дмитрик, наш однокласник, кожного дня навідував своїх бабусь. На екрані фото частини Андріївки в районі вулиць Квіткової та Ранкової з супутника, на якому ви

бачите маршрут хлопчика. Яку відстань долав Дмитрик щодня? Як ви знайшли цю величину? Чи робили ви таке раніше?

Отож, тема нашого уроку «Трикутник і його елементи. Види трикутників».

Запишіть в зошитах:

Тринадцяте листопада

Дистанційна робота

Трикутник і його елементи. Види трикутників

А доки пишете - подумайте, що ви очікуєте від уроку, які завдання ставить кожен з вас перед собою.

(Відповіді дітей)

Актуалізація

Діти! Не тільки Дмитрику зустрічається трикутник, а й нас усіх оточує велика кількість предметів трикутної форми. І ви в цьому переконались, виконуючи домашнє завдання – зробити фото трикутників, які ви зустрічаєте вдома чи дорогою до школи. Я отримала від вас чимало фото і побачила, яка ж популярна ця геометрична фігура. Ну, а де ж виставляють фото, як не на власній сторінці Трикутника в соціальній мережі Інстаграм. Протягом вивчення всієї теми ми з вами будемо її поповнювати новими відомостями і фотознімками. Погляньте, яких різних розмірів, в різних місцях зустрічаємо ми трикутники.

Світ, в якому ми живемо, наповнений геометрією будинків та вулиць, творіннями природи та людини. Ваші фото доводять, що трикутники не тільки «живуть» на сторінках підручника, а тісно ввійшли в наше життя, оточуючий нас світ.

«Я вважаю, що ніколи до цього ми не жили в такий геометричний період. Все навколо геометрія». Ці слова належать видатному французькому архітектору Ле Корбюзі і дуже точно характеризують сьогодення.

Історична довідка

Трикутник - одна з перших геометричних фігур, про властивості якої людство дізналося ще в давнину. Задачі про трикутник були знайдені у давньогрецьких папірусах, старовинних індійських книгах. Перші відомості про трикутник та його властивості ми знаходимо в єгипетських папірусах, яким більше 4000 років. У них згадується спосіб, яким знаходили площу рівнобедреного трикутника. Через 2000 років у Стародавній Греції високого рівня досягає вивчення властивостей трикутника.

Давні вавилоняни 4000 років тому вже знали про властивість кутів при основі рівнобедреного трикутника. Уже кілька тисяч років тому єгиптяни знали, що коли сторони трикутника дорівнюють 3-м, 4-м і 5-ти одиничним відрізкам, то такий трикутник прямокутний. Землеміри Стародавнього Єгипту для побудови прямого кута ділили мотузку вузлами на 12 рівних частин і кінці зав'язували. Потім мотузку розтягували на землі так, щоб утворився трикутник зі сторонами по 3, 4 і 5 поділок. Більший із кутів утвореного трикутника і був прямий. Ребра бічних граней єгипетських пірамід утворюють майже рівносторонні трикутники.

А який найвідоміший трикутник? Це звичайно ж Бермудський трикутник! Він отримав таку назву в 50-х роках через географічне розташування точок (вершин трикутника), всередині яких, згідно з існуючою теорією, виникали пов'язані з ним аномалії. Вершинами Бермудського трикутника виступають Бермудські острови, Флорида і Пуерто-Ріко.

Діти, згадайте, що ви знаєте про трикутник? Що раніше вже вивчали?

А тепер давайте систематизуємо ваші знання і поповнимо їх новими відомостями.

Отож,

Трикутником називають фігуру, яка складається з трьох точок, що не лежать на одній прямій, і трьох відрізків, які сполучають ці точки.

Вершини – точки А, В, і С.

Сторони – відрізки АВ, ВС і АС.

Кути – кут А, кут В, кут С. Кути ще можна позначати трьома літерами АВС, ВСА, ВАС.

Для позначення трикутника використовується позначення Δ .

Сторону ВС, яка лежить проти вершини А, можна позначати маленькою буквою a , АС, яка лежить проти вершини В – маленькою буквою b , АВ – c .

Периметр трикутника – це сума довжин всіх його сторін.

Види трикутників: за величиною кутів та величиною сторін.

Діти, в кого є запитання, що не зрозуміло?

Тоді, перейдемо до практичного тренінгу.

1. Накресліть довільний трикутник.
2. Назвіть його.
3. Виміряйте довжини сторін, знайдіть периметр, визначте вид трикутника за сторонами.

4. Виміряйте кути трикутника, визначте вид за кутами.

Прокоментуйте, який у вас вид трикутника. Поясніть чому.

(Діти по черзі пояснюють)

На екрані ви бачите трикутники, заповніть таблицю, визначаючи візуально вид трикутника.

<i>Вид трикутника</i>	<i>Номер трикутника на малюнку</i>
<i>Рівносторонні</i>	
<i>Різносторонні</i>	
<i>Рівнобедрені</i>	
<i>Прямокутні</i>	
<i>Гострокутні</i>	
<i>Тупокутні</i>	

Чи повторюються номери трикутників у різних рядках таблиці? Яких?

Це означає, що трикутник одночасно може бути, наприклад, і рівностороннім, і гострокутним або рівнобедреним і прямокутним.

Молодці! Настав час трішки відпочити і зробити гімнастику для ваших очей. Слідкуйте за екраном.

А тепер відведіть очі від моніторів, поведіть ними вліво-вправо декілька разів. Закрийте оченята, порахуйте до 5. Відкривайте. Перевірте, чи рівненько ви сидите і працюємо далі.

Повернемося до задачі про Дмитрика.

Відстань між будинком Дмитра і будинком його бабусі Тані 400 м, а від будинку бабусі Тані до будинку бабусі Ніни – вдвічі більша. Яка відстань між будинками Дмитрика і бабусі Ніни, якщо периметр трикутника, утвореного трьома будинками, дорівнює 0,894 км?

(Діти аналізують умову, складають математичну модель, розв'язують задачу, коментують і пояснюють рішення)

Діти, зараз на нашій території тривають реформи, відбуваються зміни. Тепер наше селище буде центром Андріївської територіальної громади, до якої ще ввійдуть Дмитрівська та Долинська сільські ради.

Відстані між цими селами відносяться як 4:4:7, а периметр трикутника, який вони утворюють 60 км. Знайдіть відстані між Андріївкою, Долинським і Дмитрівкою.

(Діти озвучують алгоритм розв'язування, розв'язують і пояснюють кожну виконану дію)

Молодці! А тепер перевіримо, чи уважно ви слухали сьогодні, чи все згадали?

Рефлексія. Підсумок уроку

Як ви думаєте, чи необхідний вивчений матеріал в повсякденному житті? Де саме він може знадобитися?

А зараз я б хотіла дізнатися, чи справдилися ваші очікування від уроку? Чи досягли ви мети, яку ставили на початку уроку кожен перед собою?

Для цього в коментарях поставте знаки:

+ + очікування виправдалися, все зрозуміло;

+ ? очікування виправдалися, але є запитання;

- ? не все зміг згадати, є запитання;

Метод **«Похвали себе»**

Похвали себе одним реченням.

Підсумок уроку

Метод **«Чотири Що?»**

Учні відповідають на запитання:

❖ Що нового дізнався на уроці?

❖ Що сподобалося найбільше?

❖ Що було найскладнішим при виконанні завдань?

❖ Що треба ще зробити для досягнення кращих результатів?

Діти! Всі, хто активно працював під час дистанційного уроку, зможуть подивитися свої оцінки в гуглкласі.

А зараз уважно послушайте, що і як ви будете робити самостійно.

Всі завдання з посиланнями розміщені у гуглкласі.

Інструкція* учням до самостійної роботи з опрацювання теоретичного матеріалу та виконання завдань (*інструкція розташована в Google Classroom «Геометрія. 7 клас»)

1. Прочитайте параграф 11 у підручнику «Геометрія. 7 клас».

Усно дайте відповіді на питання (сторінка 72 підручника).

2. Виконайте тренувальні вправи для закріплення знань, вмінь на сайті LearningApps. Для цього перейдіть за посиланням:

<https://learningapps.org/view3606005>

<https://learningapps.org/view3359506>

3. Практична робота.

Приготуйте заготовлені вами соломинки розміром 3 см, 5 см, 7 см, 10 см.

Візьміть три з них, які запропоновані в таблиці і спробуйте скласти трикутник.

Заповніть таблицю. Зробіть висновок.

Довжина соломинок	Утворився трикутник? (так, ні)	Порівняйте найдовшу сторону трикутника із сумою двох інших сторін (>,<=)
10 см, 7 см, 5 см		
10 см, 7 см, 3 см		
10 см, 5 см, 3 см		
Висновок.		

(максимум – 6 балів)

4. Група 1. Задача «Загадковий Бермудський трикутник» (максимум 3 бали). Уважно прочитайте умову задачі. В зошит запишіть повне розв'язування. За бажанням подивіться відеоролик про Бермудський трикутник, посилання на який закодовано в QR-кодi. (див. додаток 1).

Група 2. Задача «Клумби біля школи» (максимум 6 балів). Уважно прочитайте умову задачі, розгляньте план клумби, запишіть у зошит повне розв'язування. (див. додаток 2).

Будьте старанними та уважними під час самостійної роботи.

Успіхів вам!

До побачення!

Висновок.

Практична спрямованість задач сприяє значному підвищенню ефективності навчальної діяльності учнів. Оскільки приклад прямого застосування отриманих знань, вмінь і навичок в процесі вирішення повсякденних життєвих проблем (в який банк покласти гроші, скільки необхідно купити насіннєвого матеріалу, щоб засіяти присадибну ділянку тощо) найкраще мотивує дитину до навчання, забезпечує набуття школярами таких знань, на які вони можуть опиратись в трудовій та суспільній діяльності.

Осміслені відповідні практичні завдання допомагають учням збагнути цінність вивченого, відчути потребу усвідомлення теоретичного матеріалу, а не тільки запам'ятовування записів готових теоретичних положень.

Прикладна спрямованість шкільного курсу математики - одна із цілей математичної освіти і основа, на якій опанування учнями математичних знань, вмінь та навичок їх використовувати, відбувається значно ефективніше. Забезпечення прикладної спрямованості сприяє формуванню стійких мотивів до навчання взагалі й до вивчення математики зокрема.

Список використаних джерел

1. Геометрія: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закл./ О.С.Істер. – Київ: Генеза, 2015.
2. <https://learningapps.org/view3606005>
3. <https://learningapps.org/view3359506>
4. Компетентнісно орієнтована методика навчання математики в основній школі. О.І.Глобін, М.І.Бурда, Д.В.Васильєва, В.В.Волошена. - К.: Педагогічна думка, 2015.
5. Методичний пошук вчителя математики: зб. наук. праць за матеріалами II Всеукр. дистанц. наук.-практ. конф., 18 жовтня 2018р. / Міністерство освіти і науки України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2018–221с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Загадковий Бермудський трикутник

Вершинами уявного трикутника є Бермудські острови, Пуерто-Ріко і Майамі на Флориді. Відстань між півднем Флориди і Бермудськими островами разом із відстанню від Бермудських островів до Пуерто-Ріко складає 3520 км, а відстань між півднем Флориди і Пуерто-Ріко разом із відстанню від Бермудських островів до Пуерто-Ріко складає 3080 км. Скільки кілометрів між Бермудськими островами і Пуерто-Ріко, якщо

периметр Бермудського трикутника 4840 км?

Більше про Бермудський трикутник: Бермудський трикутник – район в Атлантичному океані, в якому нібито відбуваються таємничі зникнення морських і повітряних суден. Висуваються різні гіпотези для пояснення цих зникнень, від незвичайних погодних явищ до викрадень інопланетянами. Район Бермудського трикутника вважався небезпечним для плавання ще в часи іспанського панування в Центральній і Південній Америці. Іспанські галіони, що вивозили з колоній золото і срібло, збиралися в Гавані, а потім відправлялися через океан в Іспанію. Було підраховано, що на дні моря в межах Бермудського трикутника знаходиться близько 1200 іспанських кораблів. Вони терпіли крах під час літніх ураганів і зимових штормів, налітали на рифи і піщані мілини, їх топили пірати. Останній корабель зник у Бермудському трикутнику у 2003 р.

↑ Відео «Історична казка. Бермудський трикутник»

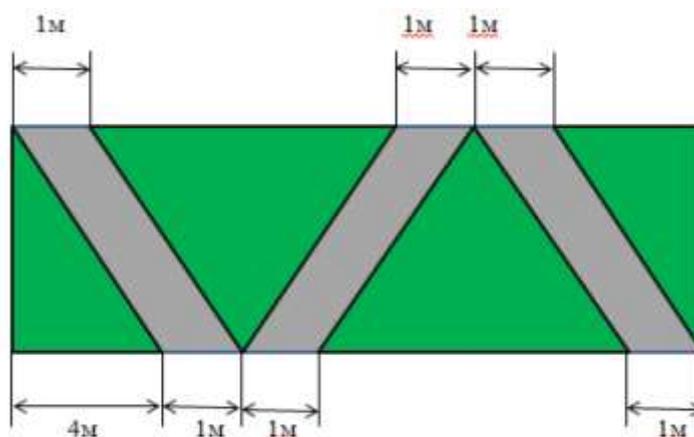
«Клумби біля школи»

Територію біля школи, яка знаходиться за парканом і має форму прямокутника розміром $5\text{м} \times 15\text{м}$, учні-активісти вирішили окультурити і зробити клумби і доріжки.

Перший етап – креслення плану, за яким клумби мають форму двох однакових прямокутних і двох однакових рівносторонніх трикутників, другий – огороження клумб бордюрами.

Допоможіть порахувати, скільки треба спонсорам, які вирішили підтримати ініціативу школярів, заплатити за бордюри, якщо довжина однієї $0,5\text{м}$ і коштує вона 26 грн.?

Максимальна кількість балів – 6

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ДРОБОВИХ РАЦІОНАЛЬНИХ РІВНЯНЬ, ЯКІ ЗВОДЯТЬСЯ ДО КВАДРАТНИХ. ЗАДАЧІ НА РУХ

Стегнієнко Марина Іванівна,
Опорний заклад «Торецька
загальноосвітня школа I-III ступенів № 6»
військово-цивільної адміністрації
м.Торецьк Донецька обл.

Дистанційний урок алгебри для 8 класу закладів загальної середньої освіти орієнтований як на проведення в асинхронному режимі, так і в режимі онлайн. Навчально-методичним забезпеченням представленого навчального заняття є: відеоурок (URL: <http://surl.li/skxj>) - за умов асинхронного навчання; презентація (URL: <http://surl.li/sktu>) – за умов проведення уроку в режимі онлайн; конспект уроку; тести для зворотного зв'язку (URL: <http://surl.li/skuu>)

Навчальні цілі

Для вчителя	Для учня
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ознайомити учнів з алгоритмом розв'язування задач на рух шляхом складання дробового раціонального рівняння; ➤ сформувані вміння розв'язувати текстові задачі на рух за алгоритмом; ➤ розвивати вміння аналізувати задачу, узагальнювати отримані результати для формулювання висновків; ➤ показати практичну цінність набутих теоретичних знань при розв'язанні задач. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ скласти математичну модель за умовою задачі; ➤ удосконалювати вміння та навички розв'язування дробових раціональних рівнянь; ➤ застосовувати отримані теоретичні знання при розв'язанні задач.

Засоби навчання:

апаратні: комп'ютери учителя, девайси учнів;

програмні: Power Point (відео); QR-коди

мережні: youtube.com, Classroom (навчальна платформа для здійснення дистанційного навчання); Meet (для проведення відео зустрічі в режимі онлайн); Google Forms.

План проведення дистанційного уроку

Підготовчий етап. Данна тема розглядається після вивчення «Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних», а тому я запропонувала учням виконати таке домашнє завдання:

1) зайти в Classroom «Школа успіху» та переглянути навчальне відео «Розв'язування рівнянь, які зводяться до квадратних» (час перегляду: 06:36) <https://www.youtube.com/watch?v=5pHoIM8efp8&t=27s>

2) пройти тестування (перейти за qr-кодом або за посиланням <http://surl.li/skua>);

3) записати приклад 1 на сторінці 207 (§25. Алгебра: підр. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Істер. – Київ, 2016) в робочий зошит.

Навчальна ціль на рівні знання за таксономією Блума реалізується під час виконання учнями домашнього завдання.

Проведення уроку в режимі онлайн. Для проведення уроку використовується презентація, яку створено в програмі Power Point.

Методичні пояснення до презентації

I. Організаційна частина уроку

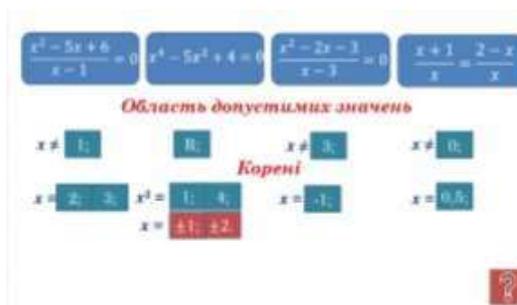
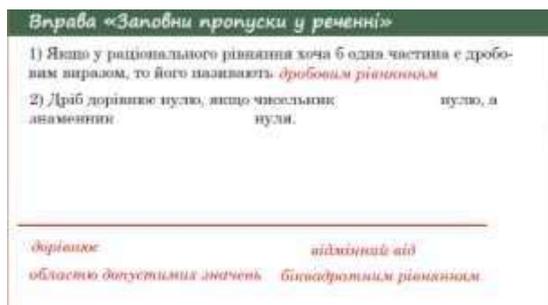
Слайд 1-2. На початку уроку обговорюємо правила поведінки та проводимо інструктаж із техніки безпеки під час роботи за комп'ютером

Слайд 3-4. Бліц – опитування

Перевіряємо готовність класу до уроку. Виконуємо вправи «Заповни пропуски у реченні...» (треба вставити запропоновані слова, що під червоною лінією, у речення, які з'являються на екрані монітора) та «Назвіть корені рівняння...». Під час виконання вправ учні надають розгорнуту відповідь, учитель коментує.

II. Повідомлення теми, цілей уроку; мотивація

Слайд 5-6. Дробові раціональні рівняння також можуть бути математичними моделями текстових задач. Сьогодні ми розглянемо, як за допомогою таких рівнянь розв'язуються задачі на рух. Із розв'язанням задач на рух ви знайомі з курсу математики для 5 клас. Отже, повторимо основні поняття.

- Запитання 1.** Як знайти невідому відстань, якщо відомі швидкість і час?
Запитання 2. Як знайти невідому швидкість, якщо відомі відстань і час?
Запитання 3. Як знайти невідомий час, якщо відомі відстань і швидкість?

Слайд 7-8. Приклад 1. З одного міста до іншого, відстань між якими 560 км, виїхали одночасно легковик і вантажівка. Швидкість легковика на 10 км/год більша за швидкість вантажівки, тому він прибув до пункту призначення на 1 год раніше за вантажівку. Знайдіть швидкість вантажівки та швидкість легковика.

Задача 1. З одного міста до іншого, відстань між якими 560 км, виїхали одночасно легковик і вантажівка. Швидкість легковика на 10 км/год більша за швидкість вантажівки, тому він прибув до пункту призначення на 1 год раніше за вантажівку. Знайдіть швидкість вантажівки і швидкість легковика.

	S, км	v, км/год	t, год
вантажівка	560	x	$\frac{560}{x}$
легковик	560	x + 10	$\frac{560}{x + 10}$

на 1 год >

Розв'язання

Нехай $v_{\text{вантажівки}} = x$ км/год, тоді $v_{\text{легковика}} = (x + 10)$ км/год.

$$t_{\text{вантажівки}} = \frac{560}{x}$$

$$t_{\text{легковика}} = \frac{560}{x + 10}$$

на 1 год >

Складімо рівняння:

$$\frac{560}{x} - \frac{560}{x + 10} = 1;$$

$$\frac{560 \cdot (x + 10) - 560x}{x \cdot (x + 10)} = 1, \text{ ОДЗ: } x \neq 0, x \neq -10;$$

$$560x + 5600 - 560x = x \cdot (x + 10);$$

$$x^2 + 10x - 5600 = 0; a = 1; b = 10; c = -5600;$$

$$x_1 + x_2 = -10;$$

$$x_1 \cdot x_2 = -5600; x_1 = -80; x_2 = 70.$$

Отже, $v_{\text{вантажівки}} = 70$ км/год, тоді $v_{\text{легковика}} = 70 + 10 = 80$ (км/год).

Разом із учнями аналізуємо умову задачі та складаємо математичну модель. Розв'язуємо отримане дробове раціональне рівняння.

Розв'язання

Нехай

$$v_{\text{вантажівки}} = x \frac{\text{км}}{\text{год}},$$

тоді

$$v_{\text{легковика}} = (x + 10) \frac{\text{км}}{\text{год}};$$

$$t_{\text{вантажівки}} = \frac{560}{x} \text{ год}, t_{\text{легковика}} = \frac{560}{(x + 10)} \text{ год};$$

Легковик прибув до пункту призначення на 1 год раніше вантажівки. Отже, складаємо рівняння

$$\frac{560}{x} - \frac{560}{(x + 10)} = 1;$$

$$\frac{560 \cdot (x+10) - 560x}{x \cdot (x+10)} = 1;$$

ОДЗ:

$$x \neq 0; x \neq -10; x \cdot (x+10)$$

$$560x + 5600 - 560x = x \cdot (x+10);$$

$$x^2 + 10x - 5600 = 0; a = 1; b = 10; c = -5600;$$

$$\begin{cases} x_1 + x_2 = -10; \\ x_1 \cdot x_2 = -5600; \end{cases} \quad x_1 = -80; \quad x_2 = 70.$$

Перший корінь рівняння не відповідає змісту задачі, тому

$$v_{\text{вантажівки}} = 70 \frac{\text{км}}{\text{год}}, v_{\text{легковика}} = 70 + 10 = 80 \frac{\text{км}}{\text{год}}.$$

Відповідь: $70 \frac{\text{км}}{\text{год}}, 80 \frac{\text{км}}{\text{год}}$,

Слайд 9-10. Розв'язуємо за підручником (Алгебра: підр. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Істер. – Київ, 2016, с. 216).

Задача № 972. Щоб ліквідувати запізнення на 40 хв, потяг на перегоні завдовжки 300 км збільшив швидкість на 5 км/год порівняно зі швидкістю за розкладом. Якою є швидкість потяга за розкладом?

Звертаємо увагу, що умови задач на рух можна систематизувати в таблиці, що допоможе уникнути громіздких текстових записів.

№ 972. Щоб ліквідувати запізнення на 40 хв, потяг на перегоні завдовжки 300 км збільшив швидкість на 5 км/год порівняно зі швидкістю за розкладом. Якою є швидкість потяга за розкладом?

	s, км	v, км/год	t, год
За розкладом	300	x	$\frac{300}{x}$
Фактично	300	x + 5	$\frac{300}{x+5}$

Розв'язання

Нехай $v_{\text{за розкладом}} = x$ км/год, тоді $v_{\text{фактично}} = (x + 5)$ км/год.

$t_{\text{за розкладом}} = \frac{300}{x}$ год.

$t_{\text{фактично}} = \frac{300}{x+5}$ год.

ни 40 хв = $\frac{40}{60} = \frac{2}{3}$ год більше.

Складімо рівняння:

$$\frac{300}{x} - \frac{300}{x+5} = \frac{2}{3};$$

$$\frac{300 \cdot (x+5) - 300x}{x \cdot (x+5)} = \frac{2}{3}; \quad 0,12; x \neq 0, x \neq -5;$$

$$3 \cdot (300x + 1500 - 300x) = 2 \cdot x \cdot (x+5);$$

$$2x^2 + 10x - 4500 = 0; \quad | : 2$$

$$x^2 + 5x - 2250 = 0;$$

$$a = 1; b = 5; c = -2250;$$

$$\begin{cases} x_1 + x_2 = -5; \\ x_1 \cdot x_2 = -2250; \end{cases} \quad x_1 = -50; \quad x_2 = 45.$$

Отже, $v_{\text{за розкладом}} = 45 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Відповідь: $v_{\text{за розкладом}} = 45 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Розв'язання

Нехай

$$v_{\text{за розкладом}} = x \frac{\text{км}}{\text{год}},$$

Тоді

$$v_{\text{фактично}} = (x+5) \frac{\text{км}}{\text{год}};$$

$$t_{\text{за розкладом}} = \frac{300}{x} \text{ год}, t_{\text{фактично}} = \frac{300}{(x+5)} \text{ год}.$$

Оскільки час за розкладом на 40 хв. більше, ніж фактично, то складаємо рівняння.

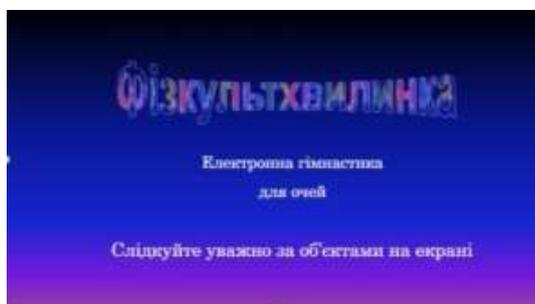
$$40 \text{ хв.} = \frac{40}{60} = \frac{2}{3} \text{ год}$$

$$\frac{300}{x} - \frac{300}{x+5} = \frac{2}{3}$$

Отримане рівняння має два корені: $x_1 = -50$; $x_2 = 45$. Перший корінь рівняння не відповідає змісту задачі, тому $v_{\text{за розкладом}} = 45 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Відповідь: $45 \frac{\text{км}}{\text{год}}$

Слайд 11. Виконуємо вправи для очей.

Слайд 12-13. Задача № 973. Автомобіль мав проїхати 810 км. Подолавши $\frac{5}{9}$ шляху, він зробив зупинку на 30 хв. Але потім, збільшивши швидкість на 10 км/год, прибув до пункту призначення вчасно. Якою була швидкість автомобіля до зупинки?

Розв'язання

При проведенні аналізу задачі звертаємо увагу, що відстань, яку подолав автомобіль була поділена на дві частини: до зупинки та після зупинки. Отже, щоб систематизувати умову в таблиці, необхідно виконати дії:

- 1) $810 \cdot \frac{5}{9} = \frac{810 \cdot 5}{9} = 450$ (км) – автомобіль проїхав до зупинки;
- 2) $810 - 450 = 360$ (км) – автомобіль проїхав після зупинки.

	s, км	v, км/год	t, год
До зупинки	450	x	$\frac{450}{x}$
Після зупинки	360	x + 10	$\frac{360}{x+10}$
За розкладом	810	x	$\frac{810}{x}$

на 30 хв <

Розв'язання

Нехай $v_{\text{до зупинки}} = v_{\text{за розкладом}} = x$ км/год, тоді $v_{\text{після зупинки}} = (x + 10)$ км/год.

$$t_{\text{до зупинки}} = \frac{450}{x}$$

$$t_{\text{після зупинки}} = \frac{360}{x+10}$$

$$t_{\text{за розкладом}} = \frac{810}{x}$$

на 30 хв = $\frac{30}{60} = \frac{1}{2}$ год менше.

Складіть рівняння:

Нехай

$$v_{\text{до зупинки}} = v_{\text{за розкладом}} = x \frac{\text{км}}{\text{год}},$$

тоді

$$v_{\text{після зупинки}} = (x+10) \frac{\text{км}}{\text{год}};$$

За умовою задачі автомобіль подолав 450 км зробив зупинку, а потім проїхав ще 360 км, тобто

$$t_{\text{до зупинки}} = \frac{450}{x} \text{ год}, t_{\text{після зупинки}} = \frac{360}{x+10} \text{ год}, t_{\text{за розкладом}} = \frac{810}{x} \text{ год}.$$

Складаємо рівняння:

$$\frac{810}{x} - \frac{1}{2} = \frac{450}{x} + \frac{360}{x+10}$$

Рівняння має два розв'язки $x_1 = -90$; $x_2 = 80$. Змісту задачі відповідає другий корінь. Отже, $v_{\text{до зупинки}} = v_{\text{за розкладом}} = 80 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Відповідь: $80 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Підсумок уроку. Для того щоб розв'язати задачу на рух за допомогою дробового раціонального рівняння, треба:

- 1) проаналізувати умову задачі – систематизувати в таблицю, що допоможе уникнути громіздких текстових записів;
- 2) скласти дробове раціональне рівняння;
- 3) розв'язати отримане рівняння;
- 4) обрати розв'язок рівняння, який відповідає змісту задачі.

Завдання для самостійної роботи:

- ✓ прочитати приклад 1 на с. 214,
- ✓ розв'язати № 971; 974.

Список використаних джерел:

1. Істер О.С. Алгебра: підруч. для 8- го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2016. – 272 с.
2. Малюнки URL:<https://freepikpsd.com/category/png-images/> (дата звернення 02.04.2021)
3. Стегнієнко М. Дробові раціональні рівняння URL:<https://www.youtube.com/watch?v=5pHoIM8efp8&t=39s> (дата звернення 30.04.2021)
4. Стегнієнко М. Розв'язування задач за допомогою дробових раціональних рівнянь. URL:https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=nDQi_keW0pg&t=111 (дата звернення 30.04.2021)
5. Фізкультхвилинка для очей URL:<https://www.youtube.com/watch?v=T9-CnfdD340> (дата звернення 30.04.2021)

**ДИСТАНЦІЙНИЙ УРОК З ГІОМЕТРІЇ У 8 КЛАСІ:
«ТЕОРЕМА ПІФАГОРА»**

Дяченко Інна Олексіївна
Світлодарський НВК
«Дошкільний навчальний заклад –
загальноосвітня школа І ст. -
гімназія» Бахмутської районної
ради Донецької області

Тип уроку: урок засвоєння нових знань (комбінований)

Форма проведення: онлайн-конференція

Мета уроку:

- ознайомлення учнів з поняттям «теорема Піфагора»; формування вміння застосовувати теорему Піфагора до розв'язування задач; продовження формування загально математичних понять;
- розвивати пізнавальний інтерес до предмету; здібності аналізувати, систематизувати, виділяти головне, робити висновок, узагальнювати; проводити самоаналіз, за аналогією міркувати; правильно висловлювати свої думки; застосовувати отримані знання в аналогічній і новій ситуації; створити умови для формування здібностей до творчого, креативного мислення в межах теми; розвивати вміння володіти математичними термінами, формулами, онлайн інструментами для практичного використання;
- продовжити виховувати культуру мовлення, почуття відповідальності, спостережливість, самостійність, організованість, здатність самовираження кожного учня, оцінне ставлення до своєї діяльності і діяльності всіх учасників, почуття взаємодопомоги та вміння працювати в команді; потяг до самоосвіти;
- сприяння розвитку підприємливості та фінансової грамотності (вирішення практичних задач господарської діяльності людини);
- спонукання до самостійного прийняття рішень;
- дотримання учнями санітарно-гігієнічних вимог;

Формування ключових компетентностей: спілкування державною мовою, математичної, інформаційно-цифрової, комунікативної, ініціативності та підприємливості, соціальної.

Вид візуальної комунікації: Використання цифрового ресурсу

Система видеоконференції: Zoom

Ресурси та обладнання: web-ресурси, ПК, технологічна карта уроку, програми Microsoft, Zoom, GeoGebra

Форми організації діяльності учнів: колективна, індивідуальна робота

Методи та прийоми, використані під час проведення уроку:

- Пошуково- дослідницький
- Пояснювально-ілюстративний
- Інтерактивні (Діалог, демонстрування)
- Словесний (Евристична бесіда)
- Ігровий (гра-вікторина)
- ІКТ
- Диференційований підхід

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів

✓ **Знаннєвий компонент**

- Знає властивості та сфери застосування математичних знань (теми)
- Пояснює застосування набутих навичок на практиці, в житті
- Оперує математичними поняттями
- Засвоїв теорему Піфагора

✓ **Діяльнісний компонент**

- Виконує математичні операції відповідно до обраного алгоритму дій.
- Дотримується правил дискусії, діалогу.
- Характеризує результати своєї діяльності та співставляє її з запланованими результатами.
- Здатен висловлювати власну думку та почути іншу; робити власні висновки.
- Генерує нові ідеї.

✓ **Ціннісний компонент**

- Усвідомлює доцільність застосування математичних знань для вирішення практичних завдань.
- Обґрунтовує власні судження щодо застосування знань з теми, власної ідеї.

ХІД УРОКУ

Етап уроку	Зміст, види роботи, форми, методи і прийоми	Час (хв.)	Зміст педагогічної взаємодії		Очікувані результати
			Діяльність учителя	Діяльність учня	
I. Організаційна частина	Бесіда	2	Створення робочого мікроклімату. Надає учням посилання на інтерактивну онлайн дошку.	Налаштування на роботу	Активізація уваги учнів; позитивне ставлення учнів до навчальної діяльності на уроці
II. Актуалізація опорних знань	Вікторина «Знайди правильну відповідь» https://learningapps.org/display?v=ph164vod520	5	Надає учням посилання. Обговорює завдання (надає інструкцію до роботи)	Виконання вправи за посиланням.	Вміє працювати за планом, інструкцією здійснює самоконтроль. Усвідомлює доцільність застосування математичних знань для вирішення практичних завдань.
III. Мотивація навчальної діяльності	Евристична бесіда Створення проблемної ситуації	5	Старовинна задача: На протилежних берегах річки навпроти один одного ростуть дві пальми. Висота однієї з них 30 ліктів, іншої — 20 ліктів. Відстань між їх основами 50 ліктів. На верхівці кожної пальми сидить птах. Раптово птахи помітили рибу, що виплила на поверхню річки між пальмами. Вони кинулися до неї разом і одночасно досягли. на якій відстані від більш високої пальми з'явилася риба? Обговорення розв'язання задачі. Що потрібно знати, щоб знайти відстань відстань від однієї верхини до риби?	Спілкуються з вчителем за допомогою онлайн-сервісів. Обговорення розв'язання задачі. Аналізують завдання, роблять креслення, виникає питання Як знайти гіпотенузу? Пропонують свої версії рішення задачі. Відповідають на запитання вчителя. Учні приходять до висновку, що потрібно знати залежність між 2 катетами та гіпотенузою. Записують проблему в зошит.	Знає властивості та сфери застосування математичних знань (теми) Пояснює застосування набутих навичок на практиці, в житті Оперує математичними поняттями; аналізує рівень своїх знань, об'єктивно ставиться до них усвідомлює необхідність отримання нових знань
IV. Повідомлення теми, мети та завдань уроку.		2	Повідомлення теми та мети уроку: «Теорема Піфагора». Перегляд відео https://youtu.be/kME6Gv5XVt8	Після перегляду відео учні записують теорему Піфагора.	Усвідомлює доцільність застосування нових знань в реальному житті.

Етап уроку	Зміст, види роботи, форми, методи і прийоми	Час (хв.)	Зміст педагогічної взаємодії		Очікувані результати
			Діяльність учителя	Діяльність учня	
V. Вивчення нового матеріалу. Первинне закріплення.	Бесіда Демонстрація	20	<p>По сучасному ця теорема звучить так: «Квадрат гіпотенузи дорівнює сумі квадратів катетів».</p> <p>Отже, теорема Піфагора – це теорема, яка відображає зв'язок між катетами і гіпотенузою в прямокутному трикутнику.</p> <p>Проте ми не можемо назвати будь-яке твердження теоремою лише за допомогою вимірювань і обчислень, не довівши його логічно.</p> <p>Пропоную на наступний урок самостійно знайти та підготувати доповіді на доведення теореми Піфагора.</p> <p>Перевіримо її для наступних трикутників. Запишіть у зошит таблицю 1 і 2.</p> <p>Додаток 1,2</p> <p>Запишіть Таблицю 2 і заповніть її.</p> <p>Перевіримо, чи дійсно теорема працює?</p> <p>Давайте тепер повернемося до задачі про пальми, яку ми почули на початку уроку. Чи можемо ми її тепер розв'язати?</p> <p>https://www.geogebra.org/geometry/nbjdzn7c</p> <p>Розв'язання задачі № 532</p> <p>https://www.geogebra.org/geometry/unjsv7p</p> <p>№ 539</p> <p>https://www.geogebra.org/geometry/bzxvhhnh</p>	<p>Спілкуються з вчителем за допомогою онлайн-сервісів.</p> <p>Записують таблиці у зошит та заповнюють їх.</p> <p>Розв'язання задачі у зошитах під керівництвом вчителя.</p> <p>Учні виконують задачі письмово у зошитах, коментують дії вчителю.</p>	<p>Володіє системою математичних знань й умінь, навичок їх застосування в різних життєвих ситуаціях; усвідомлення цінності знань, як найважливішого компонента наукової картини світу.</p> <p>Виконує математичні операції відповідно до обраного алгоритму дій.</p> <p>Дотримується правил дискусії, діалогу.</p> <p>Характеризує результати своєї діяльності та співставляє її з запланованими результатами.</p> <p>Здатен висловлювати власну думку та почути іншу; робити власні висновки.</p> <p>Генерує нові ідеї.</p> <p>Вміє слухати й розуміти інших; вміння формулювати та аргументувати свої думки й позиції; вміння усно й письмово висловлювати свої думки, ідеї.</p> <p>Володіє навичками графічної культури.</p>

Етап уроку	Зміст, види роботи, форми, методи і прийоми	Час (хв.)	Зміст педагогічної взаємодії		Очікувані результати
			Діяльність учителя	Діяльність учня	
VI. Рефлексія	Діалог	7	Організовує рефлексію і самооцінку учнями власної навчальної діяльності: "Сьогодні на уроці я повторив...» "Сьогодні на уроці я дізнався...» "Сьогодні на уроці я навчився...» "Було цікаво...»	Спілкуються з вчителем за допомогою онлайн-сервісів.	Усвідомлює значення набутих знань.
VII. Підсумок уроку	Бесіда	2	Підбиваємо підсумок нашої роботи на уроці. - Згадаймо, яку мету ми з вами ставили? - Досягли мети?	Учні по черзі відповідають на запитання.	Вміє сприймати критику; об'єктивно оцінювати свої та чужі досягнення
VIII. Домашнє завдання	Пояснення	2	Вивчити теорему Піфагора, підготувати доповіді на доведення теореми Піфагора. Виконати № 533, 540. IV рівень - Скласти задачі практичного змісту, для розв'язання яких необхідно використати теорему Піфагора.	Прикріпити до інтерактивної онлайн дошки фото домашньої роботи або надіслати на електронну пошту.	Вміє застосувати набуті знання на практиці.

Електронні освітні ресурси:

<https://padlet.com/inna071286/pw200g4u1y20>
<https://learningapps.org/display?v=ph164vod520>
<https://youtu.be/kME6Gv5XVV8>
<https://www.geogebra.org/geometry/nbjdzn7c>

Розв'язання задачі № 532

<https://www.geogebra.org/geometry/yunjsv7p>

№ 539 <https://www.geogebra.org/geometry/bzxvhnh>

Спосіб оцінювання учнів:

<https://padlet.com/inna071286/pw200g4u1y20>

Форми зворотнього зв'язку:

<https://padlet.com/inna071286/pw200g4u1y20> або електронна пошта:
mathematicsnvk@gmail.com

Додатки

Таблиця 1.

№	катет	катет	гіпотенуза
1	3	4	
2	5	12	
3	6	8	
4	8	15	

Таблиця 2.

c	a ² (катет)	b ² (катет)	a ² + b ²	c ² (гіпотенуза)
1	9	16		
2	25	144		
3	36	64		
4	64	225		

**МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО (ЗМІШАНОГО) НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ РОЗРОБКИ УРОКУ З ПРЕДМЕТУ «ІНФОРМАТИКА»
для 8 класу**

Гладкий Віталій Юрійович
*Криворізька загальноосвітня
школа I-III ступенів № 19
Криворізької міської ради
Дніпропетровської області*

Мета: продемонструвати модель взаємодії вчителя і учнів в системі дистанційного (змішаного) навчання.

Актуальність: система освіти наразі підлаштовується під умови сьогодення і вчителі напрацьовують моделі ефективної взаємодії з учнями під час навчального процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Інноваційність та практична значимість: Представлена розробка уроку демонструє напрацьовану модель яка забезпечує ефективну взаємодію з учнями при дистанційному або змішаному навчанні.

Тема уроку : Поняття мови розмітки гіпертексту.

Мета: дати поняття мови розмітки гіпертексту, сформулювати уявлення про структуру веб-сторінок, розвивати логічне мислення, інтерес до пізнання нового, виховувати інформаційну культуру.

Онлайн платформа для синхронного навчання: ZOOM

Онлайн платформа для асинхронного навчання: HUMAN

Устаткування та програмне забезпечення вчителя: комп'ютер з веб-камерою, ZOOM, браузер, текстовий редактор «Блокнот»

Устаткування та програмне забезпечення учня: комп'ютер з веб-камерою, ZOOM, браузер, текстовий редактор «Блокнот» (смартфон або планшет, ZOOM, SoloLearn)

Тип уроку : комбінований

Хід уроку

Синхронний режим – 20 хв.

Організаційний момент

Під'єднання учнів до створеної конференції

Перевірка наявності учнів на уроці

Перевірка налаштувань мікрофонів та веб-камер

I Перевірка домашнього завдання

Урок є першим уроком в навчальному періоді, тому домашнє завдання не перевіряється

II Підготовка до сприйняття нового матеріалу

У якому вигляді розміщують більшу частину інформації в мережі Інтернет? (сайт, веб-сторінка)

Які елементи можуть містити веб-сторінки? (текст, зображення, відео)

Які програми потрібні для перегляду веб-сторінок? (браузер)

Які браузери ви знаєте? (Google Chrome, Opera, Mozilla Firefox...)

Як різні браузери повинні відображати одну й ту саму веб-сторінку? (однаково)

Проблемне питання: Як різні браузери «розуміють» що і як показувати на веб-сторінці? (сторінка повинна мати кість спеціальні роз'яснення)

III Засвоєння нового матеріалу

Розповідь вчителя за супроводом демонстрації презентації

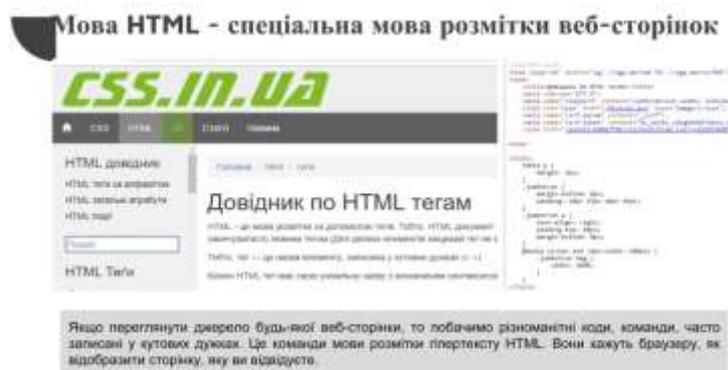
[Посилання на презентацію](#)

Учні записують до зошита число і тему уроку (слайд1)

Вчитель демонструє на екрані будь-яку веб-сторінку в мережі Інтернет у звичайному вигляді, а потім включає відображення коду сторінки і демонструє ті самі спеціальні команди для браузера

Учні записують що таке мова HTML (гіпертекстова мова розмітки англ.) (слайд 2)

Розповідь про історію появи HTML (слайд 3)

Мова HTML

Тім Бернес-Лі

Мову HTML створено у 1990 році Тімом Бернесом-Лі, а з 1996 року її розробкою та стандартизацією займається Консорціум W3C і з освні 2014 року діє стандарт цієї мови **HTML5**.

Мова HTML визначає спосіб опису вмісту веб-сторінок.

За оформлення веб-сторінки відповідають аркуші стилів, описані за допомогою **CSS**, а логіка функціонування елементів сторінки – мова **JavaScript**.

Розповідь про теги та атрибути HTML (слайд 4). Учні записують слова ТЕГ та АТРИБУТ

Теги мови HTML

Команди мови HTML називаються **тегами**, які бувають відкриваючими та закриваючими. Вони записуються у **кутових дужках**. Наприклад, тег **<b>** означає, що текст, написаний між відкриваючим і закриваючим тегом (які розриваються похилою рискою або слешем) буде записаний наліжжирним.

Деякі теги містять **атрибути** – додаткові параметри.

```
<b> 4 квітня/04 міжнародна інтернет-спільнота відзначає свій день — День інтернету. Започаткував День інтернету Папа Іоанн Павло II.</b>
```

4 квітня міжнародна інтернет-спільнота відзначає свій день — День інтернету. Започаткував День інтернету Папа Іоанн Павло II.

Розповідь про теги структури веб-сторінки (слайд5). Учні записують основні теги структури.

Структурні теги HTML

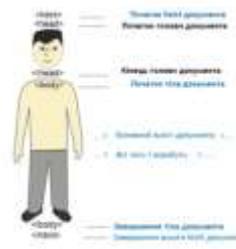
Структурні теги HTML визначають **базову** структуру документа HTML.

<code><html>, </html></code>	Повідомляє браузеру, що це HTML-документ. Цей тег є контейнером, який містить в собі весь вміст веб-сторінки.
<code><head>, </head></code>	Голова документа, призначена для браузера та пошукових систем.
<code><title>, </title></code>	Відображає у заголовку браузера ім'я поточного HTML-документа.
<code><body>, </body></code>	Призначений для зберігання тіла веб-сторінки (його контенту), що відображається у вікні браузера

Демонстрація прикладу простої веб-сторінки (слайд 6) Учні знайомляться з призначенням тегів структури веб-сторінки

Структура HTML-документа

```
<html>
<head>
  <title>Перша веб-сторінка</title>
</head>
<body>
<b>4 квітня</b> міжнародна інтернет-спільнота відзначає свій
день — День інтернету. Започаткував День інтернету Папа Іоанн
Павло II.
</body>
</html>
```


Вчитель демонструє як створити просту веб-сторінку за допомогою блокноту, правильно зберегти її у форматі веб-сторінки та переглянути її у браузері, а також переглянути її код у браузері.

IV Підсумок синхронної частини уроку.

Відповіді на запитання що виникли в учнів. Пояснення щодо доступу до асинхронної частини уроку, які завдання виконувати учням що не мають доступу до стаціонарного комп'ютера чи ноутбука.

V Рефлексія

Що нового сьогодні дізналися?

Чого навчилися?

Що сподобалось на уроці?

VI Асинхронна частина уроку 25 хв.

За матеріалами наданими через платформу HUMAN учні перевіряють записане в зошит та доповнюють записом структури веб сторінки відповідно до документу **ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ** ([посилання на файл](#)). Після цього переглядають навчальний відеоролик та виконують за ним практичне завдання по створенню власної простої веб-сторінки, її збереженню та перегляду у браузері. [Посилання на відеоролик](#)

Учні які не мають змоги працювати на стаціонарному комп'ютері або ноутбуці за можливості скачують SoloLearn і виконують завдання у цій програмі, якщо такої можливості немає – просто переглядають відеоролик.

Паралельно відбувається консультування учнів щодо виконання практичного завдання у чаті HUMAN або месенджері.

VII Підсумки асинхронної частини уроку

Учні надсилають виконані практичні завдання у HUMAN і отримують коментарі вчителя

VIII Домашнє завдання

Переглянути відеоролик про мову HTML ([посилання](#))

Пройти тест на онлайн-платформі ([посилання](#))

Аналіз очікуваних та отриманих результатів: при використанні представленої моделі взаємодії вчителя і учнів в системі дистанційного (змішаного) навчання очікувалось не погіршення рівня засвоєння навчального матеріалу, після проведення декількох уроків побудованих за такою моделлю виявилось що в більшості учнів рівень засвоєння навчального матеріалу залишився на звичайному рівні, а в деяких учнів навіть покращився за рахунок відсутності часових обмежень на виконання навчальних завдань і можливості вибору зручного часу для виконання самостійної роботи.

ДОМАШНІЙ ХІМІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дорошенко Галина Василівна

*Троковицький природничо-
екологічний ліцей*

*с. Троковичі, Черняхівський р-он,
Житомирська обл.*

*«Вживає не найсильніший і не найрозумніший,
а той, хто найшвидше відгукується на зміни, що відбуваються»
Ч. Дарвін*

Через пандемію коронавірусу весь світ шукає альтернативні шляхи для економічного та соціального життя. Й галузь освіти не є винятком, адже важливо, щоб освітній процес тривав та був якісним і безпечним.

Дистанційну форму здобуття освіти передбачено законами «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту».

Вона не може замінити справжнього очного навчання. Діти мають соціалізуватися. Водночас таке навчання в разі потреби дозволяє забезпечити індивідуальну освітню траєкторію здобувача освіти, а також неперервність освітнього процесу у випадках надзвичайних обставин, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти.

Під час дистанційного навчання мають створюватися умови для забезпечення повноцінної участі в освітньому процесі осіб з обов'язковим урахуванням індивідуальної програми розвитку.

Дистанційна освіта – це інструмент, який дозволяє індивідуалізувати навчання та дати знання дітям із високою мотивацією. Педагогічна забезпеченість хімічного експерименту чітко відображена в шкільній програмі з хімії, де конкретно вказані демонстрації.

Підготовка вчителями навчальних матеріалів, які можна використовувати в умовах дистанційної освіти, є одним із вагомих чинників для забезпечення ефективного освітнього процесу в умовах карантину.

16 жовтня 2020 року набуло чинності Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та їхніх батьків.

Для вивчення хімії як експериментальної науки карантинні обмеження найбільше вплинули на здобуття учнями практичних умінь в ході хімічного експерименту.

Після тимчасової розгубленості всім довелось прийняти цей виклик та швидко адаптуватись до нових реалій, тому питання проведення домашнього хімічного експерименту при дистанційному навчанні набуло неабиякої актуальності.

Мета роботи – з'ясувати особливості проведення хімічного експерименту в домашніх умовах для дітей із високою мотивацією.

Під час написання роботи були поставлені такі *завдання*:

- опрацювати літературу, що містить удосконалені техніки та методики з організації учнівського експерименту;
- створити пам'ятку безпечної поведінки учня під час проведення хімічного експерименту в домашніх умовах;
- налагодити комунікації з батьками юних дослідників і надати їм рекомендації щодо організації робочого місця дитини;
- підібрати досліди відповідно до тем навчальної програми;
- надати рекомендації вчителю з досвіду проведення учнівського хімічного експерименту в домашніх умовах.

Об'єктом дослідження є хімічний експеримент.

Предметом дослідження – хімічний експеримент, виконаний учнем в домашніх умовах.

Структура: робота складається зі вступу, основної частини (2 розділи), висновків, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг роботи 20 сторінок.

Розділ I. Значення хімічного експерименту в сучасній школі як одного із засобів підвищення якості знань

Хімії ніяким чином не можливо навчитися, не бачачи самої практики, не тримаючись за хімічні операції.

М. В. Ломоносов

Відповідно до сучасної концепції та державного стандарту хімічної освіти в Україні посилено вимоги до розвитку наукового мислення здобувачів освіти, ознайомлення їх з методами наукового пізнання, неформальним виконанням хімічного експерименту.

Хімічний експеримент відіграє важливу роль у розв'язуванні освітніх завдань. Зокрема, він є початковим джерелом знань, пов'язує теорію з практикою, доводить правильність теоретичних положень, сприяє формуванню практичних умінь і навичок учнів, розвитку, вдосконаленню та закріпленню знань. Він розкриває інтерес до вивчення хімії і формує їх науковий світогляд.

Дослід (експеримент) — один із засобів, методів демонстрування та виконання лабораторно-практичних робіт. Вивчення хімії неможливе без використання цього спеціального засобу навчання, який класифікується як наочно-практичний.

Навчальний експеримент з хімії – це не тільки метод пізнання, а й метод навчання, розвитку та виховання учнів, який застосовується для досягнення різної мети: повторення пройденого матеріалу, формування нових понять з хімії, прищеплення і закріплення знань і вмінь, перевірки їх засвоєння учнями.

Крім того, навчальний експеримент розвиває логічне та діалектичне мислення здобувачів освіти, їхній інтерес, виховує ініціативу, творчу самостійність, акуратність тощо.

Для хімічного експерименту характерні такі три основні функції:

- пізнавальна, виховна, розвиваюча.

Правильно організований експеримент виховує свідому дисципліну, розвиває творчу ініціативу, вчить облаштуванню власного середовища без шкоди для власного життя.

Розділ II. Домашній хімічний експеримент через призму самоосвітньої діяльності учня в умовах дистанційного навчання

Домашній хімічний експеримент: від теорії до практики.

Діти будь-якого віку люблять наукові експерименти. Їх жага до різноманітних дослідів просто не має меж.

Домашній хімічний експеримент – це універсальний спосіб зацікавити учнів. Він допоможе викликати інтерес у дітей, включитись у науковий процес. Пропонується до уваги 19 дослідів із великої кількості цікавих та простих експериментів, які не потребують багато часу та фінансових витрат. Цими реактивами слугують речовини, які є в кожного вдома: препарати аптечки, продукти харчування, побутова хімія, будівельні матеріали, мінеральні добрива тощо.

Ідея проведення хімічного експерименту без значних матеріальних витрат стала в нагоді, коли навчальні заклади почали працювати в умовах карантину.

У «домашньо-шкільному» навчанні не могли не взяти участь і батьки, які при проведенні їхніми дітьми хімічного експерименту спиралися на поради вчителя:

- допоможіть своїй дитині організувати домашню лабораторію, і вона отримає практичні навички експериментальної роботи з хімічними речовинами;
- при виконанні дослідів прослідкуйте, щоб дитина одягла робочий халат – він захистить одяг і допоможе школяру більш відповідально та свідомо експериментувати;
- юний хімік повинен уважно ознайомитися з правилами проведення дослідів та чітко дотримуватися правил безпеки;

- для проведення дослідів виділіть необхідні речовини, які є в кожного вдома (в аптечці, деякі харчові продукти, речовини побутової хімії, будівельні матеріали тощо). Знадобиться й посуд;

- не шкодуйте про те, що речовини зіпсуються, адже ваша дитина пізнає оточуючий світ.

Отож, допоможіть опанувати дитині основи експериментального мистецтва, і наука хімія розкриє свої таємниці.

Виконані в домашніх умовах досліди будуть безпечними, якщо керуватися правилами:

1. Дорослі повинні забезпечити безпеку робочого місця, яке повинно бути добре освітлене та вільне від сторонніх предметів.

2. Під час роботи підтримувати чистоту та порядок на столі.

3. Не допускати в зону проведення дослідів маленьких дітей та тварин.

4. Перед проведенням досліду потрібно уважно прочитати його опис, працювати за інструкцією.

5. Обережно поводитися з відкритим вогнем і гарячими предметами.

6. Бути уважними при роботі з гострими предметами.

7. Для проведення дослідів має бути окремий посуд.

8. Використаний під час дослідів кухонний посуд не є придатним для харчових цілей.

9. Не можна нахилятися над посудом, в якому відбувається реакція.

10. Потрібно берегти шкіру та слизові оболонки від потрапляння на їхню поверхню крупинок і бризок.

11. Використовуючи розчини, слід обережно виливати їх у раковину, попередньо відкривши холодну воду, щоб вода розбавляла їх.

12. Після проведення досліду необхідно старанно прибрати робоче місце, вимити посуд і руки,

13. Кімнату провітрити.

Результати дослідження необхідно обов'язково оформити у вигляді звіту за планом:

1) назва досліду;

2) основні етапи досліду;

3) спостереження під час досліду, їх пояснення;

4) якщо потрібно – рівняння реакцій;

5) висновки.

Бажаючі до звіту можуть додати відео або презентацію своїх дослідів у домашніх умовах, матеріали яких будуть використані на учнівській науковій конференції «Радість пізнання».

ВИСНОВКИ

У даному практичному посібнику, що є результатом систематизованого досвіду старшого вчителя – практика Дорошенко Г. В. із питань проведення хімічного експерименту в домашніх умовах, узагальнено дані щодо ролі експерименту як інструменту пізнання, як джерела знань, що пов'язує теорію з практикою, сприяє

формуванню практичних умінь і навичок учнів, розвитку, вдосконаленню і закріпленню знань.

Створено пам'ятку безпечної поведінки учня під час проведення хімічного експерименту в домашніх умовах.

Налагоджено комунікацію з батьками юних дослідників, що сприяло кращій організації робочого місця дитини та безпечного проведення експерименту.

Підбірка з 21 досліду стосовно відповідних тем навчальної програми вплине на більш якісне засвоєння учнями програмового матеріалу.

Запропоновано рекомендації вчителю щодо проведення учнівського хімічного експерименту в домашніх умовах.

Практично доведено, що навіть в умовах карантину просте хімічне експериментування вдома не потребує багато фінансових витрат, але при цьому стає одним із вагомих чинників підвищення якості навчання та викликає стійкий інтерес до вивчення хімії.

Список використаних джерел

1. Закон України про освіту
2. Указ Президента України про Національну доктрину розвитку освіти
3. Державний стандарт базової і повної загальної освіти
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/ Під заг.ред. О. В. Овчарук. – К.: К. І. С., 2004. – 112 с.
5. Овчарук О. Компетентності як ключ оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегії реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К., 2003. – 132 с.
6. Савчин М. Шкільний хімічний експеримент як система та його дидактичне забезпечення \ педагогічна думка. – 2003 № 1-2 с.36-44
7. Грабовський А. Естетика хімічного експерименту \ біологія та хімія в школі. – 2007- №1 с. 11-17.
8. Програма з хімії для 7-9 класів загальноосвітніх закладів
9. Програма з хімії для 10-11 класів загальноосвітніх закладів
10. Коростіль Л.А., Чайченко Н.А. Хімічний експеримент як засіб формування вмінь до самоосвіти учнів \інтернет ресурс\
11. Книш Л.А. Застосування хімічного експерименту при вивченні хімії \ хімія 2004, №4\52\с.2-
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua (дата звернення 16.12.2020).

Додатки

Низка дослідів для домашнього експерименту.

Навчання під час карантину зумовило підібрати досліди учням, які захоплені дивовижним світом хімічної науки і можуть виконати їх вдома.

У процесі домашнього експериментування в дитини виникне багато питань, які вона повинна вирішити самостійно.

Важливим є те, що можливість школярам практично випробувати свої сили полегшить свідомий вибір майбутньої професії із послідовним оволодінням вибраного фаху, сприятиме формуванню таких рис особистості, як цілеспрямованість, акуратність, виховає звичку до праці, вміння довести розпочату справу до кінця. Здобуті практичні вміння стануть у нагоді в трудовій діяльності, розширять науковий кругозір, підвищать пізнавальний інтерес до вивчення хімії.

Відбудеться перенесення акцентів зі знань та вмінь як результатів навчання на формування компетенцій учнів, а вони вже визначають спроможність особистості застосовувати знання і способи діяльності у проблемній ситуації.

Хімічний експеримент в умовах карантину захопить учнів до оволодіння основами хімічних знань, посилить їх ініціативу, посприє роботі з науково-популярною літературою, у доступнішій формі інтегрує знання з природничих дисциплін. Існує думка, що хімічний експеримент не потрібен або його можна замінити віртуальними лабораторіями чи відеозаписами, але вище наведені аргументи свідчать на його користь. Крім того, у вересні 2020 року був ухвалений новий санітарний регламент для шкіл, який вимагає скоротити тривалість уроків з використанням технологій дистанційного навчання (діяльність біля моніторів у 7 класі 20 хв., 8-9 кл. - 20-25 хв., 10-11 кл. 20-30 хв.). Тому під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. При домашньому хімічному експерименті ця вимога легко дотримується.

Незвичне надування кульки

Мета: добути та зібрати вуглекислий газ дією оцтової кислоти на питну соду.

Обладнання: пластикова пляшка, 50-100 мл. столового оцту, 2-3 ч.л. харчової соди, повітряна кулька.

Хід роботи:

У порожню пляшку налити оцет. У повітряну кульку слід насипати соду. Її необхідно надіти на горловину пляшки таким чином, щоб сода одразу не висипалася. Далі кульку слід підняти над шийкою і чекати реакції оцту і соди, в результаті якої кулька швидко збільшується в розмірі. Чому?

(В результаті дії кислоти на карбонат виділяється вуглекислий газ, який збирається в кулі).

Теми уроків, де можна використати цей експеримент:

7 клас - «Хімічні реакції та явища, які їх супроводжують»;

10 клас – «Якісна реакція на карбонат-йон»; « Властивості оцтової кислоти»;

11 клас – «Дослідження якісного складу солей»

Гейзер власноруч

Мета: довести, що основою напою Соса Сола є ортофосфатна кислота.

Обладнання: Соса Сола, склянки, питна сода.

Хід роботи:

У посудину з питною содою вливаємо колу. Що спричинило таку бурхливу реакцію?

(Сода є речовина з лужними властивостями, при взаємодії її з ортофосфатною кислотою відбувається реакція нейтралізації. Утворений в результаті цього газ виштовхує рідину на поверхню. Це призводить до утворення потужного фонтану.)

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8, 11 клас «Кислоти».

Чарівне яйце

Мета: довести, що до складу яєчної шкарлупи входить кальцій карбонат.

Обладнання: прозора склянка, яйце, оцет.

Хід роботи:

Кладете в склянку яйце, заливаєте оцтом, його має бути достатньо, аби занурити яйце повністю. Час від часу спостерігаєте, як навколо яйця збираються красиві бульки. Дайте пояснення цьому явищу.

(Оболонка яйця містить кальцій (на 95% складається з карбонату кальцію) і під час хімічної взаємодії з кислотою (оцтом) вона руйнується, а в процесі виділяється вуглекислий газ - звідси й бульбашки).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8 клас «Кислотні оксиди», 9 клас «Якісні реакції на деякі йони», 11 клас «Солі».

Готуємо індикатор з природньої сировини

Мета: з соку червоного буряка приготувати індикатор.

Обладнання: сік червоного буряка, вода, склянки, розчин лимонної кислоти, розчин питної соди.

Інформація до роботи:

Сировиною для одержання індикаторів можуть бути червоні тюльпани, плоди чорноплідної горобини, чорниці, малини, вишні, чорної смородини, сік червоного буряка, квіти мальви й навіть чай каркаде. Речовини-індикатори містяться в клітинах рослин, і їх потрібно вилучити звідти. Це можна зробити по-різному: наприклад, з ягід червоного буряка можна просто вичавити трохи соку. Сік слід розбавити водою так, щоб розчин став прозорим і відразу приступити до дослідів.

Хід досліду:

Візьміть 3 склянки. В одну налейте чистої кип'яченої води – це нейтральне середовище, в іншу – розчин лимонної кислоти. Це, звичайно, розчин з кислим середовищем. У третю склянку додайте розчин питної соди. Цей розчин має лужне середовище. Розчину потрібно зовсім небагато. Крапніть у кожную з них декілька крапель приготовленого вами індикатора.

Свої спостереження щодо зміни кольору розчину

слід записати.

(Буряковий сік у склянці з кислотою став ще більш насиченим і яскравим, із содою потьмянів, з водою залишився без змін).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

7 клас «Індикатори»; 8 клас «Основи», «Кислоти».

Видалення іржі на тканині

Обладнання: іржавий цвях, біла тканина, розчин оцту.

Хід роботи:

Іржавим цвяхом на білій тканині зробіть пляму. Після цього занурте її в гарячий розчин оцту. Потім промийте тканину водою 2-3 рази. Пляма зникла. Чому?

(До складу іржі входять оксид та гідроксид феруму III, які прореагували з кислотою)

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

9,10 клас «Властивості оцтової кислоти»,

11 клас « Сполуки Феруму».

Чого бажаєте - желе, кисіль?

Мета: опанувати алгоритм приготування солодких страв желе, киселю, які є колоїдним розчином та суспензією.

Обладнання: пакетик желе, киселю, посудина, вода.

Хід досліду:

1) У холодну воду висипати пакет киселю. Розчинити. Далі вилити у киплячу воду, дати закипіти і вихолонути.

Прослідкувати зміни які відбуваються при охолодженні.

2) У стакан з водою висипати суміш желе, нагріти у посудині. Суміш розчинити у воді, почати нагрівання. Що відбувається ? (Кисіль є прикладом суспензії, оскільки при розчиненні у холодній воді він повністю не розчинився. Желе є прикладом колоїдного розчину. Внаслідок нагрівання частинки коагулюються).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

9 клас «Колоїдні та істинні розчини».

Перетворення мідного купоросу

Мета: добути безводний купрум (II) сульфат.

Обладнання: мідний купорос, керамічний посуд для його нагрівання, термостійка неметалева паличка.

Хід досліду:

Помістити кристалогідрат $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ у мілку керамічну посудину. Помішуючи термостійкою неметалевою паличкою, обережно нагрівати (перегрів призведе до забруднення в сірий колір продуктами більш глибокого розкладу), спостерігати за зміною кольору. Де можна використати властивість речовини мати різний колір в залежності від вмісту води.

(Там, де треба визначити присутність води).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

7 клас «Фізичні та хімічні явища»;

9 клас «Кристалогідрати».

Розчинення крохмалю у воді

Мета: дослідити поведінку крохмалю при розчиненні його в холодній воді і гарячій.

Обладнання: вода, крохмаль, посуд для нагрівання.

Хід досліду:

Насипаємо крохмаль в посудину з холодною водою, розмішуємо.

Проробляємо ті самі дії тільки з гарячою водою. Чи розчиняться крохмаль в гарячій воді? Спробуйте скористатися цим розчином як клеєм.

(Крохмаль розчиняється тільки в гарячій воді. Отриманий колоїдний розчин називають клейстером).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

9, 10 клас «Крохмаль».

Властивості гіпсу

Мета: з'ясувати властивості розчину гіпсу з водою.

Обладнання: чашка, блюдце, олія, монета, вода, ложка, гіпс.

Хід досліду:

Змішати в чашці 2 ложки гіпсу з невеликою кількістю води, розмішати суміш до густоти сметани. Масу вилити в змащене олією блюдце, на дно якого покласти монету. Залишити в спокої 10-15 хвилин. Коли гіпс затвердіє, відокремити обережно зліпок від блюдечка та монети.

Поясніть чому гіпс став твердим.

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

9 клас «Кристалогідрати»;

11 клас «Кальцій та його сполуки», «Солі».

Букет у банці

Мета: провести якісну реакцію крохмалю на йод.

Обладнання: штучні квіти із паперу, просоченого крохмальним клейстером, велика скляна банка з кришкою, спиртовий розчин йоду.

Хід досліду:

Зробіть із паперу, просоченого крохмальним клейстером, штучні квіти й поставте їх у велику скляну банку з кришкою. Розмістіть їх усередині посудини так, щоб вийшов красивий букет, і капніть у банку кілька крапель спиртової настоянки йоду. Потім щільно закрийте банку кришкою. Спостерігайте, що відбудеться через 20-30 хвилин з пелюстками «квітів». *(Вони забарвляться в синій колір. Саме такого забарвлення набуває крохмаль у присутності йоду, пари якого після випаровування спирту заповняють внутрішній об'єм банки).*

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

9, 10 клас «Крохмаль».

Вапняна вода та мильна вода

Обладнання: вапняна вода, посуд, мило, вода.

Хід досліду:

Розчинити мильну стружку у воді і дати відстоятися.

Потім поступово вливати мильну воду у вапняну. Чому спостерігається помутніння?

(Утворюється нерозчинна у воді сіль – стеарат кальцію).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

11 клас «Вищі карбонові кислоти».

Незгоряюча хустинка

Мета: з'ясувати високу теплоємність води.

Обладнання: посудина з водою, свічка, сірники, етиловий спирт (або ацетон), пінцет.

Хід досліду:

Намочити хустинку у воді, віджати. Злегка змочити спиртом, взявши пінцетом за край, піднести до вогню і запалити. Чому спирт згорів, а хустинка - ні?

(Температура горіння вологої тканини набагато вища, ніж спирту).

Повітряна кулька і вогонь

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

7 клас «Фізичні властивості води»;

9, 10 клас «Хімічні властивості спиртів».

Дослід з кулькою, що містить воду

Мета: довести, що вода речовина з високою теплопровідністю.

Обладнання: повітряна кулька, вода, сірники.

Хід досліду:

В кульку налити води і зав'язати. До того місця, де вода обережно піднести запалений сірник. Кулька залишається цілою, чому?

(Вода має високу теплопровідність. Тому, коли кулька нагрівається, вода перебирає усе тепло на себе, і вона залишається цілою і неушкодженою).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

7 клас «Фізичні властивості води».

Експеримент з активованим вугіллем

Мета: продемонструвати адсорбційну дію активованого вугілля. *Обладнання:* вода, 10 таблеток активованого вугілля, йод, дві прозорі склянки.

Хід досліду:

Активоване вугілля вкинути до склянки, додати чайну ложку йоду та кілька ложок води, ретельно змішати. До другої склянки виливаємо лише воду та йод (у такій же кількості, як до першої).

За кілька годин побачимо, що в одній склянці вода все ще має бурий відтінок. У склянці, де було вугілля, вода втратила забарвлення йоду, а вугілля осіло на дно. Чому?

(Активоване вугілля, маючи пористу поверхню, адсорбує на своїй поверхні йод і розчин обезбарвлюється)

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

11 клас «Явище адсорбції».

Видалення плям йоду з тканини

Мета: з'ясувати реакцію йоду на крохмаль.

Обладнання: розчин йоду, біла тканина, вода, картоплина.

Хід досліду:

На білу тканину нанести йодом пляму. Змочити його холодною водою та декілька разів з обох сторін протерти свіжим зрізом картоплини. Пляма зникла. Чому?

(До складу бульби картоплі входить крохмаль, який прореагував з йодом).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8 клас «Елементи родини галогенів»;

9, 11 клас «Крохмаль».

Незгоряюча нитка

Мета: з'ясувати властивості хлориду натрію, як сполуки з йонним зв'язком.

Обладнання: концентрований розчин кухонної солі, нитка, сірники, пінцет.

Хід досліду:

Нитку просочити міцним розчином кухонної солі і висушити. Вже висушену нитку, просочену сіллю, запалюємо. Вона згоріла та не зруйнувалась. Чому так сталося?

(Нитка згоріла, але не згоріли кристалики солі).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8 клас «Йонний зв'язок»,

11 клас «Кристалічний і аморфний стан твердих речовин. Залежність фізичних властивостей речовин від їхньої будови».

Жовте полум'я

Мета: наявність йону натрію в різних речовинах виявити за допомогою якісної реакції.

Обладнання: Свічка, сірники, пінцет, кристали кухонної солі, залізна дротина, розчин гідрокарбонату натрію, посудина з водою.

Хід досліду:

1) Взяти пінцетом декілька кристалів кухонної солі і потримати їх в полум'ї. Зверніть увагу на забарвлення полум'я.

2) залізний дріт змочити водою та занурити в розчин питної соди. Піднести до полум'я. Що спостерігаєте?

(До складу солі та соди входить натрій, йон якого спричиняє забарвлення полум'я в яскраво-жовтий колір).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8, 11 клас «Лужні метали».

Вапняна вода

Мета: приготувати вапняну воду.

Обладнання: гашене вапно, дві посудини, вода, бамбукова паличка.

Хід досліду:

В посудину на 1/5 її висоти всипаємо гашене вапно (гідроксид кальцію) і доливаємо води на 4/5 її висоти. Енергійно перемішуємо паличкою. Залишаємо розчин на декілька годин відстоятися. Коли всі тверді частинки осядуть на дно, прозору рідину зіллємо в другу посудину, це і буде вапняна вода.

Вапняна вода і основний оксид

Мета: провести якісну реакцію на вуглекислий газ

Обладнання: трубка, вапняна вода, посуд.

Хід досліду:

Через трубку занурену в вапняну воду видихаємо повітря.

Чому вода мутніє?

(Повітря, яке ми видихаємо містить вуглекислий газ, а він з кальцій гідроксидом утворює нерозчинний кальцій карбонат- сіль білого кольору, ця реакція і є якісною на вуглекислий газ).

Теми уроків, де можна використати даний експеримент:

8, 11 клас «Основи», 8 клас «Кислотні оксиди».

АВТОРСЬКА МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ДИСТАНЦІЙНОГО УРОКУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА З «РОНДО ЗАПРОШУЄ У КОЛО»

Терпімова Віталія Михайлівна

вчитель музичного мистецтва

Енергодарська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Енергодарської міської ради Запорізької області

Анотація

Актуальною проблемою сьогодення є організація освітньої діяльності в умовах дистанційного навчання. Музичне мистецтво – специфічний предмет, під час вивчення якого, формуються предметні мистецькі компетентності. Відбувається це у процесі опанування учнями системи знань та уявлень у сфері музичного мистецтва (знаннєвий компонент), набуття ними художньо-творчого досвіду з мистецтва (діяльнісний компонент), виховання ціннісних орієнтацій щодо мистецтва та мистецької діяльності (ціннісний компонент).

Під час дистанційного навчання є можливість провести цікавий, методично грамотний урок, використавши багатий спектр цифрових інструментів: платформа для організації відео конференцій ZOOM, сервіс Google Classroom, онлайн-сервіси Kahoot!, Jambord тощо.

Урок з теми «Рондо запрошує у коло» є восьмим у циклі уроків за темою «Жанри камерно-інструментальної музики» (6 клас). Він є певним продовженням попередніх уроків, під час яких вивчаються характерні ознаки жанрів камерно-інструментальної музики. При проведенні дистанційного уроку особлива увага приділена практичній, пізнавальній та творчій діяльності учнів, під час якої відбувається уміння трансформувати мистецькі знання та використовувати набутий досвід у навчальній практиці.

Очікувані результати.

Знаннєвий компонент: учні знають і розуміють характерні ознаки жанрів камерно-інструментальної музики, серед яких – жанр рондо.

Діяльнісний компонент: учні інтерпретують твір В.А.Моцарта «Рондо у турецькому стилі», застосовують набуті знання при виконанні творчих практичних завдань.

Ціннісний компонент: учні висловлюють оцінні судження щодо жанрів камерно-інструментальної музики, виявляють естетичне ставлення до музичної діяльності.

Методична розробка пройшла апробацію та буде корисною для вчителів предметів художньо-естетичного циклу та керівників гуртків художньо-естетичного спрямування закладів позашкільної освіти.

Авторська методична розробка дистанційного уроку музичного мистецтва

Тема: *«Рондо запрошує у коло»*

Мета: Ознайомити учнів з особливостями жанру рондо, його історією розвитку та характерними ознаками рондо як жанру камерно-інструментальної музики, формувати навички активного слухання та сприймання, розвивати вміння

висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, виховувати інтерес до класичної камерно-інструментальної музики.

Тип уроку: комбінований.

Цільова аудиторія: учні 6 класу.

Цифрові інструменти: платформа для організації відеоконференції – ZOOM онлайн-сервіси Kahoot!, Jambord, Google-форма.

Музичний матеріал: В.А.Моцарт «Рондо в турецькому стилі».

Методи: Словесні: бесіда, розповідь; наочні: ілюстрація, демонстрація; індуктивний, репродуктивний, евристичний, повернення до раніше вивченого, аналіз; методи музичного узагальнення та емоційної драматургії.

Наочність: презентація до уроку, відеоролики «Музичне привітання», «Ритмічні імпровізації» (Додаток 4).

Перебіг уроку:

Слайд 1.

1. **Організаційний момент** (за дві хвилини до початку уроку необхідно перевірити з учнями всі налаштування в ZOOM).

2. **Вступне слово учителя:**

Слайд.2

Доброго дня, шестикласники! Сподіваюся у вас сьогодні гарний настрій? Перевіримо. У нижній частині екрану є функція «Реакція», оберіть стікер, який відповідає вашому внутрішньому стану та вашому настрою (діти обирають) (Додаток 1).

Дякую, я бачу, що більшість із вас - у гарному настрої, ви готові активно працювати та отримувати задоволення від чудової музики та цікавого спілкування.

Слайд 3.

Музичне вітання (Додаток 4):

Добрий день, всі ми раді вас вітати!
Добрий день, щастя й радості бажати,
Добрий день! І пісень нових співати,

Всім вам добрий день!

3. **Мотивація навчальної діяльності, повідомлення теми, мети уроку.**

Учитель. Електронною поштою я отримала лист: «Шановні шестикласники! Ми запрошуємо вас взяти участь у шкільній олімпіаді з музичного мистецтва, яка відбудеться у травні 2021 року. Для участі у олімпіаді, кожній команді необхідно дослідити індивідуальну тему, яка зашифрована у «хмаринці слів» (Додаток 1).

Слайд 4.

Давайте спробуємо розшифрувати, яка ж нам дісталася тема (учні розшифровують - «Рондо запрошує у коло»).

Ну що, будемо готуватися до олімпіади? Давайте проголосуємо різнокольоровими стікерами (діти використовують функцію «Реакції»).

Слайд 5.

Чудово, бачу, що всі підтримали цю ідею. А значить сьогодні тема нашого уроку - «Рондо запрошує у коло».

Слайд 6.

Вправа «Мозковий штурм»:

Напишіть, будь ласка, у чаті, що саме ви б хотіли дізнатися про цей жанр камерно-інструментальної музики? (відповіді учнів у чаті, вчитель аналізує та зачитує відповіді: «В якій країні виник жанр?», «Що означає слово «рондо»?», «Хто з композиторів писав музику у цьому жанрі?» тощо).

Отже, сьогодні на уроці ми дізнаємося про особливості жанру рондо, його історію розвитку та характерні ознаки як жанру камерно-інструментальної музики. Послухаємо новий музичний твір, який, сподіваюся вам сподобається та навіть дізнаємося про формулу рондо.

4. Актуалізація опорних знань.

Учитель. Вже декілька уроків поспіль ми працюємо над темою «Жанри камерно - інструментальної музики». Давайте згадаємо, що ж взагалі означає поняття «Камерно-інструментальна музика»? З якими жанрами камерно-інструментальної музики ми познайомилися? В цьому нам допоможе наш улюблений сервіс «Kahoot!». Натискайте посилання, яке я розміщую у чаті, напишіть своє ім'я.

Слайд 7.

Онлайн-вікторина «Жанри камерно-інструментальної музики» у сервісі «Kahoot!» (Додаток 2).

Підведення підсумків.

Учитель. Підведемо підсумки. Найкращі знавці жанрів камерно-інструментальної музики - (вчитель називає учнів, які отримали найбільшу кількість балів у грі).

5. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу.

Слайд 8.

Учитель. Рондо – жанр камерно-інструментальної музики, одна з найдавніших музичних форм. Її назва прийшла із середньовічної Франції, де словом «рондо» називалися пісні-хороводи (від слова *rondeau* – коло і *ronde* – хоровод). Солісти – заспівувачі виконували мелодію на різні строфи тексту, а хор повторював приспів, у якому не змінювалися ані слова, ані музика. Від цих хороводів і бере свій початок рондо – своєрідний жанр і відповідна форма побудови.

Слайд 9.

Послухайте твір Вольфганга Амадея Моцарта «Рондо в турецькому стилі». Під час прослуховування, зверніть увагу на будову музичного твору.

Слухання музичного твору.

Слайд 10.

Аналіз музичного твору:

- Яке враження викликає цей музичний твір?
- Охарактеризуйте засоби виразності, використані у музичному творі?
- Які музичні інструменти виконують «Рондо в турецькому стилі?»
- Яка будова музичного твору?

Відповіді учнів.

Учитель (коментує відповіді, спрямовує їх до осмислення будови музичного твору).

Все вірно! Ви помітили, що в цьому музичному творі періодично повторювалася головна тема – рефрен. Починається рондо з головної теми, яка називається «рефрен» (із французької мови «приспів»). Упродовж рондо рефрен повторюється не менше трьох разів, чергуючись з іншими музичними епізодами, контрастними за характером музики. Давайте підсумуємо і разом спробуємо сформулювати правило: що ж таке рондо? Для цього використаємо інтерактивну дошку Jambord (посилання у чаті).

Слайд 11.

Вправа «Склади вислів» (з використанням інтерактивної дошки Jambord).

Учитель. На дошці Jambord на різнокольорових стікерах розміщені різні слова, оберіть ті з них, з яких можна скласти правило.

Діти обирають картки з вірними словами та складають правило:

«Рондо - жанр камерно-інструментальної музики; твір, музична форма якого, будується на зіставленні теми та кількох контрастних епізодів» (Додаток 3) .

Слайд 12.

Учитель. Молодці, все вірно. Мені б хотілося додати: у різних національних культурах тієї чи іншої історичної доби існували свої норми зіставлення і взаємозв'язку окремих частин рондо. У початковий період розвитку жанру виникло куплетне (старовинне) рондо. Воно було однією з улюблених форм французьких і німецьких клавесиністів. Здебільшого йдеться про програмні п'єси найрізноманітнішого характеру, переважно мініатюри. Цю форму композитори використовували і для написання танців. У класичну епоху рондо досягло найвищого розвитку у творах різних композиторів, серед них – Людвиг Бетховен та Вольфганг Амадей Моцарт.

Слайд 13.

Вправа «Дослідники».

А тепер пропоную гру, яка називається «Дослідники». Перед початком уроку кожен з вас обрав колір. Саме за кольорами об'єдується група, якій у чаті я надаю посилання на окрему вебінару кімнату. Таким чином, у чотирьох окремих вебінарних кімнатах будуть працювати чотири творчі групи дослідників. Кожна група досліджує своє питання:

1 група: «Історія створення «Рондо в турецькому стилі» В.А.Моцарта»

2 група: «Формула рондо»

3 група: «5 цікавих фактів про життя В.А.Моцарта»

4 група: «Аранжування твору В.А.Моцарта «Рондо в турецькому стилі» (Час виконання завдання: 5 хв.).

Учні виконують завдання, учитель, маючи доступ до кожної вебінарної кімнати координує діяльність.

6. Узагальнення та систематизація знань

Слайди 14-17.

Після виконання завдання учні повертаються до загальної сесійної зали та презентують результати своїх досліджень. Учитель супроводжує розповіді учнів візуальним рядом, коментує та доповнює.

Учитель. Дослідники гарно попрацювали, пропоную відпочити та у якості фізкультхвилинки пограти у ритмічні ігри.

Слайд 18.

Ритмічні імпровізації (Додаток 4).

7. Підсумки уроку. Рефлексія. Оцінювання.

Слайд 20.

Учитель. Сьогодні ми досліджували рондо – жанр камерно-інструментальної музики. Перед вами – зображення валізи. Що нового ви дізналися сьогодні на уроці? Щоб ви взяли із собою у таку красиву валізу?

Відповіді учнів.

Учитель. Давайте перевіримо, наскільки уважними ви були під час уроку. Пропоную тестування з теми за посиланням, яке розміщене у чаті.

Слайд 21.

Онлайн-тестування за темою уроку (Google-форма) (Додаток 4).

Учитель. Дякую, кожен за вас одразу бачить свою оцінку. Молодці!

Отже рондо..... Це особливий жанр камерно-інструментальної музики. З'явившись у середньовічній Франції він впевнено крокує по планеті. Форму рондо використовували різні композитори у своїх музичних творах. Найбільш відомий серед них – твір В.А.Моцарта «Рондо у турецькому стилі».

Слайд 22.

8. Домашнє завдання.

Учитель. Команда шестикласників може впевнено брати участь у шкільній олімпіаді з музичного мистецтва. А щоб ще краще підготуватися до змагань, пропоную домашнє завдання: ви бачите перед собою предмети, спробуйте намалювати ці предмети та скласти з них формулу рондо.

Також, у Classroom я розміщую музичні ігри за темою, в які ви зможете пограти, щоб поглибити свої знання про рондо.

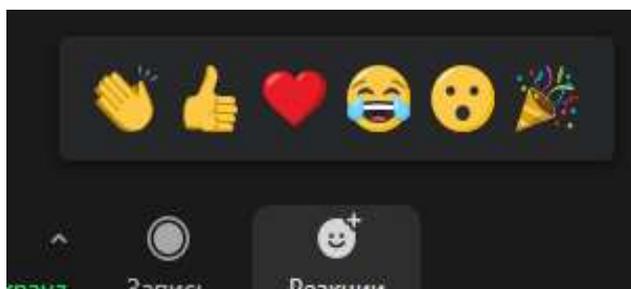
Ми розпочали урок з стікерів – смайлів, прошу зараз прислухатися до свого настрою, внутрішньому стану та обрати відповідний стікер.

Діти обирають стікери-смайлики, пишуть коментарі у чаті.

Учитель. Дякую за урок, прошу завершити відеоконференцію, до нових зустрічей!

Додаток 1

Стікери

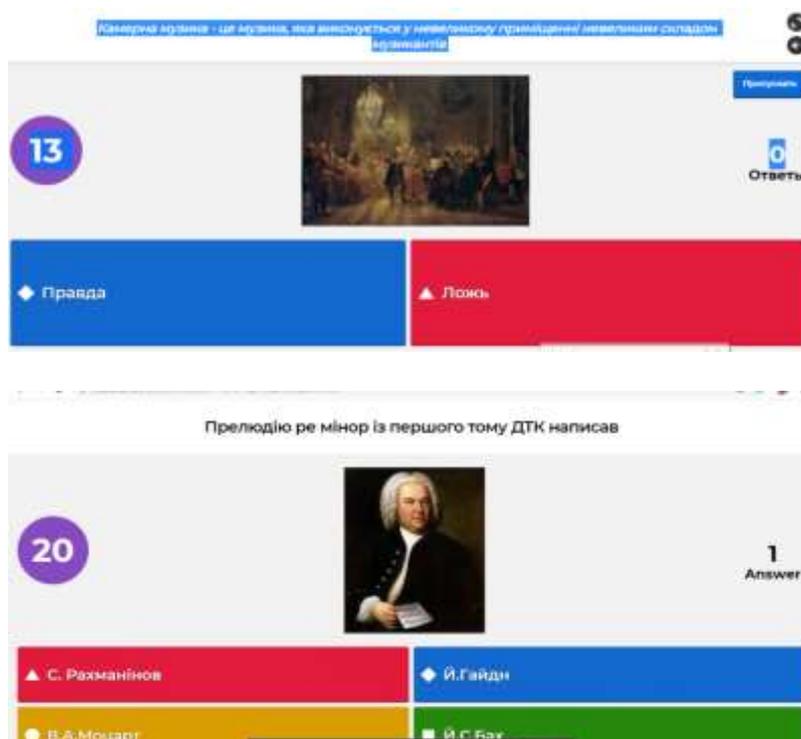
Хмаринка слів

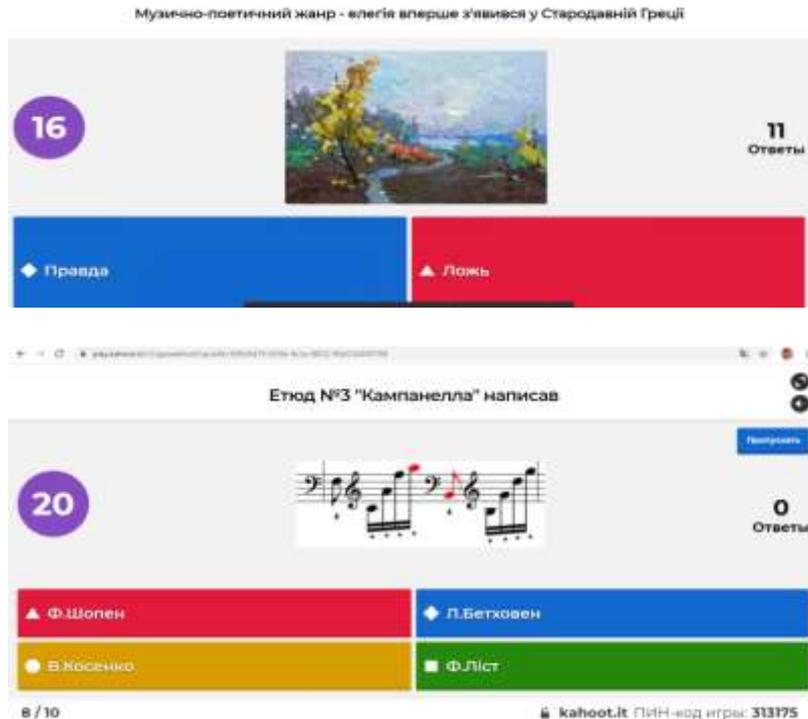

Додаток 2

Вікторина «Жанри камерно-інструментальної музики»:

<https://create.kahoot.it/details/038c9d74-054d-4c1e-8822-90d21b600768>

Запитання вікторини

«Жанри камерно-інструментальної музики»

- Камерна музика – це музика, яка виконується у невеликому приміщенні невеликим складом музикантів
  - Так
  - Ні
- Прелюдія ре мінор із першої збірки «Добре темперованого клавіру написав»:
  - С.Рахманінов
  - В.А.Моцарт
  - Й.Гайдн
  - І.С.Бах
- Музично-поетичний жанр елегія вперше з’явився у Стародавній Греції
  - Так
  - Ні
- Прізвище композитора, зображеного на фото:
  - С.Рахманінов
  - Ф.Шопен
  - М.Лисенко
  - І.С.Бах
- Жанр ноктюрна досяг свого розквіту у творчості відомого польського композитора Ф.Шопена
  - Так
  - Ні
- Етюд –
  - п’еса-вправа для вдосконалення технічних навичок гри на інструменті
  - п’еса-хоровод
  - п’еса -імпровізація

- D) п'єса-гра для підняття настрою
7. Формула варіацій: A+A1+A2+A3...
- A) Так
Б) Ні
8. Етюд №3 «Кампанелла» написав
- A) В.Косенко
В) Ф.Шопен
С) Ф.Ліст
D) Л.Бетховен
9. Будова сонати складається з шести частин, які контрастують між собою, але мають спільний задум
- A) Так
Б) Ні
10. Сонату №14 Л.Бетховена називають:
- A) «Місячною»
В) «Сонячною»
С) «Нічною»
D) «Райдужною»

Додаток 3

Додаток 4

Посилання

1. Презентація до уроку:
<https://docs.google.com/presentation/d/1LueXAlOtm8MGTOVDxu7-ccwPw19aqFHUB7dxBZJbwic/edit?usp=sharing>
2. Музичне привітання:
<https://youtu.be/xOqBoOgH9z8>
3. Ритмічна імпровізація 1

<https://youtu.be/HnR6Wbgee3M>

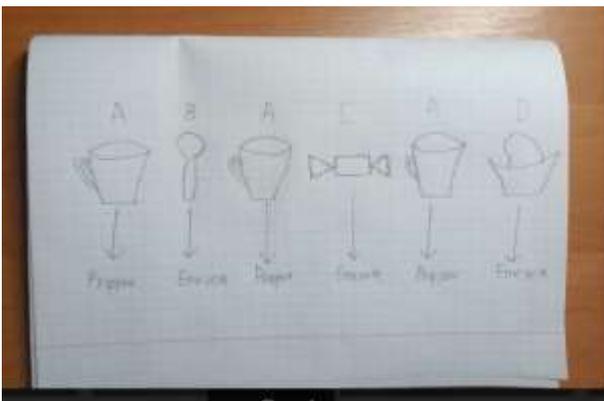
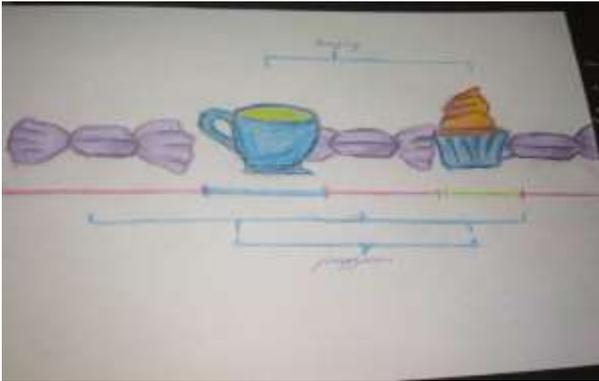
4. Ритмічна імпровізація 2

<https://youtu.be/THHS4YaLJK4>

5. Підсумкове опитування: <https://forms.gle/G9ZtNNTDzGoBYAhw8>

Додаток 5

Творчі роботи учнів

Джерела інформації

1. Музичне мистецтво: підручник для 6 кл. для загальноосвіт.навч.закл. / Л. М. Масол, Л. С. Аристова. – Харків: «Сіцья», 2014. – 159 с.
2. Програма «Мистецтво» 5-9 класи, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804/Л.М.Масол
3. Зображення, фото з Google-колекції /з відкритих джерел Інтернету Відеоролик «Рондо в турецькому стилі»/ з відкритих джерел Інтернету режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=XCBi5kCbeNg&t=50s>
4. Відео з особистих архівів

РОЗРОБКА ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ТУРИЗМУ

Юношева Ілона Вікторівна
Чернявський Сергій Іванович
Глядченко Ганна Василівна
Галіченко Геннадій Григорович
*Комунальний позашкільний
навчальний заклад "Центр
туризму, краєзнавства та
екскурсій учнівської молоді
Інгулецького району" Криворізької
міської ради Дніпропетровська
область*

***Не кажи світові про те,
що ти хочеш зробити - покажи, як ти це робиш***

Керівник гуртка, викладач, педагог... Скільки синонімів одного слова. Керівник гуртка ... Це посада чи покликання? Яким має бути сьогодні керівник гуртка?

Керівник гуртка – артист, роль якого триває не годину і не дві, а довгі роки. Він повністю занурюється у свою роль, живе нею. Керівник гуртка – лікар, який лікує не тільки тіло, а й душу. Керівник гуртка – будівельник. Він будує людські долі. У той же час, керівник гуртка – проста людина. Зі своїми радощами і печалюми, проблемами. Він багатогранний і цікавий, добрий і суворий, справедливий і непідкупний. Звідки ж бере свої сили керівник гуртка, щоб одночасно бути вихователем і педагогом, артистом і скульптором, батьком і матір'ю...

Якою б не була політична ситуація в країні, яким би хвилюючим і безнадійним не здавалося сьогоднішня ситуація, без чого держава не бачить свого майбутнього і не мислить свого подальшого існування. Майбутнє держави - це наші діти, здорові фізично і духовно, загартовані спортом і працею, згуртовані єдиними думками і помислами.

Одним з перспективних способів отримання освіти в наш час є дистанційне навчання, за допомогою можливостей, які надають сучасні телекомунікаційні технології і, зокрема, мережа інтернет. Впровадження дистанційних освітніх технологій в систему позашкільної освіти полягає в забезпеченні доступності якісної освіти вихованцям, незалежно від місця проживання, соціального положення і стану здоров'я.

Основна ідея нашої дистанційної роботи полягає в запровадженні системи навчання та виховання, як відкритої і самодостатньої системи, що сприяє оновленню та збагаченню інтелектуального потенціалу кожної дитини і є «точкою росту» обдарованої особистості.

На розгляд, ми хочемо представити цикл дистанційних занять які можна використовувати на заняттях гуртків «Спортивний туризм», «Велотуризм», «Пішохідний туризм».

Кожне наше заняття – це маленький спектакль, це заняття людяності, етичності, моральності, пізнання себе, світу в ньому, заняття всебічного розвитку особистості дитини. Ми віримо, що наші найкращі заняття ще попереду. І продовжувати їх буде саме життя. На сьогоднішній день нами створено 22 дистанційних заняття (додаток 1), які використовують педагоги нашого закладу:

1. Вузли для зв'язування мотузок одного діаметру.

<https://youtu.be/fhRNBT3rKT0>

<https://www.facebook.com/100005811425091/videos/1283226431881059/>

2. Ремонт велосипеда.

<https://youtu.be/-W19mw1-Oc0>

<https://www.facebook.com/100005811425091/videos/1283955575141478>

3. Фігурне водіння велосипеда.

<https://youtu.be/ZbpuDJlpEeA>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZbpuDJlpEeA&feature=youtu.be>

4. Індивідуальна страховка.

https://youtu.be/Tc_PPT-HPnw

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1289480144589021>

5. Вузли для зв'язування мотузок різного діаметру.

https://youtu.be/3JTAi7O_QZ8

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1293782167492152>

6. Що потрібно для велопоходу.

<https://youtu.be/7IQqielGI3A>

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1294989700704732>

7. Правила безпечної поведінки під час подорожі. Небезпечні рослини.

https://youtu.be/O7_5zrUIWvw

<https://www.facebook.com/100005811425091/videos/1299058306964538/>

8. Екскурсія до ландшафтного заказника місцевого значення «Візирка».
<https://youtu.be/63sHxqflUAc>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1305544909649211>

9. Встановлення та зняття намету під час змагань з пішохідного туризму.
<https://youtu.be/u-NZbkBY8U4>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1305509452986090>

10. Змагання зі спортивного велосипедного туризму. Дистанція «тріал».
https://youtu.be/pK52YgS_vxQ
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1312040622332973>

11. Приготування їжі в похідних умовах (практичне заняття).
<https://youtu.be/rLOKA09IHgE>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1312040835666285>

12. Туристське спорядження – рюкзак.
<https://youtu.be/RNjbBHYxt9o>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1314139168789785>

13. Умовні знаки топографічних карт.
<https://youtu.be/PFXHFSpyiVI>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/posts/1439278339609200>

14. Проходження навчальних дистанцій у заданому напрямку.
<https://youtu.be/NfCovDN2Itk>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/posts/1442114115992289>

15. Розпалювання вогнища. Вимоги протипожежної безпеки.
https://youtu.be/-3SqY_3C0-k
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1466444660225901>

16. Індивідуальна страхувальна система. В'язання грудної обв'язки.
<https://youtu.be/PIMTKT1ik78>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1474084496128584>

17. Долікарська медична допомога (загальні положення).
<https://youtu.be/J79tWyJN-2w>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1491121714424862>

18. Види дистанцій на змаганнях з пішохідного туризму.
<https://youtu.be/tRBNU1a9UKQ>
<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1491750081028692>

19. Загальна фізична підготовка (ранкова гімнастика).
<https://youtu.be/ZcGcVIMgsh8>

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1500527900150910>

20. Загальні вимоги до спорядження (готуємося в похід).

<https://youtu.be/eV55g3YSct8>

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1504377313099302>

21. Спортивне орієнтування. Знаки спортивних карт.

https://youtu.be/v3mZ_ffqEw

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1501108423426191>

22. Спортивне орієнтування. Орієнтування за вибором.

<https://youtu.be/3Z1RuGEA74s>

<https://www.facebook.com/CTKEUM/videos/1507025186167848>

Головною метою цих занять з туризму є обмін накопиченим досвідом роботи. Багаторічний досвід показав, що для тих, хто займається туризмом, характерні яскраво визначені самостійність та ініціатива в діях. До цього дітей спонукають особливості умов життя в походах, на змаганнях та тренуваннях.

Аналізуючи свою роботу приходимо до висновку, що завдання з організації спортивно-туристичних змагань, навчання туристичних навичок, підвищення туристської майстерності та проведення практичних занять з різних туризму, успішно вирішуються, коли реалізується комплексний підхід. Це означає, що чим повніше обґрунтований зміст та методи роботи з туристської діяльності з дітьми, тим ефективніший результат.

Гурткове заняття є основною формою навчання в позашкільному закладі. Саме на гурткових заняттях вихованці здобувають нові знання, навички, вміння, удосконалюють і зміцнюють їх.

Відомо, що оволодіння знаннями, навичками проходить через процес засвоєння, що складається з взаємозв'язаних ланок: сприйняття, осмислення, закріплення та застосування знань.

Процес засвоєння вважається закінченим, якщо дитина здатна знайти застосування отриманим знанням та вмінням на практиці.

Кожне заняття має відповідати наступним вимогам:

- мати чітку мету, спрямовану на виховання дітей та озброєння їх певними знаннями, навичками, вміннями;
- будуватися так, щоб весь відведений час повністю використовувався для досягнення поставленої навчально-виховної мети.

Заняття повинно являти собою логічне, психологічне і організаційне єдине ціле. Окремі частини заняття повинні бути внутрішньо пов'язані між собою і мати зв'язок з навчальними питаннями попереднього і подальшого занять. Тому на початку заняття доцільно провести роботу, що сприяє засвоєнню матеріалу, що вивчається.

Психологічна єдність вимагає, щоб діти були уважні, зосереджені і проявляли високу пізнавальну активність. Велике значення при цьому має зацікавленість в придбанні знань, впевненість в їх необхідності. Однак головна вимога, без якого немислимі логічна і психологічна єдність - це організація заняття - підготовка місця

проведення, розподіл навчальних питань за часом, забезпечення зайнятості кожного гуртківця. І теоретичне, і практичне заняття повинні складатися з трьох частин:

- вступної – організаційний момент (перевірка явки гуртківців, необхідність наявних матеріалів, спорядження), постановка мети заняття, нагадування навчальних питань, необхідних для оволодіння знаннями, навичками, вміннями;
- основної – вивчення нового матеріалу, робота над навчальним матеріалом;
- заключна – відповіді на запитання, підведення підсумків, завдання на самоперевірку.

Для реалізації цілей своїх занять, ми використовуємо наступні методи: метод самостійної роботи в малих групах, що дозволяє провести обмін думками, який створює умови для включення всіх в активну діяльність; постановка проблемного завдання і рішення її через програвання різних ситуацій; словесний, наочний, практичний методи навчання.

Використовуємо прийоми, що розкривають творчий потенціал вихованців. Важливо відзначити: в даних заняттях, процес пізнання набагато важливіше, цінніше, ніж саме знання, отримане в результаті заняття. Процес знайомства з основами туризму дозволяє виробити ставлення до нього.

Алгоритм проведення наших занять: виділення проблеми - панель - об'єднання в групи для вирішення проблеми - робота з матеріалом - представлення результатів роботи - обговорення та коригування результатів роботи.

Основними елементами технології проведення наших занять, методичними прийомами є індукція, соціалізація, афішування, творче конструювання знання, рефлексія, фізична підготовка, тощо.

На нашу думку інтернет підвищує роль «мережевих» педагогів, адже зона їх впливу за допомогою телекомунікацій зростає в сотні і тисячі разів у порівнянні зі звичайним навчальним освітнім процесом. Талановитий педагог цікавий не тільки тим людям, які його оточують; його місія ширше - допомогти тим, які хочуть вчитися у нього, використовуючи для цього дистанційні технології. У нашому столітті кращими педагогами, швидше за все, будуть саме дистанційні, тобто ті, хто має можливість і вміє взаємодіяти з усім світом за допомогою електронних телекомунікацій.

Як відомо: навчальний позашкільний заклад був і буде в житті кожного. Для дітей - це набуття додаткових знань, а для нас - книга життя, читаючи яку, сторінку за сторінкою, набираєшся безцінного досвіду. І важливо, щоб цей досвід керівника гуртка із маленької «зернинки», яку ми вкладаємо в кожного свого вихованця, проріс урожайним «колоссям» на життєвій ниві наших вихованців.

ВИСНОВКИ

Практична значимість наших дистанційних занять полягає в:

- актуальності та перспективності, тобто сприяє вирішенню завдань сучасного етапу розвитку позашкільної освіти, задовольняє потреби педагогічної освіти, допомагає в подоланні труднощів при здійсненні навчально-виховного процесу;

- високій результативності, стабільності показників, оптимальності - це означає, що використання досвіду сприяє підвищенню рівня навчальних досягнень вихованців, забезпечує постійну ефективність і стабільність результатів протягом тривалого часу за менших витрат часу й зусиль;
- науковій обґрунтованості, тобто відповідності основним принципам, законам педагогічної діяльності;
- існуванні елементів новизни й оригінальності;
- можливості творчого наслідування досвіду іншими педагогами, з нього можна вичленити те суттєве, що може стати надбанням основної маси педагогів-позашкільників.

На цьому варто зауважити, що й педагоги мають бути підготовленими до наслідування, сприйняття досвіду дистанційного навчання. З цього приводу, можна згадати слова видатного педагога П.П. Блонського, який писав: «Шляхом практики мистецтву виховання може навчитися лише той, хто засвоїв та заздалегідь вивчив теорію та підготовлений до тих вражень, які має дати йому досвід». Інакше кажучи, якісне зерно, висіяне в поганий ґрунт, не проросте.

Ефективність нашої дистанційної роботи підтверджується тим, що протягом складної епідеміологічної ситуації в країні, педагоги та вихованці, за результатами соціометрії показують хорошу згуртованість колективу, що дозволяє підвищувати культуру вирішення завдань, сприяє розвитку мислення, виховує такі якості особистості як цілеспрямованість, наполегливість у досягненні мети, воля та ін. І хоча до «палаючого факела», висловлюючись словами відомого педагога Анатолія Лутошкіна, нашим педагогам ще далеко, але це точно не «піщана розсип». На основі особистого споглядання явищ, об'єктів і речей здійснюється сприйняття, розкриваються закономірності, проводяться узагальнення, робляться висновки і в результаті формуються необхідні для практичної діяльності знання.

І на останок... Шлях кожного педагога до професії був не простим і досить довгим. Потрібно було закінчити навчання, а потім зрозуміти, що по життю ти – педагог, але не просто педагог, а людина, яка хоче бути поруч з дітьми, бере їх такими, якими вони є, вчить їх вірити в себе, свої сили і захищає їх своєю любов'ю, своєю вірою в них. Адже вони – продовження нашого життя. А так хочеться, щоб воно дійсно тривало.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бочко М., Бочко І. Методика проведення досліджень на місцевості. 6-й клас // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2016. – № 16. – С. 13-25.
2. Грабовський Ю.А. Організація та проведення спортивних туристських походів: Навчальний посібник. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – 120с.
3. Грабовський Ю.А., Селезньова Т.В. Змагання зі спортивного туризму: Навчально-методичні рекомендації. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – 72с.
4. Грабовський Ю.А., Скалій О.В., Скалій Т.В. Спортивний туризм. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 304с.
5. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю, Інструкція щодо організації та проведення туристських спортивних походів з учнівською та студентською молоддю (наказ

Міністерства освіти і науки України «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи» від 02.10.2014 № 1124, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27.10.2014 за № 1341/261178) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1340-14>.

6. Копилець Є.В. Використання поняття «цінності природи» в теорії екологічного виховання: історія та перспективи // Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наук. пр. / За заг. ред. В.І. Сипченка. – Слов'янськ: СДПУ, 2008. – Вип. XLII. – С. 112-119.

7. Копилець Є.В. Екологічне виховання в туристському поході // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2016. – № 32. – С. 3-7.

8. Копилець Є.В. Екологічне виховання у роботі учнівських туристсько-краєзнавчих об'єднань географічного спрямування // Географія та основи економіки в школі. – 2007. – № 7. – С. 32-35.

9. Копилець Є.В. Завдання з географії на Всеукраїнських зльотах юних туристів-краєзнавців // Освітні й наукові виміри географії: Зб. Матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. / Відп. ред. С.М. Шевчук. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016. – С. 291-294.

10. Корнєєв О.В. Методика шкільного географічного краєзнавства. – Х.: Вид. гр. «Основа», 2007. – 144 с.

11. Крачило М.П., Серебряй В.С. Географія: практичні заняття на місцевості. – К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

12. Наровлянська М.Д., Наровлянський О.Д., Пустовойт В.О. Шкільний туризм. – К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.

13. Спортивний туризм: правила змагань. – К.: Федерація спортивного туризму України.

14. Туристсько-спортивний словник-довідник / автор-упорядник Колотуха О.В. – Спортивний туризм. Інформаційно-методичний збірник № 15. – К.: ФСТУ, 2017. – 144 с.

15. Федорченко В.К. Історія туризму в Україні: навчальний посібник / Федорченко В.К., Дьорова Т.А. – К.: Вища школа, 2002. – 196 с.

16. Філіпов З.І. Спортивний туризм. Організація і методика спортивно-туристичної роботи. – Дрогобич: Коло, 2010. – 344 с.

17. <http://ukrjuntur.org.ua/> - сайт Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді.

18. <http://www.fstu.com.ua/> - сайт федерації спортивного туризму України.

19. <http://ismf-ski.org> – International Ski Mountaineering Federation (ISMF) – сайт Міжнародної федерації-альпінізму.

20. <http://tourlib.net/> - сайт туристської літератури «Все про туризм. Туризм в Україні».

21. <http://kss.in.ua/index.php> - сайт «Безпека мандрівок»

ДОДАТОК

**КОМУНАЛЬНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЦЕНТР ТУРИЗМУ, КРАЄЗНАВСТВА ТА ЕКСКУРСІЙ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
ІНГУЛЕЦЬКОГО РАЙОНУ» КРИВОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

ДИСТАНЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ З ТУРИЗМУ

ВУЗЛИ ДЛЯ ЗВ'ЯЗУВАННЯ МОТУЗОК ОДНОГО ДІАМЕТРУ

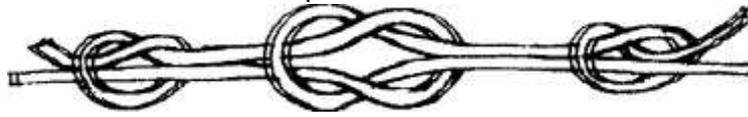
Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	вузли для зв'язування мотузок одного діаметру
Мета заняття:	навчити гуртківців в'язання вузлів – прямий, грепвайн, зустрічна вісімка, розвивати бажання пізнавати щось нове, продовжувати виховувати повагу до людей праці, своєї Батьківщини.
Обладнання:	мотузка

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Навички в'язання вузлів необхідні не тільки в туризмі, а й повсякденному житті, у різноманітних професіях – монтажникам, медикам, військовим, пожежникам, рятувальникам, сільськогосподарським працівникам і т.д.
- **Повторення пройденого матеріалу.** Провідник (простий, провідник вісімка, серединний)
Провідники: вісімка, простий провідник - петля утворена вантажним кінцем повинна знаходитися над петлюю не навантаженого кінця. Відстань від вузла до крайньої точки петлі не повинна перевищувати 20 см.
Серединний - вузол повинен бути прямий і розтягнутий.
- **Вивчення нового матеріалу.** Вузли для зв'язування мотузок одного діаметру:
прямий – найпоширеніший вузол, яким користуються туристи достатньо міцний, але більшість не знає, що цей вузол добре тримає тільки при постійному навантаженні, цей вузол не можна використовувати при перемінному навантаженні на зв'язані мотузки, він має тенденцію до саморозв'язування; для нього обов'язкові контрольні вузли, навколо основної мотузки; в'язати контрольні вузли на кінцях мотузки, не охопивши основну- неможна, служить для зв'язування двох кінців мотузки одного діаметру;
грепвайн – має велику надійність, при зв'язуванні двох мотузок порівняно з звичайним прямим вузлом; не потребує допоміжних контрольних вузлів, і головне не розв'язується самопримусово, як це може бути із прямим вузлом, особливо зручний цей вузол під час зв'язування петлі для самостраховки, так як довжину петлі можна регулювати самим вузлом, має великий об'єм, застосовується, як страхувальний вузол;
зустрічна вісімка – для того, щоб зав'язати зустрічну вісімку, треба спочатку зав'язати вісімку вузол на одній мотузці. Потім кінець другої мотузки просмикується через вісімку немов назустріч кінцю першої, повністю повторюючи всі його вигини і укладається паралельно один одному

- Закріплення матеріалу.

Прямий:

Грепвайн:

Зустрічна вісімка:

- Домашнє завдання.

Навчитися в'язати вузли за 30" кожний

РЕМОНТ ВЕЛОСИПЕДУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	15-17 років
Тема заняття:	Ремонт велосипеда – ремонт камери
Мета заняття:	навчити гуртківців заклеювати камери, розвивати у дітей бажання самостійно ремонтувати велосипед, виховувати любов до праці та людей праці.
Обладнання:	колесо велосипеда з камерою, набір ключів, наждачний папір, вода, серветка з тканини та ремнабір
Опорний конспект заняття:	

- **Вступ.** Однією з найважливіших частин велосипеда є колеса, так як від них залежить плавність і швидкість їзди. Вони бувають наступних розмірів (діаметри обода велосипеда) - 20 (дитячі), 24 (підліткові велосипеда для хлопчиків і дівчаток і для екстремальних дисциплін), 26 (гірські, міські та прогулянкові), 27 (шосейні), 28 (гібридні і дорожні) і 29 дюймів велосипеда (новий стандарт гірських велосипедів).
- **Повторення пройденого матеріалу.** Регулювання гальмівної системи велосипеда. Гальма на сучасних велосипедах бувають двох типів - обвідні і дискові. Від того, яка гальмівна система використовується на вашому велосипеді, буде залежати те, як відрегулювати гальма на велосипеді. Як правило, гальмо не потрібно часто настрайку, але бувають випадки коли його регулювання просто необхідна. Адже надійний гальмо - це запорука вашої безпеки.
- **Вивчення нового матеріалу.** Заклеювання камери.
  1. Від'єднати гальмівну систему;
  2. Зняти колесо;
  3. Огляд покришки;
  4. Огляд камери;
  5. Ремонт камери (заклеювання);
  6. Встановлення колеса;
  7. Під'єднання гальмівної системи;
- **Закріплення матеріалу.**
- **Домашнє завдання.** Знайти в Інтернеті способи ремонту камер в похідних умовах.

ФІГУРНЕ ВОДІННЯ ВЕЛОСИПЕДУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	15-17 років
Тема заняття:	Фігурне водіння велосипеда
Мета заняття:	Познайомити вихованців з обов'язковими фігурами дистанцій всіх класів, розвивати бажання займатися у гуртку з велосипедного туризму, виховувати любов до активного способу життя.
Обладнання:	велосипед, шоломи, бруски, контрольні лінії

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Велосипедний туризм - це популярний вид активного відпочинку, що має безліч різновидів: від невеликих прогулянок і екскурсій до складних велосипедних подорожей, спортивних змагань. Оволодіння технікою фігурного водіння сприяє розвитку навичок їзди на велосипеді в найнесподіваніших ситуаціях. Добре вміє їздити на велосипеді той, хто може керувати ним у складній ситуації при повільній їзді. Тому так необхідно оволодіти навичками фігурного водіння велосипедом.
- **Вивчення нового матеріалу.** Дистанції фігурного водіння велосипеда допомагають в проходженні фігур, що розташовані на майданчику з ґрунтовим або твердим покриттям, у будь якій послідовності. Обов'язковими фігурами для дистанцій усіх класів є: вісімка, гойдалка, колія, стоп-лінія.

Вісімка – фігуру утворюють два кола діаметром 3 м., що прилягають одне до одного. Учасник заїжджає у фігуру вздовж дотичної в перший розрив - шириною 1 м., розвертається в першому колі потім в другому, вимальовуючи вісімку, і виїжджає через другий розрив.

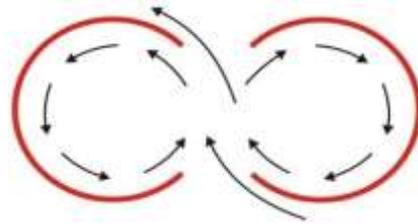
Гойдалка – учасник проїжджає по дошці довжиною 2,5-3 м., шириною 20-30 см., яка встановлена в центрі на опорі висотою 15-25 см.. і гойдається. Кінець дошки призначений для заїзду, повинен опускатися вниз під дією власної ваги.

Колія – учасник проїжджає по колії довжиною 5 м. і шириною 20 см., утвореною двома рядами обмежувачів через 0,5 м., висотою 15 см.

Стоп-лінія. Фініш. На землі розмічається квадрат, сторона якого дорівнює 1 м., на його дальній стороні розмічається білою фарбою лінія шириною 10 см., довжиною 1 м., яка є стоп-лінія. Учасник повинен зупинити велосипед так, щоб переднє колесо мало контакт зі стоп- лінією. Фініш є дотик переднього колеса до стоп-лінії. Допускається дотик землі ногами в мажах квадрату, після зупинки велосипеда

- Закріплення матеріалу.

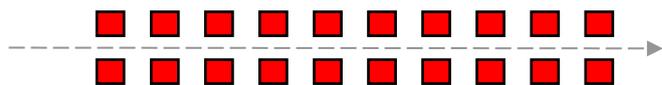
Вісімка

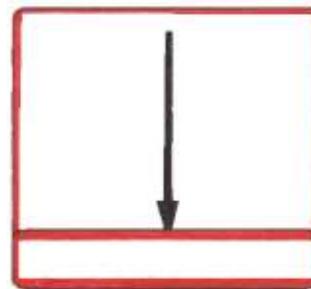
Гойдалка

Коля

Стоп-лінія

- Домашнє завдання.

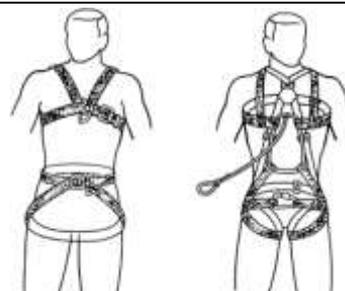
Вивчити поняття про обов'язкові фігури для дистанцій фігурного водіння велосипеду

ІНДИВІДУАЛЬНА СТРАХОВКА

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Індивідуальна страхувальна система туриста-пішохідника
Мета заняття:	навчити гуртківців блокувати страхувальну систему туриста-пішохідника, розвивати бажання до пізнання нового, виховувати любов до батьківщини її сучасного і минулого.
Обладнання:	Мотузка, страхувальна система, карабіни

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами познайомимося з поняттям «індивідуальна страхувальна система»
- **Повторення пройденого матеріалу.** Етапи змагань, які не потребують страхувальної системи:
  - купини
  - жердини
  - маятник
- **Вивчення нового матеріалу.** Індивідуальна страхувальна система:
  - з історії страхувальної системи:
    - a) система з репшнурів
    - b) система з ременів
  - сучасна страхувальна система та її обв'язка
- **Закріплення матеріалу.** Страхувальна система:
  - повинна відповідати розміру учасника і щільно охоплювати тіло;
  - повинна забезпечувати вільне висіння без больових відчуттів протягом 10 хвилин;
  - пряжки не повинні залишати слідів на тілі людини, вони не повинні бути розташовані під пахвами, в районі нирок, між ніг;
  - товщина пряжок повинна бути не менше 6 мм;
  - не повинна втрачати своїх характеристик при температурі – 20 °С.

- **Домашнє завдання.** Знайти в інтернеті книгу Е.Кодиша «Змагання туристів» та відповісти на запитання:
  - Якими якостями повинен володіти спортсмен пішохідного туризму для вдалого виступу на змаганнях?

ВУЗЛИ ДЛЯ ЗВ'ЯЗУВАННЯ МОТУЗОК РІЗНОГО ДІАМЕТРУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	вузли для зв'язування мотузок різного діаметру
Мета заняття:	Навчити гуртківців в'язання вузлів академічний та брамшкотовий, розвивати бажання пізнавати щось нове, продовжувати виховувати повагу до людей праці, своєї Батьківщини.
Обладнання:	Мотузка

Опорний конспект заняття:

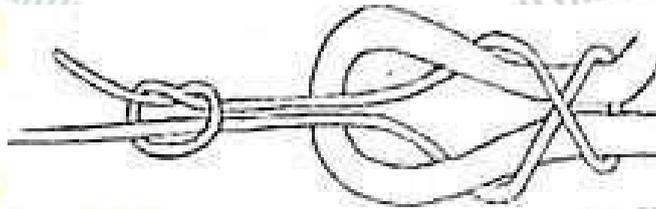
- **Вступ.** Навички в'язання вузлів необхідні не тільки в туризмі, а й повсякденному житті, у різноманітних професіях – монтажникам, медикам, військовим, пожежникам, рятувальникам, сільськогосподарським працівникам і т.д.
- **Повторення пройденого матеріалу.** Вузли для зв'язування мотузок одного діаметру:
прямий – найпоширеніший вузол, яким користуються туристи достатньо міцний, але більшість не знає, що цей вузол добре тримає тільки при постійному навантаженні, цей вузол не можна використовувати при перемінному навантаженні на зв'язані мотузки, він має тенденцію до саморозв'язування; для нього обов'язкові контрольні вузли, навколо основної мотузки; в'язати контрольні вузли на кінцях мотузки, не охопивши основну – неможна, служить для зв'язування двох кінців мотузки одного діаметру;
грепвайн – має велику надійність, при зв'язуванні двох мотузок порівняно з звичайним прямим вузлом; не потребує допоміжних контрольних вузлів, і головне не розв'язується самопримусово, як це може бути із прямим вузлом, особливо зручний цей вузол під час зв'язування петлі для самостраховки, так як довжину петлі можна регулювати самим вузлом, має великий об'єм, застосовується, як страхувальний вузол;
зустрічна вісімка – для того, щоб зав'язати зустрічну вісімку, треба спочатку зав'язати вісімку вузол на одній мотузці. Потім кінець другої мотузки просмикується через вісімку немов назустріч кінцю першої, повністю повторюючи всі його вигини і укладається паралельно один одному
- **Вивчення нового матеріалу** В умовах походу часто з'являється потреба перекинути мотузку через перешкоду (річку, прірву, глибокий яр тощо). Це легше зробити Допоміжною мотузкою, а потім, прив'язавши до неї основну, організувати переправу. Для зв'язування мотузок різної товщини застосовують брамшкотовий вузол та академічний. Вони надійні, добре тримають мотузки, і їх можна легко розв'язати. При в'язанні цих вузлів петлю формують із товщої мотузки і обв'язують тоншою.

Академічний вузол. Техніка в'язання академічного вузла нагадує техніку в'язання прямого одним кінцем. Основна мотузка утворює петлю, а допоміжну протягують через неї, двічі обкручують і виймають з петлі основної мотузки. Необхідно стежити, щоб кінці допоміжної мотузки виходили з одного боку петлі основної мотузки.

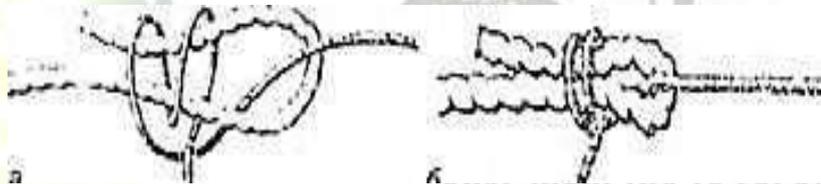
Брамшкотовий вузол. Для в'язання брамшкотового вузла необхідно зробити петлю з основної мотузки. Допоміжну мотузку протягують через цю петлю, утворюючи невелику петлю, через яку двічі протягують її кінець, обкручений навколо петлі основної мотузки. Для запобігання розв'язуванню на кінцях обох мотузок в'яжуть контрольні вузли;

- Закріплення матеріалу.

Академічний:

Брамшкотовий:

- Домашнє завдання.

Навчитися в'язати вузли за 30" кожний

ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ ВЕЛОПОХОДУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	15-17 років
Тема заняття:	Що потрібно для велопоходу. Абетка велотуриста.
Мета заняття:	Навчити вихованців вірно зібратися у велопохід, розвивати пам'ять та уяву, виховувати інтерес до занять велотуризмом.
Обладнання:	велосипед, шоломи, рюкзак, спорядження.

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Велосипедний туризм - це популярний вид активного відпочинку, що має безліч різновидів: від невеликих прогулянок і екскурсій до складних велосипедних подорожей, спортивних змагань.
- **Вивчення нового матеріалу.** Велосипед – любий, з колесами не для гонок, відремонтований, з місцем для кріплення багажника, робочою тормозною системою, перемикачем передач, не старими покришками, зручним місцем для сидіння – сідлом. Багажник – краще два – на переднє і заднє колесо. Велорюкзак – типу баул або штани – з матеріалу який цупкий та не промокає.
Спорядження:
  - Особисте - одяг легкий, зручний, витривалий, відповідно для пори року; обов'язково светр та куртка від вітру; дощовик, кросівки та шльопки; каримат; спальний мішок; особистий посуд; предмети гігієни.
  - Групове – палатка, посуд, продукти, ремонтний набір, аптечка.
- **Домашнє завдання.** Якими б речами ви б доповнили особисте та групове спорядження? Що з особистого спорядження я забув взяти?

ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ПОДОРОЖІ. НЕБЕЗПЕЧНІ РОСЛИНИ

- Напрямок освіти:** туристсько-краєзнавчий
- Заклад:** КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгuleцького району» КМР
- Вік дітей:** 15-17 років
- Тема заняття:** Правила безпечної поведінки під час подорожі. Небезпечні рослини.
- Мета заняття:** Навчити гуртківців основним правилам безпечної поведінки під час подорожі з метою запобігання нещасних випадків. Продовжити розвивати безпечне ставлення до людського здоров'я, та особисто до власного. Продовжити виховання активного громадянина України.
- Обладнання:** велосипед, шоломи, рюкзак, спорядження, картки та відеоматеріал з зображенням небезпечних рослин.
- Опорний конспект заняття:**
- **Повторення вивченого матеріалу** Що необхідно зробити під час підготовки до походу:
    1. Оглянути велосипед (ТО);
    2. Протерти та змазати всі деталі, які труться.
    3. Перевірити шини, роботу гальмівної системи. Перемикачів швидкості, кріплення багажника..Що входить до спорядження туриста-велосипедиста; набір групового та особистого спорядження.

- **Вивчення нового матеріалу.**

Небезпечні рослини, це отруйні рослини. Отруйні рослини, це рослини в яких містяться токсини або хімічні речовини, які являють собою серйозний ризик виникнення хвороби, травми або смерті у людей чи тварин. Отруйні речовини (рослинні токсини, отрути рослин можуть міститися у всій рослині загалом, або в різних її частинах - у надземних: листках, квітках, плодах, насінинах, корі, та підземних: кореневищах, коріннях, цибулинах, бульбах. Дія отруйних рослин зумовлена вмістом у них різних отруйних речовин: глюкозидів, ефірних олій, алкалоїдів, органічних кислот, смол, та інших хімічних сполук.

Сьогодні ми з вами вивчимо:

Болиголов - рід дворічних трав'янистих рослин родини окружкових. Стебло високе плямисте, листки 3-пірчасті. Відомо 4 види, поширений, в Європі, Сибіру і Малій Азії. В Україні - 1 вид: Болиголов плямистий до 2 м висотою. Стебло розгалужене, борозенчасте, в нижній частині з червоно-бурими плямами. Плід - сім'янка. Росте як бур'ян на засмічених місцях, луках і лісових галявинах. Дуже отруйна рослина, особливо плоди. При висушуванні отруйність зникає. Може також використовуватися як лікарська рослина.

Блекота - рід родини пасльонових. Рослина отруйна, може також використовуватися як лікарська. Багаторічні, дворічні або однорічні

трави з перисто-розсіченими, рідше цілісними листками. Квітки в обліснених завійках, які до часу плодоношення подовжуються, і стають китице- або колосовидними. Чашечка дзвоник видна, п'яти зубчаста, біля плодів трохи розростається і дерев'яніє. Віночок лійковидний, з п'яти лопатевим відгином і тупими лопатями. Плід — двогнізда глечик подібна коробочка, що розкривається кришечкою.

Дурман - рослина родини пасльонових, представники якого — великі трави, рідше — деревоподібні рослини. Вся рослина, особливо коріння отруйні. В Центральній Україні та на Поділлі дурман

називають «дивдвир». Квітки великі, віночок воронкоподібний. Зав'язь 2-гніздова, причому гнізда нерідко ще розділені кожне на 2 напівгнізда; плід — велика, в основному 4-гніздова коробочка, що абсолютно висихає при досяганні або м'ясиста, що розпадається на 4 стулки, або ж зовсім не розкривається.

Вовчі ягоди - (дафнія) належать до родини Тимелеєві. В роді нараховують близько 50 видів, які ростуть у Європі, Азії і на півночі Африки. Це низькорослі, іноді середньої висоти кущі, у яких блискучі, вічнозелені або опадаючі листки. Цвіте рослина від ранньої весни до літа; квіти яскраво-рожеві або білі.

- Закріплення
матеріалу

Ми з вами вивчили отруйні рослини:
Болиголов

Блекота

Дурман

Вовчі ягоди

- Домашнє завдання.

Чи може знайома вам рослина – КАРТОПЛЯ бути отруйною?

ЕКСКУРСІЯ ДО ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ВІЗІРКА»

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	15-17 років
Тема заняття:	Ландшафтний заказник місцевого значення «Візірка»
Мета заняття:	Розповісти вихованцям про красу рідного краю, показати різноманіття туристичних місць відпочинку; виховати у дітей почуття поваги до природних скарбів свого краю, моральність, національну самосвідомість людини, сформувати риси високої громадянськості; розвивати знання про природу рідної землі, розкрити дітям рекреаційний потенціал Інгульця, прививати любов до Батьківщини через пізнання природи рідної землі.

Обладнання: велосипед, шолом, рюкзачок, бутерброди, вода, велоаптечка.

Опорний конспект заняття:

- **Вивчення нового матеріалу.** З Центру туризму відправляємося в верх по вулиці Ніколокозельська. На перехресті з вулицею Жовтонога повертаємо ліворуч. В кінці вулиці пам'ятний знак присвячений герою війни лікарю Жовтоногу. Переїхавши трасу Інгулець-Кривий Ріг ми біля ландшафтного заказника місцевого значення «Візірка». Однією з найбільш актуальних проблем екології в даний час є вивчення впливу людини на навколишнє середовище. Так в Інгульці – великі площі колись родючої землі перетворено залізрудними кар'єрами на ділянки «місячного ландшафту». Землі порушені відвалами порожніх порід, є джерелом забруднення навколишнього середовища. Відповідно до існуючого законодавства землі повинні бути відновлені шляхом рекультиватії. У 2001 році за рішенням виконкому Інгулецької районної ради м. Кривого Рогу був утворений ландшафтний заказник місцевого значення «Візірка», площею 121,1 га. На трьох кар'єрах за 35 років територія заросла деревами, чагарниками, трав'янистим покривом. Утворилися глибокі водойми, які не промерзають взимку і не висихають в літку. Вони заселені птахами, рибою та іншою живністю, як водною так і прибережною. У районі заказника відзначено 693 види тварин – 12 видів мешканців занесено до Червоної книги України. Глибина кар'єрів 40-70 м. Загальна площа озер 8,65 га, а загальна площа кар'єрів складає 28,5 га, відвалів – 42,0 га. В кар'єрах чиста прісна вода, з дна б'ють численні ключі. Заказник «Візірка» має велике значення у відновленні духовних і фізичних сил людини, забезпечення повноцінного відпочинку в умовах природного середовища

Домашнє завдання.

Який туризм називається екологічним? Які його основні цілі?

ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ЗНЯТТЯ НАМЕТУ ПІД ЧАС ЗМАГАНЬ З ПІШОХІДНОГО ТУРИЗМУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Встановлення та зняття намету під час змагань з пішохідного туризму
Мета заняття:	навчити гуртківців встановлювати та знімати намет під час змагань, розвивати навички виживання під час складних життєвих ситуацій, продовжувати виховувати патріота України.
Обладнання:	Намет, мотузка, страхувальна система

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами вичемо як встановлювати та знімати намет
- **Повторення пройденого матеріалу.** Подолання перешкод за допомогою етапу «Паралельні мотузки» - цирк:
  - без системи;
  - в системі;
  - через водну перешкоду.
- **Вивчення нового матеріалу.** Намет «Домік» - брезентовий, 2 альпенштоки (розділені на три частини кожний), 10 пакільців, чохол.
- **Закріплення матеріалу.** Намет - укриття, що складається з тканини, або іншого матеріалу, який монтується на каркас — дуги, або альпенштоки, а також укріплюється допоміжними мотузками. Спершу використовувались як портативне житло кочовими народами, сучасні намети використовуються, в основному, як експедиційні, для кемпінгу і тимчасового укриття в туризмі.
- **Домашнє завдання.** Напишіть мені послідовність встановлення та зняття намету.

ЗМАГАННЯ ЗІ СПОРТИВНОГО ВЕЛОСИПЕДНОГО ТУРИЗМУ ДИСТАНЦІЯ «ТРІАЛ»

- Напрямок освіти:** туристсько-краєзнавчий
- Заклад:** КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
- Вік дітей:** 14-17 років
- Тема заняття:** Змагання зі спортивного велосипедного туризму – дистанція «Тріал»
- Мета заняття:** Вивчити дистанцію «Тріал» під час велозмагань, продовжити розвивати мислення, кмітливості, бажання пізнавати нове, спостережливості, виховувати активних громадян України.
- Обладнання:** Велосипед, каска
- Опорний конспект заняття:**
- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами вивчимо як долати дистанцію «Тріал»
  - **Повторення пройденого матеріалу.** Обов'язкові фігури на дистанції «Фігурне водіння велосипеду»:
    - вісімка;
    - гойдалка;
    - колія;
    - стоп-лінія.
  - **Вивчення нового матеріалу.** Змагання на дистанції «Тріал». «Тріал» - являє собою дистанцію довжиною 100-200 метрів з природними та штучними перешкодами (крутий схил, яр, піщані, заболочені та ін. важко прохідні ділянки; струмки, калюжі; стовбури дерев, що лежать, тощо; по вузькому коридору до 1.5 м. утвореному природними чи штучними обмеженнями – стрічками між дерев або стійками, тощо). Зміст перешкод, на дистанції, полягає у подоланні їх на велосипеді. Перешкоди мають коротку довжину від 2 до 5 метрів. Наша дистанція складається з перешкод: Старт
    - проїзд лабіринтом;
    - проїзд канави;
    - крутий підйом-крутий спуск;
    - переїзд через колоду;
    - крутий підйом;
    - вузький проїзд;
    - розворот у зворотному напрямку;
    - крутий спуск;Фініш.
  - **Закріплення матеріалу.** Сьогодні ми розглянули дистанцію «Тріал» на велозмаганнях – це подолання природних та штучних перешкод на велосипеді.
  - **Домашнє завдання.** Напишіть мені, які велосипеди допускаються до змагань і наявність якого обладнання на велосипеді – обов'язкове?

ПРИГОТУВАННЯ ЇЖИ В ПОХІДНИХ УМОВАХ (практичне заняття)

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгولهцького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Приготування їжі в похідних умовах (практичне заняття)
Мета заняття:	навчити гуртківців готувати каші в похідних умовах, розвивати прагнення до нового, виховувати у дітей самостійність, активність життєву позицію.
Обладнання:	Крупа, сіль, масло, спеції, вода, дрова, сірники, посуд
Опорний конспект заняття:	
- Вступ.	Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами спробуємо
- Повторення пройденого матеріалу.	о зварити кашу в похідних умовах Типи вогнищ: <ul style="list-style-type: none"> - колодязь; - курінь (піонерський); - зірка; - тайожний; - та ін.
- Вивчення нового матеріалу.	Сьогодні ми з вами будемо готувати гречану кашу. Нам необхідно: <ul style="list-style-type: none"> - вогнище – «курінь» (більш ефективно для швидкої тепловіддачі); - крупа гречана на 1 чол. - сіль; - масло; - спеції; - вода. Процес приготування: <ul style="list-style-type: none"> - миємо крупу - заливаємо водою; - засипаємо всі інгредієнти; - доводимо до кипіння і на повільному вогні випаровуємо воду.
- Закріплення матеріалу.	Що необхідно для приготування страви – гречана каша.
Домашнє завдання.	Приготуйте гречану каші на газовій плиті під наглядом батьків.

ТУРИСТСЬКЕ СПОРЯДЖЕННЯ - РЮКЗАК

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Туристське спорядження - рюкзак
Мета заняття:	Набуття гуртківцями навиків збирання рюкзака в поході, розвивати уявлення про пішохідний туризм, виховувати дбайливість під час підготовки до подорожі
Обладнання:	Особисте та групове спорядження

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами спробуємо о збирати рюкзак для пішохідного походу
- **Повторення пройденого матеріалу.** Яке буває туристське спорядження?
Індивідуальне – рюкзак, одяг, спальний мішок. Посуд, предмети гігієни, ліхтарик і каремат.
Групове – палатка, аптечка, костровий набір, ремонтний набір, посуд.
- **Вивчення нового матеріалу.** Рюкзак – в пішохідних походах єдиний спосіб транспортування вантажу. Велика різноманітність рюкзаків:
  - без жорсткої спинки;
  - труба;
  - з жорсткою спинкою.Вимоги до рюкзака: міцна не промокаюча тканина, надійність заплічних ременів, міцні кишені, невелика вага. При укладанні рюкзака необхідно дотримуватися таких правил – оптимальним являється такий розподіл вантажу при якому центр ваги (центр маси) рюкзака біля спини. На дно складають більш важкі речі, а у верхній частині легкі. Казанок загортають целофаном та заповнюють дрібними речами (консерви, крупи). Килимок скручують в трубочку і чіпляють з боку.
- **Закріплення матеріалу.** Вимоги до рюкзака:
  1. Непромокаючий;
  2. Міцний;
  3. Легкий.
- **Домашнє завдання.** Напишіть:
  1. Що ви візьмете в одноденний похід?
  2. А що ви візьмете в триденний похід з групового та індивідуального спорядження?

УМОВНІ ЗНАКИ ТОПОГРАФІЧНИХ КАРТ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Умовні знаки топографічних карт
Мета заняття:	Познайомити гуртківців з науками з топографічними знаками, закріпити знання про умовні топографічні знаки; розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення; виховувати вміння працювати в колективі, вчити слухати друзів.
Обладнання:	Карта, компас, годинник, ручка, олівець

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні на занятті ми з вами спробуємо розглянути основні групи умовних знаків топографічних карт
- **Повторення пройденого матеріалу.** Визначення сторін світу:
  - за допомогою компасу;
  - по карті без компасу;
  - за допомогою небесних світил;
  - за місцевими прикметами.
- **Вивчення нового матеріалу.** Умовні знаки – це азбука карти. Не можливо прочитати карту не знаючи умовних знаків. Сьогодні ми з вами розглянемо деякі з них. Вони поділяються на групи:
  - окремі будівлі;
  - окремі місцеві предмети;
  - дорожня сітка;
  - гідрографія;
  - рослинність та ґрунти;
  - кордони.
- **Закріплення матеріалу.**
  4. Запишіть, які групи умовних знаків топографічних карт ми сьогодні вивчили.
  5. Намалюйте - трансформаторні будівлі, не жилі будівлі, польові і лісні дороги, озеро, окреме дерево, обласний кордон.

Домашнє завдання.

Розгляньте групи умовних знаків і інтернеті. Скільки всього знаків ви знайшли?
Підготуватися до топографічного диктанту (запам'ятайте, як можна більше умовних знаків)

ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСТАНЦІЙ У ЗАДАНОМУ НАПРЯМКУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Проходження навчальних дистанцій у заданому напрямку (практична робота)
Мета заняття:	навчити впізнавати об'єкти за їх зовнішнім виглядом, формою і взаємним розташуванням і знаходити відповідність між картою і місцевістю, що є вирішальним фактором в успішному освоєнні техніки орієнтування; розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення; виховувати вміння працювати самостійно

Обладнання: Карта, компас, годинник, ручка, олівець, телефон

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні у нас з вами практичне заняття, ви самі спробуєте орієнтуватися на місцевості
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми вивчали рух за азимутом. Для чого нам потрібен азимут та відстань до КП. Використовуємо рідинний компас. Виставляємо азимут наприклад (60°) – треба обов'язково знати скільки становить ділення на шкалі компаса у нас 2° . Тоді стрілку компаса виставляємо на північ. Засікаємо орієнтир і контролюючи відстань рухаємося до нього. Компас повинен знаходитися в руці в горизонтальному положенні на 10-12 см. нижче очей.
- **Вивчення нового матеріалу.** Орієнтування в заданому напрямку. Суть змагань полягає в тому, що учасники повинні якнайшвидше відшукати на місцевості контрольні пункти (далі КП), які в певній послідовності нанесені на карту, з'єднані лінією і позначені порядковими номерами. Якщо хоч один КП не знайдений або пройдений не в належному порядку, результат не зараховують. Перемагає той учасник, який витратив найменше часу на проходження КП в заданій послідовності.
- **Практичне завдання** На цьому занятті ми будемо з вами орієнтуватися на ж/м Інгулець за картою М 1:10000. Старт буде біля школи № 114. На місцевості КП та номер нанесені червоною фарбою, а букви які потрібно скласти в слово рухаючись по порядку – білою. Ви виходите на місце старту зв'язуєтеся зі мною, отримуєте на телефон карту з нанесеними КП і орієнтуєтеся, я засікаю час. Ви повинні за контрольний час 30 хв. знайти і прочитати слово.
Обов'язково дотримуйтеся техніки безпеки.
Хай щастить!

РОЗПАЛЮВАННЯ ВОГНИЩА. ВИМОГИ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Напрямок освіти: туристсько-краєзнавчий

Заклад: КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР

Вік дітей: 14-17 років

Тема заняття: Розпалювання вогнища. Вимоги протипожежної безпеки

Мета заняття: ознайомити дітей з правилами пожежної безпеки; з вогнем і його властивостями; вчити бачити, що вогонь може бути злим і добрим, що він може приносити користь і шкоду; вивчити види вогнищ, які використовують туристи в похідних умовах; виховувати старанність, зосередженість, потребу в турботі про свою безпеку та самостійність; розвивати логічне мислення, допитливість, творчу уяву, вміння робити висновки.

Обладнання: Дрова, сірники, свічка, сухий спирт, тощо

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні ми з вами навчимося розпалювати вогнище. Але спочатку повторимо пройдений матеріал
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми вивчали бівуак. Вимоги до влаштування бівуака:
  - безпека;
  - наявність питної води;
  - наявність палива.Безпека: не можна розбивати бівуак:
  - у підніжжя берегових та гірських схилів;
  - на дні ярів, сухих канав, сухих притоків річок;
  - під сухими деревами;
  - під ЛЕП. Не бажано:
    - поблизу населених пунктів;
    - поблизу пам'яток архітектури та природи;
    - в місцях руху людей.Запам'ятайте!!! – важливий «фактор» - безпека при влаштуванні бівуаку – СКРИТНІСТЬ.

- **Вивчення нового матеріалу.**

Вогонь це і друг. І ворог. Похід не обходиться без вогнища. На ньому готують: отують їжу, сушать речі, сигналізують про своє місцезнаходження. Але не завжди вогонь буває лагідним та «домашнім». Під час лісових пожеж вогонь ревер як реактивний двигун. Спалює все живе на десятки років, і нерідко в цьому винен турист.

Тому під час розведення вогнища необхідно:

- прибрати хвою, листя, суху траву, гілки;
- вітер не повинен дути в бік бівуака;
- якщо на траві то потрібно зняти її обережно і покласти стороні поливши водою;
- не розводити вогонь під деревами та кущами;
- на відстані не менше 4-5 м. від намету;
- не залишати вогнище без нагляду;
- на ніч, якщо не має потреби в чергових – загасити;
- покидаючи бівуак впевнитися, що вогнище холодне, повністю загашене;
- якщо є старе місце вогнища обов'язково його використайте.

Під час походів в залежності. Від пори року та погодних умов застосовують різні типи вогнища.

- **«Курінь».** Поліна складають на вугілля під нахилом до центру, частково спираючи їх один до одного вверху. При такій конструкції багаття дрова згорають у верхній частині, але полум'я горить потужно та концентровано. Багаття типу "курінь" роблять, коли потрібно швидко приготувати їжу в одному відрі (казанку). Такий вогонь доцільно розводити в обідню перерву.

- **«Криниця».** На вугілля (розпалку) кладуть паралельно два поліна (відстань залежить від довжини полін). Поперек них кладуть наступні два поліна - і теж паралельно, і т.д. Така конструкція зовні виглядає як колодязь. Забезпечений гарний доступ повітря до вогню, і поліна горять рівномірно по всій довжині. Такий тип багаття практичний для приготування їжі в декількох посудинах, коли необхідний широкий прогрів.

- **«Тайгове».** Вже сама назва містить у собі щось екзотичне. Існують різні форми тайгового багаття. Таке багаття рекомендовано розкладати, коли необхідно обігрітися та зварити їжу у дощову погоду. Розпалюють багаття будь-якого типу і дають йому розгорітись. Дещо розгорнувши жар та полум'я, кладуть на нього товсте поліно і на нього викладають одним кінцем 6-8 полін, дещо коротших, приблизно однакової довжини. У такому положенні вода з полін швидко стікає, а потужний жар під колодою не дасть дощу згасити вогонь.

Типи вогнищ багато, все залежить від уміння і бажання та якості дров.

**- Закріплення
матеріалу**

Для розпалювання вогнища нам необхідно мати:

- сірники герметично запаковані, сухий спирт, кусочки плексигласу, свічний огарок;
- перед розпалюванням необхідно приготувати дрова для вогнища сухі гілочки застругують «ялинкою», використовують кору тощо.

Домашнє завдання:

Знайдіть в інтернеті Які типи багать ви знаєте?
Охарактеризуйте їх застосування.
Надішліть мені.

ІНДИВІДУАЛЬНА СТРАХУВАЛЬНА СИСТЕМА. В'ЯЗАННЯ ГРУДНОЇ ОБВ'ЯЗКИ

Напрямок освіти: туристсько-краєзнавчий

Заклад: КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР

Вік дітей: 14-17 років

Тема заняття: Індивідуальна страхувальна система. В'язання грудної обв'язки

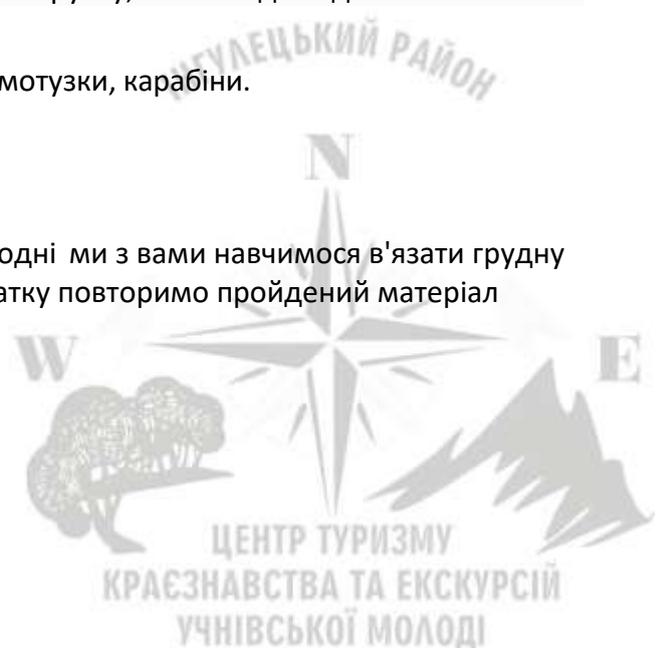
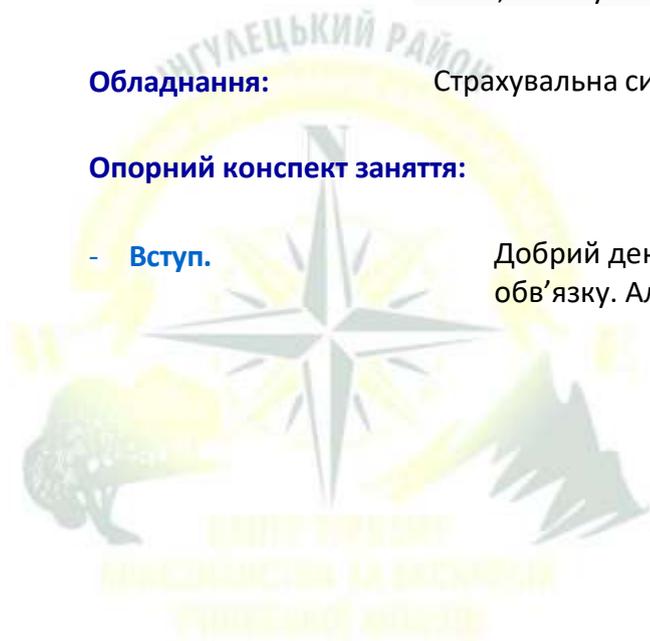
Мета заняття: ознайомити дітей з правилами в'язання грудної обв'язки; розвивати практичні навички роботи зі спеціальним спорядженням, координацію рухів, спритність, швидкісно-силові якості; виховувати взаємовиручку, взаємовідповідальність.

Обладнання: Страхувальна система, мотузки, карабіни.

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.**

Добрий день. Сьогодні ми з вами навчимося в'язати грудну обв'язку. Але спочатку повторимо пройдений матеріал

- Повторення
пройденного матеріалу.

На минулому занятті ми вивчали вузли для подолання перешкод – а саме вузли кріпленні мотузки до опори. Давайте пригадаємо які:

Булінь: характеризується простотою в'язання та розв'язування, незважаючи на міцність затягнення вузла. Крім того, якщо розмір петлі, отриманої внаслідок в'язання інших вузлів, не можна регулювати, то під час в'язання «буліня» є змога відрегулювати її розмір, що уможливило використання вузла під час обв'язування грудей. (використовують при в'язанні грудної обв'язки). При в'язанні "буліня" необхідно визначити приблизний розмір петлі. На кінці мотузки, який будуть навантажувати, в'яжуть "обманку" так, щоб цим кінцем її можна було висмикнути. В утворену петлю протягують короткий кінець мотузки настільки, наскільки потрібно залишити розмір петлі. Відтак навантажують довгий кінець мотузки так, щоб "обманка" вивернулася. Після цього коротким кінцем зав'язують контрольний вузол.

Удавка: кінець мотузки обмотують навколо опори, перекидають через кінець, який будуть навантажувати, і не менше трьох разів обкручують навколо самої мотузки. Під час навантаження мотузка притягуватиметься до опори і за рахунок тертя не розпуститься. Щоб уникнути вислизання, на вільному кінці мотузки в'яжуть контрольний вузол.

Штик: найбільше надійний вузол для кріплення мотузки до карабіну, опори при великих навантаженнях. При трьох та більше полуштиках не потрібен контрольний вузол. Довжина короткого кінця мотузки, які виходять з вузла, не менше 15см. Рекомендується для кріплення кінця мотузки при переправах, перилах до карабіну, опори (можливо використовувати вузол з обносом (шлагом) мотузки в округ опори (карабіна)).

- Вивчення матеріалу.

нового **Страхувальна система** - основний елемент безпеки, який спортсмен одягає на себе, і до якого за допомогою вузла

«вісімка» або карабіна кріпиться мотузка.

Страхувальна система служить для розподілу зусилля при ривку мотузки внаслідок зриву (падіння) на велику площу і запобігання травмування. Індивідуальні страхувальні системи, що використовуються в альпінізмі, гірському туризмі і скелелазінні, повинні відповідати вимогам UIAA.

ISS складається з обв'язки та бесідки, які зв'язані між собою (кажуть заблоковані) відрізком основної мотузки – яка називається «блокіровкою». Ми користуємося обв'язкою типу «метелик» - так, як вона краще тримає ший при зависанні.

Бесідка - використовуються два типи:

- з єдиною точкою прив'язки;
- з кільцем.

Елементи бесідки:

- пояс – основний елемент який утримує вагу туриста;
- обхвати для ніг – забезпечують правильну позицію при висі на бесідці, приймають частину навантаження в момент зриву;
- грудні петлі – використовуються для підвіски спорядження. Бувають двох типів – жорсткі (з пластику) та м'які (шнур, прошита стропа);
- регулюючі пряжки.

Переходимо до блокування ІС системи. Блокуємо її вузлом подвійний булінь. Для цього пропускаємо основну мотузку через точку прив'язки «бесідки» та петлі обв'язки «метелик». Система заблокована.

- Закріплення матеріалу

Давайте разом зав'яжемо вузол подвійний булінь.

Подвійний булінь – це вузол, який представляє собою дві незатягуючі петлі, які можна зав'язати як на кінці мотузки, так і на її середині. Подвійний булінь – ще більш надійний, ніж класичний, але і більш складний у в'язанні.

Домашнє завдання:

Знайдіть в інтернеті - блокування ІСС за допомогою стропа. Опишіть мені, як це відбувається, які вузли використовуються.. Надішліть мені.

ДОЛІКАРСЬКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА (ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ)

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Долікарська медична допомога (загальні положення)
Мета заняття:	Ознайомити дітей з загальними положеннями надання долікарської медичної допомоги, звертаючи увагу на алгоритм дій адекватної допомоги потерпілому розвивати мислення, силу волі; виховувати відчуття упевненості, формування психологічної готовності.
Обладнання:	Медична аптечка
Опорний конспект заняття:	
- Вступ.	Добрий день. Сьогодні ми з вами розглянемо питання долікарської медичної допомоги. Але спочатку повторимо пройдений матеріал
- Повторення пройденого матеріалу.	На минулому занятті ми вивчали особливості дистанцій «Смуга перешкод» та вправи з використанням опору. Смуга перешкод – коротка дистанція насичена технічними етапами, які встановлені на природних або штучних перешкодах. Вона може включати використання спеціальних завдань. Дистанція може проходити в заданому суддями порядку, за вибором, у вигляді естафети. Змагання на дистанції «Смуга перешкод» проводяться згідно «Технічного регламенту проведення змагань з пішохідного туризму». клас дистанції визначається бальною оцінкою – протяжність, кількість етапів
- Вивчення нового матеріалу.	Долікарська допомога – це само та взаємодопомога на місці отримання травми або захворювання. Перша допомога потерпілому повинна надаватися швидко і під керівництвом лише однієї людини. При необхідності та можливості викликають рятувальників, або транспортують потерпілого до медичної установи. Для надання долікарської медичної допомоги необхідно: 1. Знання – основних захворювань та травм, їх ознаки та методи лікування. 2. Наявність медичної аптечки.
- Закріплення матеріалу	Отже, що потрібно для надання долікарської допомоги? По перше – знання. По друге – наявність аптечки
Домашнє завдання:	Опишіть мені, яку допомогу потребує потерпілий під час отруєння; та симптому шлункового отруєння. Надішліть на мою електронну адресу.

ВИДИ ДИСТАНЦІЙ НА ЗМАГАННЯХ З ПІШОХІДНОГО ТУРИЗМУ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Види дистанцій на змаганнях з пішохідного туризму.
Мета заняття:	Ознайомити гуртківців з основними дистанціями на змаганнях з пішохідного туризму. Розвинути навички розробки різних видів дистанцій на змаганнях залежності від кількості та підготовки спортсменів, кількості спорядження тощо. Виховувати наполегливість в досягненні результату, акуратність під час роботи, почуття відповідальності за спільно виконувану роботу, волі до перемоги.
Обладнання:	схеми, таблиці, технічний регламент

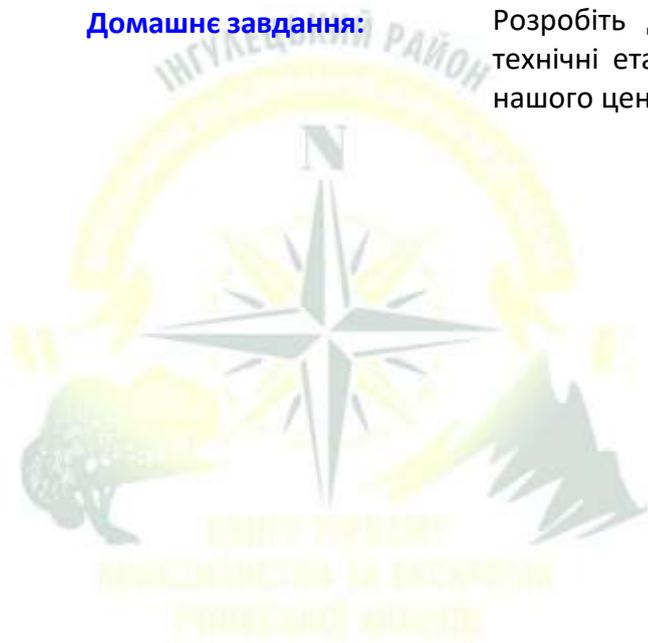
Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні ми з вами розглянемо види дистанцій на змаганнях з пішохідного туризму. Але спочатку повторимо пройдений матеріал.
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми розглядали технічний регламент проведення змагань з пішохідного туризму. технічний регламент є обов'язковим для виконання учасниками, представниками та суддями на змаганнях з пішохідного туризму.
Положення про змагання та умови змагань не можуть суперечити вимогам Технічного регламенту.
Основна мета Технічного регламенту з пішохідного туризму – сприяння підвищенню безпеки на змаганнях, визначення єдиного підходу до подолання дистанцій та їх суддівство.
Також ми познайомилися з комплексом вправ, які ви можете застосовувати під час перерв дистанційного навчання.

- **Вивчення нового матеріалу.** Змагання з пішохідного туризму проводяться на коротких та довгих дистанціях «Смуга перешкод», «Крос-похід», «Рятувальні роботи».
- Види дистанцій на змаганнях з пішохідного туризму:
- Смуга перешкод – коротка дистанція насичена технічними етапами.
  - Крос-похід – довга дистанція, яка передбачає проходження командою певного маршруту з подоланням етапів та виконання спец. Завдань, маршрут проходить з орієнтуванням. Крос похід може бути багатоденним.
  - Рятувальні роботи – коротка дистанція або довга, яка передбачає транспортування умовно потерпілого силами команди на певних ділянках дистанції.

Домашнє завдання:

Розробіть дистанцію «Смуга перешкод» використовуючи технічні етапи змагань з пішохідного туризму на території нашого центру. Надішліть на мою електронну адресу.

ЗАГАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА (РАНКОВА ГІМНАСТИКА)

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Загальна фізична підготовка (ранкова гімнастика)
Мета заняття:	Ознайомити дітей з вправами для ранкової гімнастики, розвивати основні фізичні якості; виховувати відчуття упевненості, здоровий спосіб життя.
Обладнання:	Спортивна форма

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні ми з вами розглянемо фізичні вправи для ранкової гімнастики. Але спочатку повторимо пройдений матеріал.
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми розглядали один із видів спортивного орієнтування – орієнтування за вибором. Давайте пригадаємо, що спортивне орієнтування це вид спорту, в якому учасники змагань за допомогою карти та компасу повинні пройти дистанцію з контрольними пунктами (КП) розташованими на місцевості. Орієнтування за вибором – це коли учасники самостійно обирають послідовність проходження КП, та їх кількість. Кількість КП на місцевості більша, а ніж можливо знайти за обумовлений час.
- **Вивчення нового матеріалу.** Вправи для ранкової гімнастики:
  1. Основна стійка.
  2. Руки вгору, потянулися на носочках.
  3. Руки на плечі, ступні на підлозі.
  4. Присісти, руки на пояс.
  5. Встати, руки в сторони.
  6. Присісти, руки на пояс.
  7. Підплигнути, ноги на ширину плечей, руки на пояс.
  8. Поворот тулуба вліво, ліва рука в сторону.
  9. Ноги на ширині плечей, руки на поясі.
  10. Поворот тулуба вправо, права рука в сторону.
  11. Ноги на ширині плечей, руки на поясі.
  12. Наклон тулуба вперед, руки до носків.
  13. Випрямитися, ноги на ширині плечей, руки в сторону.
  14. Наклон тулуба вперед, руки до носків.
  15. Підплигнути, випрямитися, основна стійка.

Домашнє завдання: Розробіть свій комплекс ранкової гімнастики. Надішліть мені.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СПОРЯДЖЕННЯ (ГОТУЄМОЛСЯ В ПОХІД)

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Загальні вимоги до спорядження (готуємося в похід)
Мета заняття:	Ознайомити дітей з загальними вимогами до спорядження в залежності від походу; з вимогами до особистого, групового, спеціального спорядження; вчити розвивати увагу, мислення, вміння працювати із спорядженням різного виду туризму; виховувати інтерес до туристичної діяльності. виховувати відчуття упевненості, здоровий спосіб життя.
Обладнання:	Туристичне спорядження

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні ми з вами розглянемо загальні вимоги до туристичного спорядження. Але спочатку повторимо пройдений матеріал.
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми розглядали допомогу при обмороженні. Обмороження може бути не тільки при мінусовій температурі повітря ф й при низькій плюсовій температурі, якщо взуття та одяг мокрі. Медицина розрізняє чотири ступеня обмороження. При обмороженні I ступеню – обморожені ділянки зігріваємо за допомогою тепла рук, інтенсивно розтираємо та масуємо, даємо гарячий чай, каву, воду. При обмороженні II, III, IV ступенів и даємо тільки гарячі напої і терміново звертаємося в медичну установу. Пам'ятайте! Взимку знаходячись на вулиці – необхідно обов'язково контролювати свій стан.

- **Вивчення нового матеріалу.** Спорядження підбирається в залежності від виду походу, пори року, тривалості, технічній складності та інших особливостей маршруту.
- Спорядження поділяють на:
- особисте – яким користується тільки власник;
  - групове – яким користується декілька туристів. Або один, але за ради всіх (наприклад фотоапарат, камера тощо).
- Спорядження також буває звичайне та спеціальне.
- Звичайне – це палатки, посуд, сірники, сокира тощо.
- Спеціальне:
- для водного походу – байдарка (катамаран) спас-жилет;
  - для велопоходу – велосипед, шолом, вело рюкзак;
  - для гірського походу – мотузки, карабіни, страхувальні системи.

Спорядження перш за все повинна бути надійним, легким та зручним і бажано багатофункціональним.

Домашнє завдання:

Складіть список особистого спорядження для пішохідного 3-ох денного походу – в літку на території нашої області. Надішліть мені.

СПОРТИВНЕ ОРІЄНТУВАННЯ. ЗНАКИ СПОРТИВНИХ КАРТ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгuleцького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Спортивне орієнтування. Знаки спортивних карт
Мета заняття:	Практично навчитися орієнтуватися на місцевості за вибором, навчити дітей розвивати увагу, мислення, вміння працювати з картою; виховувати інтерес до спортивного орієнтування, виховувати відчуття упевненості, здорового способу життя.
Обладнання:	Карта, знаки спортивних карт.

Опорний конспект заняття:

- **Вступ.** Добрий день. Сьогодні ми з вами будемо вивчати знаки спортивних карт. Але спочатку повторимо пройдений матеріал.
- **Повторення пройденого матеріалу.** На минулому занятті ми з вами вивчали забезпечення безпеки в зимовий період.
Нагадаймо:
  - ходити потрібно не поспішаючи, ноги злегка розслабити в колінах. Ступати на всю підшву, руки не повинні бути в карманах, або зайняті вантажем;
  - при порушенні рівноваги швидко присядьте;
  - обходьте металеві кришки люків, як правило вони вкриті льодом;
  - не ходіть краєм проїжджої частини дороги, не перебігайте її;
  - тримайтеся далі від будинків – найбільшу небезпеку бурульки становлять під час таїння льоду та снігу;
  - пам'ятайте, що кращими для льоду є підшви на мікропористій, чи іншій м'якій основі без високих каблуків;
  - не беріть сніг та бурульки до рота – можна швидко захворіти;
  - граючись у сніжки – не кидайте їх в обличчя;
  - не спускайтеся з гірки на проїжджу частину дороги, та не катайтеся на ній;
  - не чіпляйтеся за машини;
  - не виходьте на нетремкий лід, не заходьте далеко від берега, не ходіть біля ополонів.
- **Вивчення** Наша тема «Умовні знаки спортивних карт». Спортсмен при подоланні дистанції повинен швидко обирати і реалізовувати оптимальний шлях руху. Ця задача пов'язана з вмінням «читати карту». Читання карти - це розуміти і об'ємно уявляти все те, що зображено на карті за допомогою умовних знаків. Всі умовні знаки спортивних карт поділяються на певні групи: рельєф, скелі та каміння, гідрографія, рослинність, штучні об'єкти і знаки дистанції
Рельєф місцевості - різноманітні нерівності на місцевості: пагорби,

ями, яри, круті та пологі схили, вимоїни, урвища тощо. Усі ці деталі ландшафту зображаються за допомогою - коричневого кольору.

Скелі та каміння. Скелі є особливою категорією форм землі. Відображення скель надає корисну інформацію про небезпеку та прохідність і, крім того, забезпечує орієнтири для читання карти і розташування КП. Скелі, на відміну від інших елементів рельєфу, показують чорним кольором.

Гідрографія. Ця група знаків включає в себе як відкриту воду, так і специфічні типи ґрунтів та рослинності, які спричиненні наявністю води. Ця інформація є важливою, оскільки показує спортсмену міру перешкоди і забезпечує орієнтири для КП. До точкових орієнтирів гідрографії відносяться: джерело, криниця, калюжа або заглиблення з водою, маленьке озеро. Позначається синім кольором.

Рослинність. Рослинність є найбільш непостійним компонентом ландшафту. Вигляд її різко змінюється у зв'язку зі зміною пори року. Зрілий ліс підлягає вирубці, а нові посадки і самосів на вирубках швидко підростає. Тобто, старіння спортивних карт відбувається перш за все у зображенні рослини. Хоча вважається, що названі причини дозволяють вважати рослинність менш достовірними об'єктами на картах, але умови прохідності та видимості, що є дуже важливим, перш за все залежать від рослинності. Основні принципи зображення рослинності полягають у використанні різних кольорів: білого, зеленого та жовтого.

Штучні об'єкти - дуже важливий компонент для орієнтування. Вони цікавлять спортсмена як найбільш достовірні об'єкти для читання карти і як шляхи руху. Більшість знаків групи складають різного роду дороги та стежки. Крім того, до лінійних орієнтирів відносяться: просіка, огорожа, кам'яний мур, тунель, залізниця, лінія електропередачі, трубопровід. Мережа шляхів забезпечує важливу інформацію для спортсмена, і тому її класифікація повинна чітко розпізнаватися на карті. Особливо важливою є класифікація маленьких стежок. Повинна враховуватися не тільки ширина, але й те, наскільки виразним для спортсмена є шлях. Інші штучні об'єкти також є важливими, як для читання карти, так і для точок розташування КП. Серед площинних штучних об'єктів на картах зображуються: поселення, майданчики для паркування, район, що постійно заборонений для бігу. До точкових орієнтирів відносяться: будівля, стрільбище, могила, вежа, годівниця тощо.

Знаки дистанцій та технічні умовні знаки. Для позначення дистанції застосовуються спеціальні умовні знаки, що зображуються на карті пурпурним кольором. До них відносяться: місце початку орієнтування (рівносторонній трикутник), фініш (два концентричних кола), місце розташування контрольних пунктів (коло) та їх номери. На картах для змагань з орієнтування в заданому напрямку застосовуються лінії, що з'єднують кола контрольних пунктів між собою та зі стартом у порядку їх проходження. Знаки дистанцій рекомендується друкувати на карті, принаймні для спортсменів високого класу. Для інших груп можна нанести дистанції вручну. Також пурпурним кольором позначаються заборонені та небезпечні території, пункт медичної допомоги, пункт підживлення.

Умовні знаки спортивних карт поділяються на:

- масштабні – якими позначають ліси, поля, луга, великі споруди;
- лінійні – дороги, стежки, струмки, канали, просіки тощо;
- позамасштабні – окремі камені, дерева, струмки, мікро ямки, воронки тощо.

**Закріплення
нового
матеріалу.**

Сьогодні на занятті ми з вами розглянули умовні знаки спортивних карт. Вони поділяються на групи: рельєф; скелі та каміння; гідрографія і болота; рослинність; штучні об'єкти; технічні умовні знаки та знаки дистанцій.

**Домашнє
завдання:**

Знайти в інтернеті таблицю знаків спортивних карт.
Розглянути їх та підготуватися до топографічного диктанту.

СПОРТИВНЕ ОРІЄНТУВАННЯ. ОРІЄНТУВАННЯ ЗА ВИБОРОМ

Напрямок освіти:	туристсько-краєзнавчий
Заклад:	КПНЗ «ЦТКЕУМ Інгулецького району» КМР
Вік дітей:	14-17 років
Тема заняття:	Спортивне орієнтування. Орієнтування за вибором.
Мета заняття:	Практично навчитися орієнтуватися на місцевості за вибором, навчити дітей розвивати увагу, мислення, вміння працювати з картою; виховувати інтерес до спортивного орієнтування, виховувати відчуття упевненості, здорового способу життя.
Обладнання:	Карта, знаки спортивних карт.
Опорний конспект заняття:	

- Вступ.

Добрий день. Сьогодні ми з вами буде практичне заняття «Орієнтування за вибором» Але спочатку повторимо пройдений матеріал.

**Повторення
пройденого
матеріалу.**

На минулому занятті ми з вами вивчали знаки спортивних карт. Умовні знаки поділяються на:
Масштабні – якими позначаються ліси, поля, луга, великі споруди;
Лінійні – дороги, стежки, струмки. Канави, просіки тощо;
Позамасштабні – окремі камені, дерева, мікро ямки, воронки тощо.
А зараз підключіться до нашої групи у Вайбері. Я буду задавати запитання, а ви пишете відповідь.

Топографічний диктант:

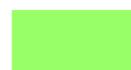
1. Що позначає знак якщо він

- коричневого кольору
- чорного кольору
- синього кольору

2. Що означає знак, якщо він:

- білого кольору
- світло зеленого кольору
- темно зеленого кольору

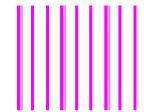
3. Що означає це знак

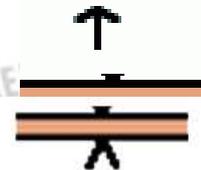
4. Що означає цей знак

5. Що означає цей знак

6. Що означає цей знак

7. Що означає цей знак

8. Що означає цей знак

- Вивчення нового матеріалу.

У нас з вами сьогодні практичне заняття. Наша мета, за визначений час відшукати максимальну кількість КП. КП та їх номери позначені - червоною фарбою. Символи (китайські ієрогліфи), які потрібно мені сфотографувати і надіслати на вайбер – білого кольору. Орієнтування буде проходити по карті ж/м Інгулець

Старт зі стадіону школи № 102. Ви зв'язуєтесь зі мною, я надсилаю вам карту з нанесеними КП, та засікаю час вашого орієнтування. Під час орієнтування необхідно уважно дивитися по сторонам та під ноги, забороняється пересікати проїзні частини доріг.

Домашнє завдання:

Підготуватися до топографічного диктанту знаків спортивних карт - по темі « Рельєф»

Виробничо-практичне видання

Баранова В. М.
Васильєва А. В.
Галіченко Г.Г.
Гладкий В. Ю.
Глядченко Г.В.,
Дорошенко Г. В.
Дяченко І. О.
Ланчуковська Л. А.,
Майнаєва О. І.
Олексієнко Л. В.
Руденко О. О.
Сосновська М. В.,
Стегнієнко М. І.
Терпімова В. М.
Чернявський С.І.,
Юношева І.В.,

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

(за матеріалами Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель – обдарований учень» та Всеукраїнського конкурсу-рейтингу закладів загальної середньої освіти по роботі з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів»)

Інститут обдарованої дитини НАПН України
04053, вул. Січових Стрільців, 52-Д, м. Київ, Україна
тел./факс: (044) 481-27-02
Е-mail: iod.napn@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
Серія ДК № 6081 від 14.03.2018

